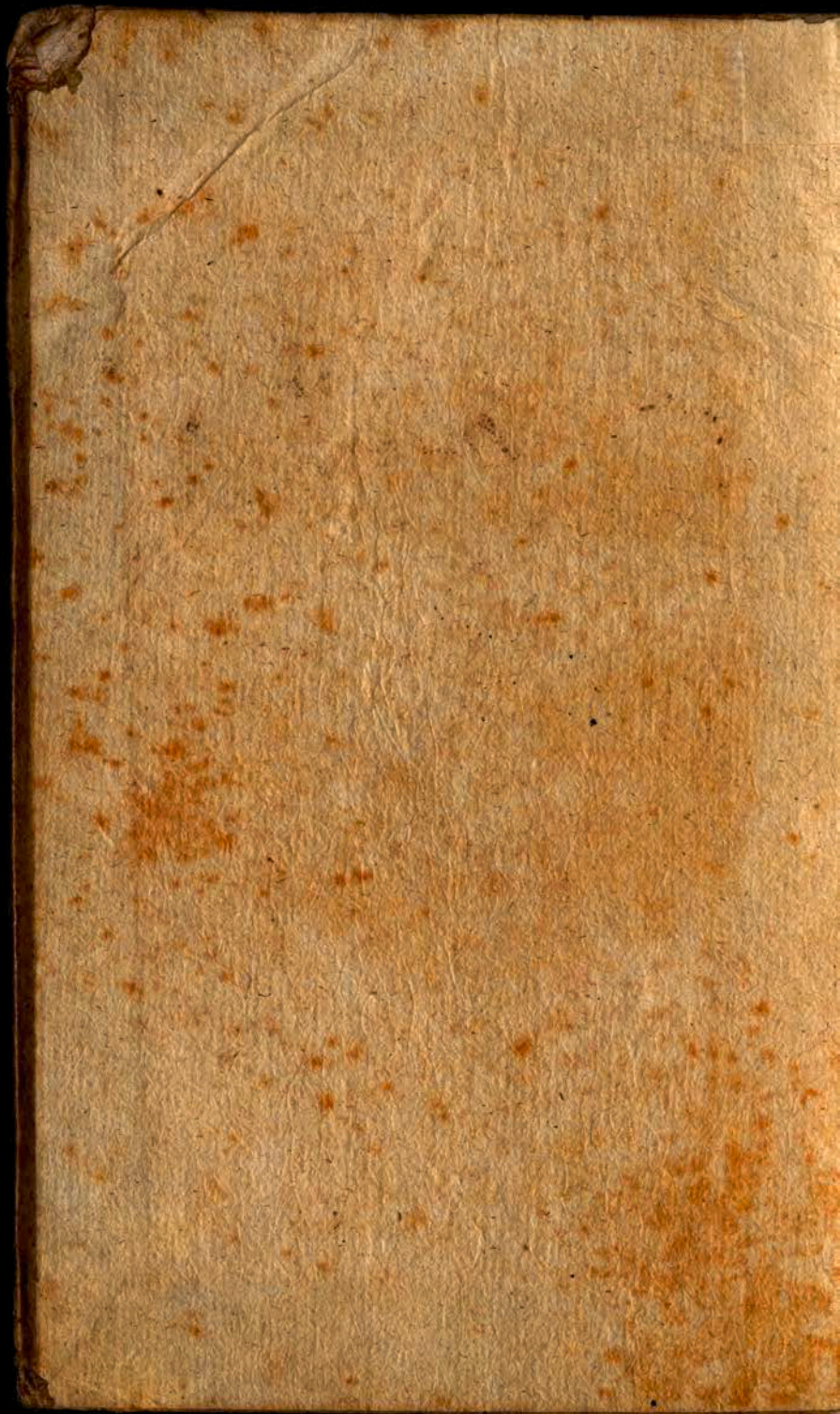

169
Manipulacya.

Sadow Szlacheckych.
je Instancie

2p. D. | I-7.

2468

Hic Liber est Mathie
Baronis in Niemyie
Niemyshi. in anno
1700 Mense Julii
acquisitus Tarnowie
Et in anno 1709 die
30ma Julii est magni-
fico Domino Lipitshi
condonatus.

F-I. 9. 92

MANIPULACYA
POWSZECHNA

DLA

CESARSKO-KROLEWSKICH

W

KROLESTWACH

GALLICYI, Y LODOMERYI
SZLACHECKICH SĄDOW,

PIERWSZEY INSTANCYI

UŁOŻONA

w WIEDNIU,

w Drukarni JANA TOM. DE TRATTNERN,

Ces. Krol. Dworu Typogr. y Bibliop.

I 7 8 3.

2pDII-7
2468

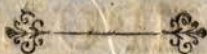
MANIPULATIO
SEU
INSTRUCTIO
UNIVERSALIS

PRO
CÆSAREO-REGIS NOBILIVM
FORIS,
IN REGNIS
GALLICÆ ET LODOMERÆ
QUA
PRIMA INSTANTIA
INSTITUTIS.

VIENNÆ,
TYP. JOAN. THOM. NOB. DE TRATTNERN,
SAC. CÆS. REG. AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOP.

1 7 8 3.

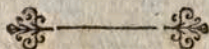

ROZDZIAŁ I.

O właściwym Sądu Szlacheckiego ustanowieniu.

§. 1.

Sądy Szlacheckie powierzony sobie Sędziowski Urząd na generalnych Sessyach sprawować będą. Dla rozkładzenia przeto czynności y spornych Spraw w Tygodniu trzy dni, to jest: w Poniedziałek, Czwartek, y Sobotę, do sprawowania zaś czynności do Szlacheckiego Urzędu Sędziego należących, jako są sprawy do przetrząśnienia przychodzące (*causae pertractationum*) małoletnich Sierot, przejrzenia rachunkow, w jeden dzień każdego Tygodnia, to jest: Wtorek właściwą Sessyę składać: tak będą, aby, jeżeliby w dzień na Radę wyznaczony czas od Sądu wyjęty (*feria*) przypadł, taż Rada podług umiarkowania Prezesa albo w dzień poprzedzający trzymana, lub też na następujący przeniesiona została.

CAPUT I.

De propria Fori Nobilium Institutione.

§. I.

Fora Nobilium concreditum sibi iudicis officium in generalibus curabunt sessionibus. Ad dijudicanda proinde negotia, contentiosasque causas decidendas, hebdomadæ cujuslibet tribus, Lunæ videlicet, Jovis ac Sabbathi diebus; ad ea autem agenda; quæ ad nobile iudicis Officium pertinent, veluti sunt causæ pertractationum, Pupillorum, investigandarumque rationum, uno cujuslibet hebdomatis, Martis nimirum die, sessiones formales ita celebrabunt, ut si in diem formali secus sessioni destinatum feria inciderit, sessio pro Præsidis arbitrio seu in diem præcedentem reducatur, seu in sequentem transferatur.

§. 2.

Wolno jednak będzie Prezesowi, gdyby mnogość czynności tego wyciągała, Sessye także prócz dni od tego właśnie wyznaczonych składać, y owszem następującę roboty, gdyby to za potrzebną rzecz osądził, na nadporządkowych załatwiać zafiadaniach.

a) Proźby słowne przed dwoma także Konfilyarzami y jednym Sekretarzem wnosić się mogą.

b) Przy odwodzie (*excepcyi*) w Proceffach słownych przez Wyrok osądzonemi bydź mających, czterech Konfilyarzow, y Prezydujący jeden maia bydź wyznaczeni, y od tych po wysłuchaniu ustnego Proceffu, y po przedsięwziętym roztrząśnieniu Sentencya ułożona bydź może.

c) Ustanowić się maiać tym sposobem partykularna Sessya, y to także załatwiać będzie mogła, w czym stosując się do Zbioru cywilnego Sądowego (*codicem civilem judicarium*) względem postanowienia Kuratora do dóbr, czyli Spraw powszechnego dla Kredytorow Patrona, odnowienia

§. 2.

Liberum tamen erit Præsidi, si nimirum agendorum id copia exigeret, sessiones etiam præter dies ad easdem proprie destinatas, celebrare, quin sequentia etiam negotia, si nimirum necesse esse judicaverit, particularibus sessionibus pertractare.

a) Petitiones verbales a duobus etiam Consiliariis & uno Secretario excipi poterunt.

b) Ad excipiendos processus verbales per sententiam definiendos, Consilarii quatuor, & Præses unus deligi, atque ab his audito processu verbali deliberatio assummi, sententiaque ferri poterit.

c) Instituenda hoc modo particularis sessio ea etiam pertractare poterit, in quibus in conformitate Codicis civilis judiciarii pro constituendo curatore bonorum, seu ad lites, communi creditorum Patrono, pro renovatione documenti corrupti, ratione item pacti præjudicialis, bonorum ces-

wienia dokumentu zbutwiałego, tudzież umowy przed Sądowey (*pacti praesudicialis*) ustąpienia przez dłużnika na Wierzycielow dobr, albo przywrócenia sprawy do dawnego stanu (*pro restitutione in integrum*) dzień wyznaczony ten być ma.

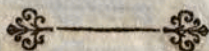
d) Do słuchania przysięgi, usiłowania przyjacielskiej między stronami ugody, do żądanego między stronami dokumentu Originalnego przy Sądzie przejrzenia, dwóch Konfyliarzow, jeden Prezydujący, y jeden Sekretarz wyznaczeni być mają.

e) Do Sądowych Licitacyi gruntow, y ruchomości czterech Konfyliarzow, jeden Prezydujący, y jeden Sekretarz naznaczeni będą. Tego wszystkiego, zaś ten szczegulny jest zamiar: ażeby na oddzielney takowey Sessyi poleczone czynności natychmiast nawet, zakończone, y zupełnie załatwione być mogły, ani aby na potym powtórnie co referowano było, ale aby ciż sami, którzy ułatwieniu tych okoliczności przytomnemi byli, onę roztrząśli.

fionis, aut in integrum restitutionis dies dictus est.

d) Ad juramenta excipienda, tentandam item amicabilem partium compositionem, ad suscipiendam fors inter partes judicalem documenti inspectionem, **Consilarii duo, Præses unus, & Secretarius unus** deligentur.

e) Ad judiciales fundorum, realiumque subhastationes, **Consilarii quatuor, Præses unus, & Secretarius unus** ablegabuntur. Per cuncta vero isthæc eo præcipue tenditur, ut separata istiusmodi sessio commissum sibi negotium illico etiam concludat, atque finaliter terminet; nec in posterum bis quidpiam referatur, verum ab iisdem ipsis, qui pertractationi interfuere, deliberatio æque ac decisio fiat.

§. 3.

Do słuchania świadkow zeznania ,
równie jako y do inrotulacyi Aktow dość
będzie na dwóch Konfyliarzach , y iednym
Sekretarzu , których Prezes mianować
będzie , y toż samo w takowych przy-
padkach zachować się ma , gdy w prywat-
nych stron pomieszkaniach , albo świad-
kowie słuchani , albo przyięgi złożone
bydź mają.

§. 4.

Generalney Sessyi rzeczą będzie: U-
rzędow wszyftkich przy Szlacheckich Sądach
zostawać mających (oprócz Konfyliarzow
y Sekretarzow) Szafunek , z tym jednak
umiarkowoniem , ażeby przepisana liczba
Osob , w każdym Urzędow rodzaju , za-
chowana była , ani nawet nadlidzbn (gdy-
by y bezpłatną usługę swą czynić chcie-
li) przyjmowani bydź niemają. Co się zaś
na koniec umieszczenia kwiescentow ty-
cze , w tym na wyższą w tey mierze roz-
porządzenia względ ma bydź miany.

§. 5.

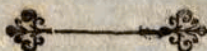
§. 3.

Ad audiendas testium depositiones, quemadmodum ad actorum etiam inrotulationem Confiliarios duos & Secretarium unum, quos denominasse Præsidis erit, delegisse sufficiet; hocque idem in iis etiam casibus observabitur, ubi extra locum Judicii in privatis partium domibus seu testes forent exaudiendi, seu juramenta excipienda.

§. 4.

Generalis sessionis negotium erit: cunctorum ad fora Nobilium subsistentium cancellariæ Officiorum, (præter Confiliariorum atque Secretariorum munus) collatio; ea tamen cum moderatione, ut præfinitus personarum statui numerus in nulla Officiorum cathegoria excedatur, nec allibi super numerarii, etiamsi gratuitam oblaturi essent operam suscipiantur. Cæterum ad Cæs. Regias de quiescentium applicatione exaratas constitutiones reflexio omnino habeatur.

§. 5.

§. 5.

Sessya do czynności Urzędowych wyznaczona wwszytć roztrząśnienia, sierot rachunkow, fidei kommissow interessa przedsięwzie, y nie tylko takowe rozrządzenia uczyni, które do objaśnienia szczegulnie Sprawy należą, ale też każdy intereff ostatecznie zakóńczy, tak iżby: taż sama okoliczność powtórnie na generalney Sessyi referowana niebyła. Do takowey zaś Sessyi Ośm Konfilylarzow, y dwóch Sekretarzow delegowani bydź mają; sam jednakże Prezes po wyiściu jednego Roku, to iest: gdy rzeczywisty stan intereffow przez nowe jurisdikcyi ułożenie do Sądu Szlacheckiego przychodzących dokładnie rozpozna, o właściwym intereffow podziale, y ich ułatwieniu gruntowną relacyą przelożonemu sobie Sądowi uczyni.

§. 6.

Na Sessyach Konfilylarze wwszyscy mają bydź przytomnemi, chyba by albo dla słabości zdrowia, lub też dla innychważnych pryczyn wyraźnie od Prezesa swego

§. 5.

Sessio in Officiosis destinata, omnia pertractationum, Pupillorum rationum, & fidei commissorum negotia assumet, nec eas solum dispositiones faciet, quæ ad instruendam dundaxat causam pertinent; sed unum quodque negotium finaliter etiam terminabit, ita nimirum, ut idem negotium ad generalem sessionem iterato referri minime debeat. Ad hujusmodi autem sessionem Consilarii octo, & Secretarii duo delegentur. Tempus quo hi confidere debeant, Præsidis constituetur arbitrio. Ipse tamen Præses post anni unius intervallum, cum nimirum genuinus per novam jurisdictionis regulationem ad fora nobilium devolutorum negotiorum status penitus innotuerit, de propria negotiorum distributione atque pertractione solidam relationem, præposito sibi foro porriget.

§. 6.

Ad sessiones Consilarii omnes comparebunt, qui nec ob adversam valetudinem, nec ob graves quasdam alias rationes, nominatim a Præside fuerint dispensati; vel
qui

swego dispensowani byli, albo też za zezwoleniem tegoż Prezesa spoczynku dla wzmocnienia sił używali.

§. 7.

Dnia tego, którego generalna Sessya składać się ma, Konfylliarze równie jako y Prezes na Mieyscu wyznaczonym w takim czasie; stawiać się mają; aby Sessya o godzinie 9^{tey}. nie ochybnie zaczynać się mogła, która aż do godziny pierwszey po południu trwać będzie, chyba by iuz żadnego niezostawało gotowege (*exhibitum*) które by ieszcze dokońzone niebyło. Gdyby iednak to lub owe (*exhibitum*) w tym czasie właśnie referowane było, Sessya do drugiey godziny, iednakże nigdy dłużey przeciągniona bydz może. A jeżeli by takowy interes natych miaś niemoż bydz dokończony, na tenczas podług pomiarkowania Prezesa naradzenie się albo tegoż samego dnia po południu, lub następującepo przedsię wzięte, y kontynuowane będzie.

qui juxta §. 45. ex ejusdem Præfidis indultu,
otio ad vires reficiendas usi non fuerint.

§. 7.

Die eo, quo generalis sessio celebranda fuerit, Consilarii non minus, ac Præses, in senatu eodem tempore ita compareant, ut sessio hora 9na omnino inchoari possit. Sessio porro usque ad 1mam horam durabit, nisi forte nullum superesset elaboratum Exhibitum, quod non jam etiam esset terminatum. Si quando tamen hoc illudve Exhibitum tempore isthoc sub referatu plane esset, sessio ad 2dam usque horam, (nunquam tamen ulterius) proferetur. Et siquidem istiusmodi negotium in continenti nequaquam posset terminari, tum pro Præfidis arbitrio consultatio de eodem, vel ipso illo pro meridie, vel sequenti die reassumetur, atque continuabitur.

 R O Z D Z I A Ł II.

 O podawaniu *Exhibitow* y o *Protokule Exhibitorem.*

§. 8.

Cokolwiek do Sądu Szlacheckiego od sron, Magistratow, y nakoniec od podległych Instancyi, albo też y wyższych Sądow podane będzie, to żadney bynajmniey niepotrzebować będzie zwykłej formalności, tak względem podpisu, jako y addressowania do Urzędu, ale dość będzie na wyrażeniu Sądu na wierzchu *exhibiti*, do którego toż należy; usilnie się zaś tego strzedz potrzeba, aby w takich piśmach od początku aż do końca nic nie pożytecznego wciągano nie było, ale to tylko, co się samey rzeczy tycze, porządnie y przyzwoicie, powiedziane, y dowiedzione zostało.

§. 9.

Cokolwiek od Urzędow do Sądu Szlacheckiego podano będzie, to wszystko ma bydź zapieczętowane, sronom zaś wolno jest:

CAPUT II.

De porrigendis Exhibitis, & de Protocollo Exhibitorum.

§. 8.

Quidcumque ad Forum Nobilium a partibus, Magistratibus, subordinatis denique sibi foris, aut superioribus etiam dicasteriis perventurum est; id omne exquisitæ cujusdam tam circa subsignationem, quam circa Inscriptionem erga Dicasterium formalitatis minime egebit; sed in Rubro nomen Fori, ad quod Exhibitum pertineat, indicasse sufficiet, maxima quippe diligentia cavendum est; ne ab ipso principio ad finem usque inutile quidpiam in idem ingeratur, sed id duntaxat: quod ad rem est, rite ac ordinate dicatur, atque deducatur.

§. 9.

Quidcumque a Dicasteriis ad forum Nobilium perventurum est, id omne obsigillatum sit, oportet; partibus e contra liberum
Instructio univers. B esto

jest Pisma swoje do tegoż Sądu otwartę,
lub zapieczętowane podać.

§. 10.

Do podawania exhibitow w samym
mieyscu Sądu, y w jednymże Domu Izba
naznaczona bydź ma, w którey *exhibito-*
rum Protokolista, własny *exhibitorum*
Protokuł trzymający, postanowiony bę-
dzie.

§. 11.

Protokuł *exhibitorum* przed południem
od godziny 8 aż do 11 od południa
zaś od 3 aż do 5 nie wyłączaiąc Nie-
dzielnych y świątecznych dni wciąż
otwarty będzie, ażeby przez cały ten
czas Pisma podawane bydź mogły. y to
także ma bydź zachowano: aby (*exhibita*)
tę które niekiedyś przez Poczte przesyłać
zdarzy się, przez Sądowego Sługę ile
tylko można w cześnie odnoszonę, y do
Protokołu *exhibitorum* podawanę były.

§. 12.

Exhibita do rak samego Protokollis-
ty *exhibitorum* (który żadnym innym
Urzędem zatrudniony bydź nie ma) w
samym

esto scripta sua ad idem seu obfignata, seu
 patentia porrigere.

§. 10.

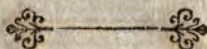
Pro porrigendis Exhibitis in ipso judi-
 cii loco, & quidem in ipsa Curia separatum
 quoddam cubile destinandum, & in hoc pe-
 cularis Exhibitorum Protocollista proprium
 quoddam Exhibitorum Protocollum cu-
 raturus constituendus erit.

§. 11.

Exhibitorum Protocollum ante meri-
 diem ab hora 8va usque 11mam a meridie
 autem a 3tia usque 5tam (nec ipsis domi-
 nicis aut festis diebus exceptis) continuo pa-
 tebit; quo nimirum per totum hocce tem-
 pus Exhibita porrigi possint. Porro id quo-
 que curandum erit, ut Exhibita illa, quæ
 per publicum quandoque cursum submitti
 contingit, per adparitorem quoad fieri po-
 test, tempestive adportentur, & ad Pro-
 tocollum Exhibitorum porrigantur.

§. 12.

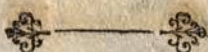
Exhibita in manus ipsius Exhibitorum
 Protocollistæ, qui nullo erit alio Officio
 occupandus, in ipso Officii loco porrigen-

samym miejscu Urzędu podawane będą,
 ani wolno będzie Protokollście temuż
 iakowe *exhibitum* w innym (prócz Urzę-
 dowego) miejscu przyjmować, albo w
 Urzędzie pod jakimkolwiek pozorem
 przyjęcie odmawiać. Obowiązkiem iego
 będzie: takowe *exhibitum* w przytomności
 podającego tą lidzbą, która względem po-
 rządku czasu, co do podania właściwie na-
 leży, oznaczyć, y takowa lidzba od
 1^{go} Stycznia aż do ostatniego dnia Gru-
 dnia nieprzerwanie ciągniona być ma.
 Lidzba ta na wierzchu każdego *exhibitum*
 troche niżej napisu widocznie położona,
 iako też y Dzień, którego podane, wy-
 rażony będzie. Gdyby kto ó nastąpio-
 nym iakowego Pisma podaniu pewność
 mieć chciał, takowy osobny Arkusz, na
 którym Rubryka podanego od siebie Pisma
 zapisana jest, ma do Protokołu przynieść,
 a na ten czas obowiązkiem Protokollisty
 będzie, takowy Rubryki Instrument, w
 przód go z Rubryką samego *exhibitum* do-
 brze zkonfrontowawszy, tąż lidzbą co y
exhibitum oznaczyć, y razem dzień po-
 dania

tur, nec fas erit Protocollistæ eidem Exhibitum quoddam seu extra Officium acceptare, seu intra idem sub quocunque demum prætextu recusare. Obligationis ejus erit idem in præsentia exhibentis, eo Numero, qui Exhibito pro ratione seu ordine temporis, quo porrigebatur, proprie convenit, signare; qui Numerus a 1. inde Januarii usque ultimam Decembris cujuslibet anni serie non interrupta continuandus erit. Numerus iste in Rubro cujuslibet Exhibiti paulo infra Inscriptionem conspicue collocabitur, ubi etiam dies, quo porrigebatur, adnotandus erit. Si quis de præstita Exhibiti alicujus porrectione certitudinem sibi quampiam procurare voluerit, is ad Protocollum peculiare quoddam folium, cui Rubrica porrecti a se Exhibiti inscripta sit, adferat, oportet; Protocollistæ tandem munus erit, hoc Rubricæ Apographum, postquam scilicet id cum Rubrica Exhibiti probe contulerit, eodem quo Exhibitum Numero notare, diemque simul exhibitionis eidem adfigere, nec tamen ideo quispiam in loco Officii longius erit

dania przypisać. Ani jednak dla tego, kto na mieyscu Urzędu dłużey przytrzymany być ma, ile że *exhibitum* już liźbą swoią przyzwocie oznaczone, nawet po ułatwieniu tego, który ie podał, do Protokołu wygodnie, wciągnione być może.

§. 13.

Jako zaś *exhibita* jedne po drugim przychodzą, tak też one Protokollista (chybaby podanie świeżych exhibitow przeskadzać miało) porządnym liźby ciągiem oznaczać, y do Protokołu, *exhibitorum* wciągać będzie, to iest: liźbę *exhibiti*, potym Urząd, od którego też *exhibitorum* podane, nakoniec Imie y Przewisko kaźdey strony, którey *exhibitum* tycze się, iako też y przeciwney strony Imie y Przewisko, nie mniej w krótkich słowach istotną *exhibiti* treść wyrazi, y tym końcem, chybaby Rubryka z kaźd inąd wiadoma była, wolno mu będzie, adnotacyą na wierzchu *exhibiti* dostateczniey wytłumaczyć, y Rubrykę przeyrzeć wyjąwszy ieden przypadek, to iest: gdyby
stronie

detinendus, utpote quod Exhibitum Numero jam suo probe signatum, etiam postquam is, qui idem porrexerat, expeditus fuerit, Protocollo commode inseri possit.

§. 13.

Prouti Exhibita aliud post aliud obveniunt, ita ea Protocollista (in quantum nimirum isthoc per recentiora Exhibita impeditum non fuerit) ea, quam ordo Numerorum indicaverit, serie, Protocollo Exhibitorum inseret, id est: Exhibiti Numerum, dein forum, a quo idem Exhibitum submissum fuerit, tandem nomen & cognomen cujuslibet partis, quam Exhibitum concernit, adversæ item partis nomen & cognomen, & denique paucis genuinum Exhibiti argumentum seu objectum inscribet; quem in finem, nisi Rubrica aliunde pateat, liberum ei erit involucrum ejus explicare, & Rubricam inspicere, unico duntaxat casu excepto: si nimirum partis interesset: scripta sua a nemine præter ipsum

stronie na tym zależało, aby takowe Piśma nie od kogo innego jak od Prezesa utworzone były, w takim razie strona na wierzchu *exhibiti* także słowa: do Rąk Prezesa większemi Literami zapisać powinna będzie, y przeto: Protokollście *exhibitum* takowe otwierać nie b dzie wolno; ale zapieczętowane, y przyzwoitym Numerem swoim oznaczone prosto do Prezesa odesłać, w Protokole zaś iż to *exhibitum* do rąk Prezesa oddane; wyrazić powinien.

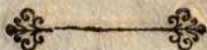
§. 14.

Protokoł *exhibitorum* tak ma być trzymany, aby na boku każdej ćwiartki na 4 mniej, lub więcej palce próżne mieysce zastawione było, ażeby Prezes w tymże do każdej lidzby Imie Konfiliarza, któremu to, lub owe, *exhibitum* do referowania oddać zechce, wyrazić mógł. Takowy zaś Protokoł każdego dnia nie przerwany lidzby ciągiem kończony być ma, przeto na każdym Arkuszu następująca formuła: Protokoł *exhibitorum* dnia 11. Maia Roku 1784. zapisana być powinna;

Præsidem resignari, quem in casum pars involucro hæc etiam verba: *ad manus Præsidis* & quidem majusculis literis inscribere debet, & tunc quidem Protocollistæ Exhibitum referare fas non erit, sed ita ob- signatum, convenientique Numero suo æque notatum immediate ad Præsidem mittere, in Protocollo vero, quod Exhibitum illud *ad manus Præsidis* directum fuerit, adnotare debet.

§. 14.

Protocollum Exhibitorum ita erit instituendum, ut scilicet ad cujuslibet paginae marginem, 4 plus minus digitorum latum spatium vacuum relinquatur, quo nimirum Præses in eo ad Numerum quemque nomen Consiliarii, cui hoc, illudve Exhibitum, referendum committere malit, adnotare possit; Protocollum porro isthodiebus singulis non interrupta tamen Numerorum serie concludendum, atque adeo cuilibet philuræ sequens formula: *Protocollum Exhibitorum diei 11. May 1784.* in-

w świąteczne zaś dni taż okoliczność wyrażona bydź ma: iż te dni świąteczne były, tak np. *Protokoł exhibitorum dnia 15. Maja 1784. dnia świątecznego.*

Jeżeliby którego dnia żadne nieprzyślży *exhibita*, jednakowoż ciągły porządek dni w Protokole przerywany bydź niema, ale to raczey tym sposobem wyrazić się ma: *Protokoł exhibitorum dnia 16. Maja 1784. nic nie podane;*

§. 15.

Exhibita do Protokołu nie odwótcznie wciągane zostaną, ani kiedy wolno będzie Protokollście *exhibitu* którego wciągnięcie, do następującego dnia przewlec, ani kiedy od Mieysca Urzędu swego wprzod odeysć, aż poki wszystkie które dnia tego podane *exhibita* w Protokoł porządnie y przyzwocie wpisane nie będą.

§. 16.

Gdy *exhibitum* takowe podług tego co w Zbiorze Sądowym (*Codice judicario*) postanowiono jest, w dwoynasob lub pod więcey Rubrykami podawać się będzie,

na

scribenda erit. Ad festos porro dies hæc quoque circumstantia adnotanda veniet, quod nimirum festivi fuerint, ita e. g. *Protocollum Exhibitorum diei 15tæ May 1784. diei ferialis.*

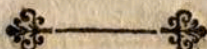
Si quo die nullum revera Exhibitum obveniet, Protocolli ideo continua dierum series nequaquam erit interrumpenda, sed id potius ita erit adnotandum: *Protocollum Exhibitorum diei 16tæ May 1784. Nihil obvenit.*

§. 15.

Exhibita Protocollo citra moram inferenda erunt, nec unquam fas erit Protocollistæ Exhibiti cujuspiam Protocollationem in diem sequentem differe, imo nec a loco Officii sui, prius unquam recedere, quam cuncta, quæ die eo obvenere, Exhibita Protocollo rite ac ordinate inserta, ab eo fuerint.

§. 16.

Dum Exhibitum quoddam juxta id, quod in Codice judiciario constitutum habetur, in duplo, aut pluribus sub Rubricis porrigendum fuerit, tum unum quodque scri-

na ten czas każde Piśmo, lub też każda Rubryka iednąludzbą oznaczona bydź ma, *exhibitum* jednak raz tylko ma bydź wciągnione, na boku zaś n. p. wyrażono bydź ma: *w Dmoynasob*, albo *pod. 4. Rubrykami.*

§. 17.

Exhibitum jednak do jakowego Sądowego Depozytu ściągające się, do Protokołu *exhibitorum* przyimowane bydź nie ma, ale podaiący każdego dnia Sądowego na Sessyi nadgłosi się, y tamże *exhibitum* swoje wraz z Depozytem odda, względem czego to, co w §. 89. y następujących przepisano iest; zachować się ma.

§. 18.

Podobniez gdyby to, lub owe *exhibitum Testamentu* zapieczętowanego tyczyło się, a iego publikacyi po śmierci Testatora domagano się, na ten czas podaiący toż *exhibitum* Prezesowi (lub gdyby ten na miejscu Sądu nie znaydował się) Vice-Prezesowi, prosto do rąk iednego, lub drugiego, odda.

Gdy

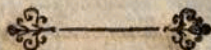
scriptum, seu Rubrica quævis uno eodemque erit Numero signanda; Cæterum Exhibitum semel duntaxat erit inferendum, ad marginem tamen hæc e. g. adnotanda venient. *In duplo aut sub 4 Rubricis.*

§. 17.

Exhibitum tamen, in quo de judiciali fors deposito quodam actum fuerit, ad Protocollum Exhibitorum nequaquam recipietur; verum exhibens quocunque die judiciali ad senatus se sessionem insinuabit, ibique Exhibitum suum una cum deposito porriget, circa quod ea, quæ infra §. 89. & sequent. præscribenda erunt, observanda venient.

§. 18.

Non absimiliter, si in hoc illove Exhibitio de obsignato quodam testamento ageretur, cujus publicatio post testatoris mortem urgeretur, Exhibens id Præsidi, vel si hic a loco iudicii abfuerit, Vice-Præsidi, & quidem immediate in unius alteriusve manus tradet.

§. 19.

Gdy *exhibita* do Protokołu należycie y porządnie wciągnionę będą, a te w szczególności dla Referentow wyznaczone zostaną, na ten czas mają być od siebie oddzielone, y dla *Referenta* naznaczone w jeden Plik zebrane Adiunkt zaś Protokołu, co temu lub owemu Referentowi należy, w Tabelę Referentow dokładnie wpisać powinien, dla czego Protokollista mianowanego już pierwey Referenta Imie w Protokole na tych miał zanotować, aby przez to Prezes uważać mógł, iż do tych *exhibitow* mianowanie *Referenta* jest niepotrzebne. Na koniec to ma być pilnó zachowane, aby *exhibita* same ile można naywcześniej przez Sług Kancellaryi z wszelką bacnością (iżby się co nie zatraciło) przesyłane były.

§. 20.

Protokoł zupełnie ułożony na końcu każdego dnia Prezesowi będzie odsyłanym, który tenże przejrzy y przy tych *exhibitach*, które ieszcze pewnemu Referentowi wyznaczone nie są, Imie

Kon-

§. 19.

Postquam Exhibita Protocollo rite ac ordinate inserta fuerint, in quantum singula suis jam fuerint Referentibus destinata, probe a se invicem separabuntur, eidem Referenti destinata in unum fasciculum colligentur, & a Protocollistæ Adjuncto, quodnam huic illive Referenti sit commissum, *Tabella Referentium* probe inscribetur; quo circa Protocollista denominati jam prius Referentis nomen in Protocollo illico adnotabit, quod nimirum Præses per hoc admoneatur, quo Exhibitis iisdem Referentis denominationem jam non esse necessariam. Cæterum id quoque diligenter curabitur, ut Exhibita ipsa per Adparitores competenti Referenti adhibita, omnimoda cautelia, ne scilicet quidpiam e scriptis pessumeat, quoad fieri potest, tempestive consignentur.

§. 20.

Protocollum plene jam formatum sub finem diei cujuslibet Præsidi submittetur. Is idem percurrat, ac juxta illa Exhibita, quæ certo cuidam Referenti nondum fuerint destinata, nomen Consilarii, cui id

con-

Konfiliarza, któremu ten Referat zlecić rozumie przypisze, potym zaś Protokół na powrót do Protokollisty przesłany być ma; aby tenże wydzielenie nowych exhibitow na Referentow, y ich w Tabelę Referentow wciągnięcie, uskutecznić mógł.

§. 21.

Protokół *exhibitorum* w miejscu Urzędu wiernie chowany będzie, na końcu każdego Miesiąca Arkuszę dni wszystkich tym jak po sobie następują porządkiem, zebrane, zszytę, y lidzbą od Karty ćwiartki, do Karty, oznaczone będą. Po przeciągu zaś każdego Roku dostateczny Regestr z mianowaniem stron, od których *exhibita* podane, sporządzony będzie, w którym nie do liczby *exhibitu*, ale do Kart Protokołu cdwoływać się powinno. Gdyby od iedney strony więcej exhibitow w jednymże Roku podanych było, na ten czas Imię teyże strony nie ma być powtarzane, ale raczey wszystkie *paginy*, które do teyże stosują się, jedna po drugiey wyrażone być mają. Dla czego w Regestrze przy Imionach stron
obser-

consignare voluerit, adscribet; Post hæc Protocollum Protocollistæ iterum remittetur, quo nimirum is tum consignationem istiusmodi Exhibitorum ad suos Referentes, tum horum in Tabellam Referentium inscriptionem, eo certius curare possit.

§. 21.

Protocollum Exhibitorum in loco Officii fideliter erit conservandum; ad finem cujuslibet mensis dierum singulorum folia, eo, quo sibi invicem succedunt: Ordine, colliganda, seu consuenda, Numeris denique suis per paginas notanda erunt. Post anni cujuslibet decursum super omnia, quæ annuo isthoc intervallo obvenere, index accuratus conficietur. Indici huic nomina partium, a quibus Exhibita obvenere, inscribentur; adhæc tamen non Exhibitorum numeri, sed protocolli duntaxat foliorum paginae citabuntur. Si anno eodem a parte eadem plura obvenisse contigerit Exhibita, nomen partis ejusdem sæpius haud erit iterandum, sed juxta illud omnes eæ paginae, in quibus nomen ejusdem partis occurrit, alia post aliam connotabuntur. Quamob-

Instructio univers. C

rem

obszerniejsze nieco miejsce, w którymby więcej może *pagin* wpisać można, zostawiać należy.

R O Z D Z I A Ł III.

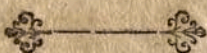
O wydzieleniu *Exhibitorum* na Referentow.

§. 22.

Gdy Prezes Protokoł *exhibitorum* odbierze, tenże jak tylko może najprędzey przejrzy, treść czyli ekstrakty uważy, y podług okoliczności same nawet Akta sobie podać rozkaże, przeczyta, y na koniec przy każdej lidzbie Imie Konfilyarza tego, którego Referentem mianować, zdawać mu się będzie, zapisze.

§. 23.

Wyznaczenie y mianowanie Referenta od pomiarkowania Prezesa zawisło, y Referenci dane sobie Referaty przyjąć, y koło nich pracować obowiązani będą; gdyby

rem in Indice isthoc juxta partium nomina
ampliusculum ubique spatium, cui nimirum
ulteriores forte paginæ commode inscribi
possint, reliquisse oportebit.

C A P U T III.

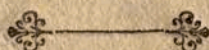
De Exhibitorum ad Referentes Con- signatione.

§. 22.

Præsides postquam Protocollum Exhibi-
torum percipiet, idem quoad potest
citius inspiciet, Rubra attente percurret,
& pro ratione circumstantiarum ipsa etiam
Acta exhiberi sibi faciet, atque perleget,
& denique juxta quemlibet numerum no-
men Consiliarii illius, quem in ea Causa Re-
ferentem nominare ei visum fuerit adno-
tabit.

§. 23.

Referentis delectio atque denominatio
ab ipsius Præsidis pendet arbitrio, Refe-
rentesque demandata sibi Referata accep-
tare atque elaborare nullo excepto omnes

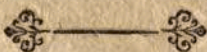

by iednak mianowanemu Konfyliarzowi albo co do ftron, albo co do sprawy, iakowa Prezesowi wprzód niewiadoma społecznosc lub zwiazek zachodził, na ten czas tenze sposobem nizey w §. 32. przepisanym: od teyze pracy wymowic y uwolnic się będzie mógł, w innym zaś przypadku to mieysca miec nie ma, ani wolno będzie Konfyliarzom (chyba by za wiadomością y wyraźnym zezwoleniem Prezesa) zdane Referaty między sobą wzajemnie zamieniac, y gdy które Referaty za wiadomością Prezesa zamienione będą, to w Tabellach Referentow wyraźnie zapisano bydź ma.

§. 24.

Prezes jednak w wydzieleniu Referatow: następujący zachowa przepis, to iest: aby:

a) Jeżeli który Referat *immediate* z wyższemi Aktami ma zwiazek, Referent bez jakiey ważney przyczyny odmieniany bydź niema. Y dla tego do każdego do Sadu Szlacheckiego należącego *Fideicommissu*, każdego pierwszego Pozwu, każ-

obligantur. Si tamen Consiliario denominato seu cum partibus, seu cum ipsa causa, quædam Præsidi antea ignota intercederet communio, aut connexio, quæ ipsum Referatum illud in se assumere prohiberet, tum is quidem eo, qui infra §. 32. præscriptus est, modo laborem istiusmodi deprecari atque a se amovere poterit, secus nequaquam. Nec fas erit Consiliariis, nisi consulto et diserte consentiente Præside, demandatos sibi Referatus inter se invicem permutasse, quæ vero quandoque a Præside Referatorum permutatio concessa fuerit, ea in Tabellis Referentium expresse adnotabitur.

§. 24.

Præses tamen in distribuendis seu demandandis Referatibus sequentem observabit normam, ut nimirum.

a) Si quod referendum immediatam cum prioribus connexionem habeat, Referens citra graviores aliquam causam, nequaquam mutetur. Quamobrem etiam pro quolibet ad forum Nobilium pertinenti Fideicommissio, prima qualibet actione, quo-

każdego Sieroty, tudzież każdych rachunkow, dziedzictwa, Tabularnych na koniec intereffow, y Spraw exekucyinych, własciwy, y ofobny Referent, który na tych miał w Protokole exhibitow zanotowany być powinien, wyznaczony b dzie, y cokolwiek potym do teyże fundacyi, do tegoż *Fideicommissum*, albo cokolwiek do tegoż intereffu stosować się będzie, temuż samemu do referowania oddane być ma.

b) Aby interessa między *Referentow* tak podzielone były, żeby każdy Konfilyarz w iak naywi cey rodzajach czynności potrzebną rzeczy wiadomość nabydź mógł.

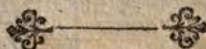
c) Aby każdy Konfilyarz podług sił, y dobrej swej woli przyzwoite roboty przyspieszać usiłował; żaden iednak nie ma być zbyt obciążony, ani oszczędzony, ale sprawiedliwa równość w wydzieleniu roboty między Konfilyarzami zachowana być ma.

libet pupillo, cuiuslibet rationum Causæ, cuiuslibet hæreditati, tabularibus denique negotiis, & Causis executionis, proprius ac peculiaris Referens, quem in ipso illico Exhibitorum Protocollo adnotare oportebit, denominandus, & quidquid demum ad eandem foundationem, ad idem Fideicommissum, aut quoque modo ad idem negotium spectaverit, ipsi eidem ad referendum erit consignandum.

b) *Ut negotia inter Referentes pro ratione argumenti, seu materiæ ita distribuantur, ut quilibet Consiliarius in quam plurimis negotiorum generibus exercendus, necessariam sibi rerum notitiam comparare possit.*

c) *Ut ab unoquoque quidem Consiliario viribus & bonæ voluntati ejus congrua exigatur opera; neque tamen ullus eorum nimis obruatur, seu justo plus occupetur, bene vero negotia æqua inter eos proportionem distribuantur.*

§. 25.

Gdyby Prezesowi to lub owe *exhibitorum* większey bydź wagi, lub szczegulnieyszey reflexyi wyciągać zdawało się, wolno mu będzie, drugiego także Konfyliarza jako Korreferenta do tegoż naznaczyć.

§. 26.

Gdy Prezes Imiona *Referentow* przy exhibitach przypisze, Protokół *exhibitorum* Protokollście natychmiast odesłany będzie, ażeby tyczące się Acta każdego Konfyliarza rozdzielić, y w Tabelłę *Referentow* wyznaczone dla *Referenta exhibita* (jeżeli by to wprzod co do wiadomych Konfyliarzow nie nastąpiło) wciągnąć mógł.

§. 27.

Tabella *Referentow* ma bydź od Protokollisty następującym sposobem trzymana.

a) Aby każdy Konfyliarz osobne swoje miał zszyte Arkusze w których na boku równie jako y w Protokolle *exhibitorum* na 4. mniey, lub więcej, palcow szerokości próżnego zostawi się mieysca, ażeby

§. 25.

Si forte Præfidi, hoc illudve Exhibitum majoris esse ponderis, aut peculiari consideratione dignum videretur, liberam ei erit alterum etiam Consiliarium tanquam correferentem ad illud, denominare.

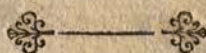
§. 26.

Postquam Præses Referentium nomina, juxta Exhibita ubique jam adscripserit, *Protocollum Exhibitorum* Protocollistæ illico remittendum erit, quo nimirum ibi Exhibita pro ratione eorum, quos concernunt, Consiliariorum rite disponi, & in Referentium Tabellam consignata, cuique Exhibita, (nisi hoc circa Referentes jam notos prævie factum fuerit) inscribi possint.

§. 27.

Referentium Tabellas Protocollista ita instituet.

a) Ut quilibet Consiliarius peculiarem suum obtineat ternionem, ad cujus marginem, æque ac in Exhibitorum Protocollo ad 4 plus minus digitorum latitudinem, vacuum relinquetur spatium, ubi scilicet Numerus

ażeby lidzba, którą *exhibitum* w Protokole oznaczone jest, y dzień którego *Exhibitum* też ułatwione; zapisać można.

b) Ażeby zawsze, y z wyraźnym każdego dnia zanotowaniem Referentowi w wyznaczonych dla niego Arkuszach wydzielone *exhibita* zapisywane były, y na koniec.

c) Aby od 1. Stycznia aż do ostatniego Grudnia lidzbą ciągiem po sobie idącą, *Referaty* oznaczone były, y oraz aby lidzba, która na *exhibitum* w *Tabelli Referenta* wyznaczona jest, też sama do każdego *Exhibitu* przyłączona była.

§. 28.

Gdy tak wszystko w *Tabelle Referentow* wpisane będzie, na tenczas *Protokollista* tegoż samego dnia każdemu *Konfiliarzowi* należące do Jego *Referatu* interessa przez *Sługę Kancellaryi* (mając bacność aby dobrze związane, y *Pieczczęcią* opatrzone były, takby iżby się ani odwiązać, ani od kogo byź czytane, ani w części zatracone byź mogły) przesła.

Tako-

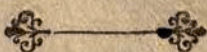
quem Exhibitum in Protocollo Exhibitorum gerit, & dies æque, quo Exhibitum idem terminatum fuerit, adnotari possint.

b) Ut in easdem per dies singulos, & quidem die quolibet, singulariter ac separatim notato, Referenti, cui ternio destinatus est, consignata Exhibita inscribantur, & denique.

c) A 1. inde Januarii usque ultimam Decembris ad cujuslibet Referentis rationes, continua sese serie excipientes Referentorum Numeri, adscribantur, isque præterea Numerus, quo Exhibitum in Tabella Referentis notatum est, unicuique Exhibito adjiciatur.

§. 28.

Postquam in Referentium Tabellas rite omnia inscripta fuerint, unicuique Consiliario spectantia ad Referatum ejus negotia, a Protocollista, medio adparitoris eodem adhuc die, et quidem provida cum cautela, probe nimirum colligata, ac solide obsignata, ne scilicet acta seu referari, seu legi, a quopiam possint; neve quid ex iisdem pereat, submittantur. Et hæc qui-

Takowe zaś Aktow odesłanie tylko do pomieszkania Konfiliarza w mieyscu Sądowym następować powinno, y gdyby Konfiliarz z tamtąd miał się oddalić, ma pod własną odpowiedzialność starać się, ażeby przesłane sobie tym sposobem Akta pewnie y wcześniej odebrać mógł.

§. 29.

Gdyby kiedy Prezes iakowe do Protokołu wciągnięte *exhibitum* sobie podać żądał, y one dłużej u siebie zatrzymał, takowe zatrzymanie ma pod lidzbą przyzwoitą, własną ręką zanotować.

§. 30.

Tabelle *Referentow* na każdy dzień Rady czyli Sessyi do Izby Sądowej przynoszone być mają, na końcu każdego Roku porządnie ułożone, w Registraturze przez 10. Lat chowane, a po tych przeciągu zniszczone będą.

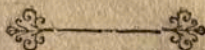
quidem actorum consignatio in eam nonnisi Confiliarii habitationem fiet, quam is in loco iudicii habet, quippe Confiliarius, si extra iudicii locum alicubi diverterit, de eo, ut submissa sibi acta certo ac tempestive satis percipiat, proprio suo periculo prospicere debet.

§. 29.

Si quando Præses hoc, illudve Protocollo insertum Exhibitum, sibi exhiberi petiisset, idque fors detinuisse, factam a se detentionem hanc, ad Numerum convenientem propria manu adnotabit.

§. 30.

Tabellæ Referentium quolibet Confilii die in Senatum erunt deferendæ, post anni cujuslibet finem in ordinem redigendæ, in Registratura decem continuis annis conservandæ, & post horum intervallum, tollendæ erunt.

R O Z D Z I A Ł IV.

O wygotowaniu Exhibitow, do przyszłego Referatu.

§. 31.

R eferent powinien w przod przeyrzeć, jeżeli lidzby *Referatow* porządnie po sobie następują, a przeto jeżeli ieszcze iaki *exhibitum* Jemuż nie oddane. Gdyby bład w tey mierze iakowy postrzegł, z Protokollistą *exhibitorum* iako nayprzedej ma się rozmówić, y omyłkę poprawić, inaczey zaś, lub w częściey zdarzanych aczkolwiek poprawianych omyłkach Prezesowi doniesie, ażeby tenże: Protokollistę do zachowania powinney w tey mierze ostrożności przynaglił

§. 32.

Gdyby zaś *Referent* z wyznaczonego sobie *Referatu* poznał, iż jakowy lub z tymże interessem, lub z samemi stronami Prezesowi wprzod niewiadomy związek zachodzi, któryby onemu do przyięcia

Re-

CAPUT IV.

De Exhibitorum ad futurum Referatum elaboratione.

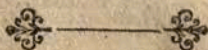
§. 31.

Referentis erit ante omnia id inspexisse: an Numeri Referatorum suorum alter post alterum *justa sequantur serie?* atque adeo an non unum alterumve Exhibitum nondum *ipfi sit consignatum?* Errorem hujusmodi si quando animadverterit, rem cum Exhibitorum Protocollista quamprimum conferet, erratumque emendabit; secus vero, aut post frequentiores, illico ut ut emendatos errores, rem ad Præsidem deferet, quo tandem is Protocollistam ad debitam in hoc puncto exactitudinem adstringere possit.

§. 32.

Quod si Referens ex commisso sibi Exhibito animadvertat, sibi seu cum ejusdem objecto, seu cum partibus ipsis quamprimum Præsidi antea ignotam communionem aut connexionem intercedere, quæ ipsum

Re-

Referatu był na przeszkodzie ; Prezesowi ó tym na naybliższym dniu Rady , doniesie ; który gdy takową przeszkodę za gruntowną osądził by, *exhibitum* toż innemu Konfyliarzowi do referowania odda. Co zaraz w Protokole równie, iako y w *Tabellach Referentow* podczas Sessyi zanotowane, *exhibitum* zaś takową od świeżo mianowanego *Referenta*, natychmiast odebrane byź ma.

§. 33.

Jeżeli zaś nic nie przeszkadza , iżby mianowany *Referent exhibitum* do referowania przyjąć mógł, na ten czas wszystkie *exhibita* bez zwłoki przeczyta , y koło ich wypracowania tey pilności y starania przyłoży, którego po nim uczyniona uroczysta Bogu y Monarżze przysięga wyciąga.

§. 34.

Referent w takowych sobie wydzielonych *exhibitach* , które iasnemi słowy Sądowego przepisu ułatwione byź mogą, y osobnego rozśdzenia niewyciągaia, ale takowym rozśdzeniem, które bez
zwy.

Referatum illum in se suscipere impediatur, Præsidi impedimentum isthoc proximo Sessionis die referet, quo demum is, siquidem id satis momentosum esse judicaverit, *Exhibitum* idem, alio Consiliario referendum committere possit. Et hoc quidem in Protocollo æque ac in Referentium Tabellis durante adhuc Sessione illico adnotandum; *Exhibitum* autem hujusmodi a recens denominato Referente in instanti acceptandum erit.

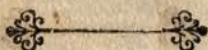
§. 33.

Si vero nil obstat, quin denominatus Referens consignati sibi *Exhibiti* Referatum suscipere possit, tum is singula *Exhibita* illico perlegat, iisque elaborandis eam operam atque diligentiam impendet, qua datam a se per solenne jusjurandum, Deo, ac Principi fidem, adimplere possit.

§. 34.

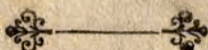
Referens ad consignata sibi ejusmodi *Exhibita*, quæ ex claris ac disertis *Codicis judicarii* verbis, quin peculiari ejus dijudicatione egeant, decidi possunt, quæque ejusmodi duntaxat dispositiones require-

Instructio univers. D rent

zwykłego naradzenia się na Sessyi obeydzie się, rezolwować się mogą, ma lidzbę tylko, którą *exhibitum* w Protokole oznaczone, iako też y formę Rezolucyi, którą też *exhibitum* załatwić rozumi, na osobnym Arkuszu słowo w słowo wypisać, w takowych zaś exhibitach, które gruntowniejszego rozeznania y załatwienia się wymagają, ma *Referent* przy każdym *exhibicie* na osobnym Arkuszu, na początku równie z lidzbą *Exhibitu* wyraziwszy, dostateczną treść interessu opisać; gdyby na koniec *exhibitum* tak było związane y jasne, iżby żadnego niepotrzebowało *extractu*, y na samym onego wciąż przeczytaniu prześłać można, na ten czas w prawdzie *Referent* od czynienia *extractu* wolnym będzie, jednakowoż nie będzie mógł tey wolności tak daleko używać: iżby obzerniejsze także Pisma całę czytywać mógł, y Prezes gdyby takową opieczętość postrzegł, moc mieć będzie do napomnienia takowego *Referenta* y gdyby to ielzcze do wstrzymania jego dostatecznym niebyło Powodem, będzie mógł

rent, quarum causa formalem instituisse consultationem haud esset operæ pretium; Numerum duntaxat, quem *Exhibitum* idem in Protocollo gerit, quemadmodum & formale conclusi, quo *Exhibitum* illud decidi posse credit, ad separatam folium de verbo ad verbum describet. Ad singula vero ea *Exhibita*, quæ peritiorem requirerent indaginem, atque deliberationem, *Referens* in peculiari hocce folio, in cuius fronte Numerus *Exhibiti* adnotandus erit, adæquatum ac solidum totius negotii *Extractum* conficiet. Si denique *Extractum* adeo foret sucinctum ac perspicuum, ut nullo egeret *Extractu*, sed per extensum etiam commode prælegi posset; tum quidem *Referens* ab *Extractu* conficiendo liber tantisper erit, neque tamen licebit ei libertate isthac usque adeo abuti, ut prolixiora etiam scripta per extensum quandoque prælegi faciat. — Præses quippe, postquam istiusmodi negligentiam animadverterit, potestatem habebit *Referentem* talem commonefaciendi, & si cui ad hoc sufficiens deesset iudicium, ad id etiam adi-

mogł go przynaglec do czynienia *Extraktow* wszystkich sobie danych *exhibitow*.

§. 35.

Gdyby zaś *exhibitum* lub w pisany jakim *Procesie*, niektóre lub wszystkie *Pisma* nazbyt były rozciągle, na ten czas *Referent* z takowego *exhibitum*, lub *Pism*, *extrakt* pilnie y dokładnie wyciągnąć ma, żadnego dokumentu albo dowodu nie opuściwszy, samą prozbę jak w *exhibicie* opisana jest, słowo w słowo wyrazi na koniec w każdym *Referatach instrumenta* przyłączone, tym jak po sobie idą porządkiem, z obfzerniejszych zaś *Pism*, to co się samey rzeczy tycze, wypisze, ażeby dłuższym tego przetrząsaniem, *Sessyi* bez potrzeby nie tamował.

§. 36.

W każdym *Procesie Referent* zdanie swoje gruntownie y pilnie wypracowane na *Piśmie* poda, strzedz się zaś ma, ażeby biegu *Sessyi* próżnym rozszerzaniem się,
nie

gendi, ut ad singula consignandi ipsi *Exhibita*, suos *Extractus* conficiat.

§. 35.

Si vero *Exhibitum*, vel in scripto aliquo Processu hæc illave, vel omnes etiam causæ scripturæ admodum essent prolixæ, tum *Referens* super eo, de quo agetur *Exhibito*, seu de causæ scriptura *extractum* omni cum diligentia atque exactitudine conficiet, e documentis aut probationibus, ne unum quidem unquam prætervehet, ipsum Petiturum, ita ut in *Exhibito* descriptum est, de verbo ad verbum exprimat; Cæterum ad singulos *referatus*, quo sibi ordine advoluta instrumenta invicem succedunt, inter fusiora autem & prolixiora, dicta ea, quæ ad rem pertinent, probe sibi notabit, ne scilicet ob longiorum eorum exquisitionem, *Senatus* inutiliter detineatur.

§. 36.

Super unumquemque Processum *Referens* votum solide ac diligenter elaboratum scripto dabit; cavebit autem, ne *Senatum* inani prolixitate detineat, ulteriori-

nie trudnił, y czasu do ułatwienia innych intereſſow nie zabierał. Na końcu zaś ſwego zdania ſentencyą, iak ią mieć ułożoną Sądzi, ſłowo w ſłowo wyrazi, y tenże ſam ſwoy *Referat* podpisze.

§. 37.

Exhibita, które ſię Spraw przez *Sentencyą* ułatwić mających nietyczą, *Referent* na naybliſzym dniu Rady, zawsze referować będzie, chybaby ſię, tak rzecz miała, iżby bez naruſzenia ſprawiedliwości nawet do tego czasu przewleczoną być nie mogła. W takim bowiem przypadku *Referent*, iak tylko informowanym zostanie, rzecz tę nieodwłocznie *Prezeſowi* donieſie, y z nim o przedſięwzięciu przyzwoitych ſrodkow naradzi ſię, a na ten czas *Prezeſowi* wolno będzie dla zwłoki nie cierpiącego naradzenia ſię, iednego, lub więcey, *Konſyliarzow* wezwać.

§. 38.

Referent *Proceſſow* aż do *Sentencyi* przychozących przygotowanie tak przyſpieszać będzie, iżby przynaymniey w

busque negotiis tempus subripiat. Ad calcem denique voti, sententiam, ita, ut eam concipiendam judicaverit, de verbo ad verbum exprimat, & tandem hoc ipsum Referatum suum subsignabit.

§. 37.

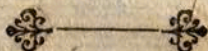
Consignata Referenti *Exhibita*, quæ non Processus ad Judicis usque sententiam terminatos concernunt, Referens proximo Sessionis die semper referet, nisi forte res ita esset comparata, ut citra justitiæ violationem nec adhuc quoque differi posset. Hoc enim in casu Referens, ut primum de istiusmodi negotiis probe informatus fuerit, rem illico ad Præsidem deferet, cumque eo de dispositionibus quam maxime convenientibus aget, tuncque Præsidi liberum erit, ad hujusmodi moram non ferentem consultationem, unum alterumve Consiliarium invitare.

§. 38.

Referens Processuum ad Judicis usque sententiam, terminatorum elaborationem ita accelerabit, ut ii post 30. ad summum

D 4

dies

30. dniach referowane były. Prezes jednak gdyby szczególne jakie okoliczności tego zdawały się wyciągać, więcej czasu także pozwolić, lub też przyspieszenie nakazać, moc mieć będzie.

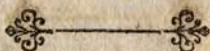
§. 39.

Referent *exhibita* te, do których mu Korreferent przydany, przed innemi przed się wezmie, z którymi się ułatwiwszy, oneż mianowanemu Korreferentowi, (nie przyłączając jednak swojego zdania), odda, Korreferent zaś zdanie swoje na osobnym liźzbą *exhibitu* oznaczonym Arkufzu, tym właśnie sposobem iaki *Referentowi* przepisany iest, wyrazi, co uczyniwfzy: *exhibitum Referentowi* odefzle, aby fwego czasu referować mógł.

§. 40.

Prezes w postanowionych czasach Tabelę *Rcferentow* bacznyu przeyrzy okiem, uważając, iezeli co u którego Konfyliarza zaniedbane nie zaległo. Gdyby zaś co dłużej nad pozwolony czas zatrzymanego postrzegł, o przyspieszenie

na-

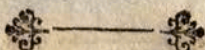
dies, omnino referantur. Præses tamen, si forte pecculiares quædam circumstantiæ id ei viderentur exigere, Referenti plus etiam temporis indulgendi, aut majorem etiam accelerationem injungendi, potestatem habebit.

§. 39.

Referens Exhibita illa, ad quæ ipsi *Correferens* forte adjunctus fuerit, præ cæteris elaboranda assumet, labore finito eadem denominato *Correferenti*, (opinionem tamen sua nequaquam adjecta) submittet; *Correferens* vero votum suum ad separatum quoddam *Exhibiti* Numero signatum folium, eo plane modo, qui *Referenti* præscriptus est; scribet, quibus factis *Exhibitum Referenti* remittet, quo nimirum id tempore suo referre possit.

§. 40.

Præses statutis temporibus Tabellas Referentium vigili percurret oculo, exploraturus nimirum, an non aliquid apud hunc? illumve Referentem neglectum hæreat? Si quid vero ab aliquo ultra concessum tempus, detineri animadverterit, eum

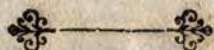
napomni, y tym sposobem napomniony na następującym dniu Rady, albo same *exhibitum*, albo uczynione sobie napomnienie referować będzie obowiązany, y w tym drugim przypadku przyczyna opóźnienia do Protokołu przyjeta, y od Prezesa za dostateczną, lub nie? uznaną być powinna, a podług okoliczności przyzwoity także termin naznaczyć się może.

§. 41.

Gdyby zaś uczynione od Prezesa napomnienie nieskuteczne było, zanedbany takowy Urzędu obowiązek do wyższego przyzwoitego Sądu doniesiony będzie, ażeby Konfyliarz, na którego ta wina padła, od Urzędu y pensyi do czasu oddalony, albo innym podług okoliczności sposobem poprawiony być mógł.

§. 42.

Konfyliarz, któremu jakowey fundacyi referat polecony jest, o dostatecznym teyże Fundacyi stanie porządne zachowa opisanie, w którym, iakim właściwie sposobem taż fundacya uczyniona; na iaki koniec? pod iakimi zakładami ustanowio-

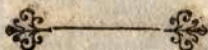
de re acceleranda commonefaciet, qui de-
mum admonitus ad proximum senatum seu
ipsum *Exhibitum*, seu factam ad eum ad-
monitionem referre omnino obligabitur;
quo nimirum casu in posteriori ratio retar-
dationis ad Protocollum assumi, sufficiens
ne sit excusatio? an minus; a Præside di-
judicari, & pro ratione circumstantiarum
conveniens etiam terminus, præfigi possit.

§. 41.

Si forte factam a Præside admonitio-
nem nil profecisse contingeret, neglecta
isthæc muneris obligatio, ad competens supe-
rius Forum deferenda erit, quo nimirum
Confiliarius, in quem culpa ceciderit, ab offi-
cio & salario suspendi, aut quoque modo
pro circumstantiarum ratione, corrigi possit.

§. 42.

Confiliarius, cui hujus illiusve funda-
tionis Referatus demandatus est, super
genuino ejusdem foundationis statu ordina-
tum quoddam servabit Regulare, in quod,
quomodo fundatio eadem revera compara-
ta sit? quem nimirum in finem, quibusve
sub

nowiona, wyrazi, fundusz iey dostatecznie y przez wszystkie okoliczności wyłoży, szczególne względem niey zachodzić mogące przypadki wyrazi, Kuratoro w na koniec iey, y uczestnikow opisz, y co względem nich zachodzić by mogło, w pamięci zachowa, ażeby, jeżeli kiedy, od niego oświecenie w tey mierze żądane będzie, też w krótkim czasie gruntowne, y dokładne, uczynić, lub gdyby inny *Referent* do teyże sprawy naznaczony być miał, potrzebne onemu wiadomości udzielić, mógł.

§. 43.

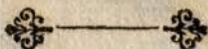
Podobnież y takowy *Referent*, któremu iakowego *Fideicommissu* polecony jest *Referat*, stanu tegoż właściwego porządne zachowa opisanie, w którym rzeczywistą ustanowionego *Fideicommissu* naturę, właściwe *Fideicommiss* składające dobra, z przyłączonemi względem tych przestrogami, Posiadaczow, y Kuratorow *Fideicommissu*, ciężary także onegoż, y do oczyszczenia przypadające mogące długi, dostatecznie wyrazi, nic co do tego *Fidei-*
dei-

sub conditionibus fit instituta? inscribet; fundum illius exacte atque per omnes circumstantias exponet, & singulas circa eum forte obvenientes vicissitudines adnotabit, curatores denique ejus atque participes consignabit, & quidquid relate ad eosdem accidat, memoriæ prodet, ut nimirum, si quando ab ipso informatio de eodem peteretur, eam intra breve tempus solidam atque adæquatam præstare, nec minus, si alter forte causæ eidem, *Referens* dein constituendus esset, is huic de eo necessariam illico informationem dare possit.

§. 43.

Non abfimiliter & is *Referens*, cui hujus illiusve Fideicommissi ordinarius demandatus est Referatus, super statu ejus genuino ordinatâ habebit raptularia, inque hæc genuinam Fideicommissi instituti illius indolem, atque naturam, propria nimirum Fideicommissi corpora, cum subvenientibus ei forte circa eadem observationibus; Fideicommissi Possessores, & Curatores, onera item ejusdem, & præstandas ne fors depurationes aliquas, accurate atque exacte

deicommissu ściągać się może, nie opuszczając, ażeby nie tylko gruntowne y doskonałe, gdyby od niego żądano było, objaśnienie o tym dać mógł; ale też gdyby względem którego *Fideicommissu*, osobliwie względem nakazanego ich oczyszczenia, lub ze strony Posiadaczow albo Kuratorów zwłokę iaką postrzegł, ó tym przyzwolicie na Seffyi doniość, ażeby potrzebne szodki użyte być mogły.

§. 44.

Przy końcu każdego Roku, każdej tak fundacyi, iako y *Fideicommissu* stan, przez Konfyliarza Referat w tym mającego, Prezesowi na Piśmie podany będzie.

§. 45.

Każdemu Konfyliarzowi wolno będzie, każdego Roku uwolnienia od wszelkich prac na Sześć Niedziel u Prezesa prosić, y tenże czas albo ciągle, albo różnemi razami, bądź do wzmocnienia sił,
bądź

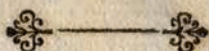
cte inscribet, & omne demum id, quod subinde relate ad illud Fideicommissum acciderit, probe adnotabit, quo nimirum non firmam tantum atque adæquatam (si qua desiderata fuerit;) de ea informationem dare valeat, verum etiam si quando circa hoc, illudve Fideicommissum, præsertim in puncto impositarum depurationum, tam ex parte Fideicommissi Possessorum, quam Curatorum moram aliquam observaret, id pro eo ac par est, ad Sessionem referri, deque iis, quæ maxime expedire videntur, prospici possit.

§. 44.

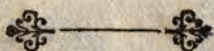
Ad cujuslibet anni finem, uniuscujusque tam foundationis, quam Fideicommissi Status, per eum, cui incumbet *Referentem*, Præsidi exhibendus erit.

§. 45.

Unicuique Consiliario liberum erit: annis singulis dispensationem ab omnibus laboribus per sex hebdomadas apud Præsidem petere, hocque tempus seu interrupte ac per vices, seu in una continua serie,

bądź do intereffow domowych rozrządzenia obrócić, Prezes zaś żądanego tego do spoczynku czasu, niema odmawiać, chyba gdyby przez Jego nieprzytomność albo naywyższa służba, albo ciągły bieg intereffow ufzczerbek ponosić miał. Gdyby nakoniec który Konfyliarz używając odpoczynku za mieyscem Sądu, albo dla ważnych iakich przyczyn na dłuższy czas uwolnienia się od pracy żądał. Prezes onemu tak na oddalenie się od mieysca Sądowego (nie za Granice jednak C. K. Dziedzicznych Kraiow) jako też podług ważności przyczyn czasu więcey nad Sześć Tygodni, (byle nie więcey nad trzy Miesiące) pozwolić tym iednak dodatkiem moc mieć będzie, iż dłuższa nad Sześć Niedziel niebytność przepisanym taxom z salarium odciągać się mającym, podlegać będzie. Jeżeliby zaś który z Konfyliarzow: ó pozwolenie dłuższe nad trzy Miesiące prosić zamysłał, w takowym przypadku także nie gdzie indziej, iak u Prezesa swego, to jest przełożonywszy wszystkie okoliczności y przyczyny

ferie, five viribus reficiendis, five familiari rei suæ curandæ, atque instituendæ impendere. Præses autem ei isthoc otii tempus, haud alias negabit, quam si servitium per ejus absentiam læderetur, continuusque negotiorum cursus impediretur. Si quis demum Consiliarius concedendo sibi otio extra locum judicii frui, aut ob graves forte causas, ad longius se tempus a laboribus dispensatum fore vellet, hoc quoque a Præside peculiariter petet; is vero ei tam extra judicii locum, (intra hæreditarias tamen Cæsareo Regias terras,) proficiscendi, quam pro gravitate causarum ultra 6 etiam hebdomadas, (nunquam tamen ultra 3 menses) emanendi facultatem impertiri (sed ea duntaxat lege, ut dum ultra 6 hebdomadas abfuturus esset, legalibus taxis præstandis, ferendæque e salario suo defalcationi, sese omnino submittat;) potestatem habebit. Si quis autem e Consiliariis dispensationem ultra 3 etiam menses permittendam petere meditaretur; pro hoc quidem in casu æque non alibi, quam apud Præsidem suum, adductis nimi-

Instructio univers. E rum

na Piśmie ó to będzie profit. Tego iednak pozwolenia Prezes własną władzą bynajmniey nie udzieli, lecz rzecz tę, (przyłączywszy swoje zdanie) do C. K. Naywyżzey Sprawiedliwości Nadworney Rady doniesie, y dalszey w tey mierze rezolucyi oczekiwać będzie. Na ostatek gdyby który Konfiliarz za Granicę Prowincyi, Królestwa, wolności wyiechania: żadać miał; ten podług wyszłego przepisu dnia 21. Grudnia 1780. Roku, tym końcem do samego Dworu udać się ma.

R O Z D Z I A Ł V.

O Referacie *exhibitow*, roztrząszeniu, y Sądzeniu.

§. 46.

Posiedzenie Sądowe, przed podzieleniem Konfiliarzow na inne mnieysze Senaty, początek swoy weźmie: od przeczytania zasłżtych może rezolucyi, y powszechnych ustanowień do Sądow Szlache-

chec-

rum omnibus circumstantiis, motivisque expositis scripto se se insinuabit. Hanc tamen facultatem Præses potestate propria nequaquam concedet, verum rem opinione sua subjuncta ad Cæs. Reg. supremum Justitiæ Tribunal deferet, ulterioremque, de ea resolutionem præstolabitur. Denique si quis Consiliarius extra Provinciam Regnum, proficiscendi facultatem sibi concedi petiturus esset, is in conformitate emanatæ sub dato 21. Decembris 1780 Anno constitutionis, sine eo ad ipsam Aulam recurrat, oportet.

CAPUT V.

De Exhibitorum Referatu, de deliberatione, item atque decisione.

§. 46.

Sessio initium suum, & quidem antequam e Consiliariis nonnulli ad alios particulares deligantur senatus, ab eo inchoabit, ut consignatæ forte Nobilium foris Resolutiones, atque Generalia prælegantur, cæ-

checkich y wydania potrzebnych nie odwłócznie rozrządzeń. Tych Dworskich Wyrokow, które nie tylko samę Sprawę rozkładają, ale prawidło iakowe ustanawiają, Konfyliarzowi każdemu ieden Exemplarz czyli Drukowany, lub pisany dany będzie. Innę *exhibita* Prezes, podług wiadomych sobie intereffow mniej lub więcej przyspieszenia wyciągających, tym porządkiem, iak mu się zdawać będzie, referować zaleci. Względem spraw iednak iuż przez Konfyliarzow wygotowanych, na to szczegulnie uważać należy, aby ta, która pierwey do Sądu Szlacheckiego podana była, pierwey też referowana została, chybaby iaka sprawa dla wynikającego z zwłoki niebezpieczeństwa, prędzszego przyspieszenia wyciągała.

§. 47.

Referat od Konfyliarza tak ma być wprowadzony, iżby *exhibitum* albo też wyiętą z niego treść, wraz z napisanym swym zdaniem przeczytał, wszystkie zaś do sprawy przyłączone dokumenta, w tych tylko mieyscach, do których srona

wy-

teræque super iis forte necessariae expeditiones citra moram curentur. Ex iis altissimis resolutionibus, quæ non nudam tantum partium causam decernunt, sed Normativum aliquod constituunt, Confiliario cuique exemplar unum seu typis impressum, seu manu scriptum dabitur. Cætera *Exhibita* Præses, pro eo ac hoc aut illud negotium magis minusve accelerandum esse noverit, eo quo ipsi visum fuerit ordine atque *serie referri faciet*. Circa processus tamen elaboratos id præcipue erit prospiciendum, ut qui prior ad Nobilium forum exhibitus fuerit, prior etiam referendus assumatur, nisi forte unus, alterve ob imminens ex mora periculum, majorem accelerationem exigeret.

§. 47.

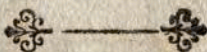
Referatus per *Referentem* ita erit instituentus, ut nimirum *Exhibitum*, aut etiam formatus ex eo *Extractus* simul cum scripto voto suo per ipsum prælegatur, universa autem processui advoluta documenta, per ea membra quæ, pars præcise ci-

wyraźnie by się odwoływała, albo gdyby Referentowi, Prezesowi, lub któremu Kofyliarzowi za rzecz potrzebną zdawało się, wciąż także, (y to nie od *Referenta*, ale od innego którego Kofyliarza, któremu Akta pod czas *Referatu* dane będą) przeczytane bydź powinny.

§. 48.

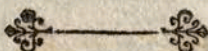
Referent, póki *Referatu* nieprzeczyta, przerywany bydź niema, ani kiedy: Kofyliarz który: wprzód niżeli na niego kolej przyidzie, zdanie swoje powie, ani Prezes z tym do czego dąży, wprzód się otworzy, lecz *Referenta* spokojnie, y pilnie, słuchać należy. Jeżeliby jednak kto z Kofyliarzow iakowe opisanie uozynku niedostatecznie porozumiał, wolno mu będzie, objaśnienia od tegoż przyzwocie żądać, które iemu z samych nawet aktow udzielić, potym zaś z czytaniem dalszego *Referatu* postępować, trzeba będzie.

taverit, aut si Referenti, Præsidi, vel cuicumque alteri Confiliario necessaria videretur, per extensum etiam, & quidem non a Referente, sed ab alio quodam Confiliario, cui Acta durante *Referatu* tradenda erunt, prælegantur.

§. 48.

Referens donec *Referatum* prælegerit, nequaquam erit interrumpendus, nec unquam Confiliarius quisquam prius, quam series voti dandi ad eum veniat, opinionem suam dicet, nec Præsides quo ipse tendat, prævie declarabit, Referentem vero tranquille atque attente audire oportebit. Si quis tamen e Confiliariis hoc illudve factum minus probe perceperit, liberum ei erit informationem sibi de eo convenienter petere, quam ei etiam ex ipsis actis præstare, subin vero prælectionem ulterioris *Referatus* profequi oportebit.

§. 49.

Na koniec po skończonym *referacie* w przypadkach, gdyby *Korreferent* także mianowany był, ten swoje napisane zdanie, y jeżeliby z treścią Aktów przez *Referenta* ułożoną nie ze wszystkim zgadzał się, tychże treść przez siebie wyciągnę tą przeczyta, y w ten czas wprawdzie od Konfiliarzow, tym iako zafiadaiają porządkiem, zdania odbierane będą; gdyby jednak w którym interessie *Representant* iaki zdarzył się, ten zaraz po *Referencie* słuchany być ma, y w takowym przypadku przepisany w §. 46. interessow porządek przerwany, y iak tylko *Representant* nadejdzie: inne interessa wstrzymane, a te, do których on wchodzi, przedsięwzięte być mają.

§. 50.

Każdy Konfiliarz pamiętaiąc na wykonaną przez siebie przyjęgę zdanie swoje podług wewnętrznego przekonania Sumienia, otworzy, żadney namiętości, albo iakiego kolwiek rodzaju względem, (któreby od drogi sprawiedliwości y prawdy od-

§. 49.

Referatu tandem finito, casibus in iis, ubi *correferens* etiam aliquis denominatus fuerit, hic votum suum scriptum, & si *extractum* actorum a *Referente* formatum non per omnia probaret, a se etiam confectum eorundem *Extractum* perleget, & tum quidem vota a reliquis Consiliariis eo, quo confident ordine, petantur. Si quando autem in hoc illudve negotium *Repræsentantem* quempiam ingredi oportere contingat, hic illico post *Referentem* audiendus erit, & in hoc quidem casu præscriptum §pho 46 negotiorum ordinem interrumpere, & quamprimum *Repræsentans* adfuerit, reliqua negotia postponere, atque ea, in quæ iis intervënturus est, prosequi oportebit.

§. 50.

Jurisjurandi sui probe memor Consiliarius quisque opinionem suam pro eo ac convictum se senserit, religiose depromet, affectui nulli, aut cujuscunque tandem generis respectui, qui eum a justitiæ veritatisque tramite seducturus esset, indulgebit,

oddalać go miały) mieysca nie da, y zawsze podług uroczystego obowiązku swego Urzędu, postępować będzie; swoje zdanie nakoniec ikromnie, (przeciwnego może innych zdania, nie przyzwoicie nie wywracając), opowie, prócz tego zaś strzedz się ma, aby prózną rozwlekłością, y niepotrzebnym powiedzianych już rzeczy powtarzaniem rozśądzenie nie tamował ani wstrzymował.

§. 51.

Konfilyarz ieden drugiego, póki zdania swego nie opowie, przerywać niema, chybaby *Referent* postrzegł, że zdanie dający na fałszywym y Aktom cale przeciwnym wyłuszczeniu rzeczy zasadza się, w ten czas bowiem objaśnienie okoliczności uczynkowych skromnie przetożyć y wyłuszczyć, wolno mu będzie.

§. 52.

W następujących przypadkach Konfilyarz na Sądowym posiedzeniu znajdować się, a tym mniej, zdanie swoje dawać nie powinien:

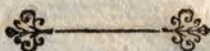
nec unquam præter Solemnia muneris sui dictamina aliud quidpiam sequetur, sententiam denique suam modeste, quin scilicet adversam fors aliorum opinionem vel minimum traducat, dicet, præterea vero sollicitè cavebit, ne inani fors prolixitate inutilique dictorum jam a se repetitione deliberationem detineat, atque remoretur.

§. 51.

Consiliarius alter alterum, donec votum suum depromat, nequaquam interpellabit, nisi forte *Referens* animadvertat, quod opinio votum dantis, erroneo actisque plane contrario facto innitatur; tum enim factum modeste enucleare liberum ei erit.

§. 52.

Casibus in sequentibus, Consiliarius deliberationi interesse minime, nedum votum suum dare poterit.

- a) gdyby interesi który, iego Żony.
 b) Spokrewnionego sobie w stopniu
 w górę lub na dół idącym,
 c) Którego z Wuiecznych, Stryiecznych,
 lub swoiakow albo w linii poboczney
 bliższym pokrewieństwem złączonych.

d) Swoich w tymże Stopniu powinowatych.

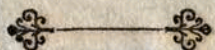
e) Pod opieką lub kuratelą swoją zostającego.

f) Albo też, którey strony tyczył się, z którą nieprzyjaźń wielka zachodzi.

g) W sprawach tych, w których stronie którey obronę w Sądzie dawał.

h) Gdyby z interesu którego prosto, lub przez dalsze okoliczności, pożytku albo szkody spodziewać się miał.

We wszelkich wspomnionych przypadkach Konfiliarz takowy, iak tylko *exhibitum* do referowania przedsięwzięte będzie, tę lub ową przeszkodę odkryje, ażeby mu ustąpienie od Rady na ten czas pozwolone było.

- a) Si res conjugem suam,
b) Sanguine sibi seu in ascendenti seu in descendenti linea junctum.
c) Aliquem e patruelibus, & consobrinis suis, vel ex iis, quos in linea collateralis proximiori sibi consanguinitate junctos habet.
d) Suos in eodem gradu affines.
e) Pupillum suum aut curandum,
f) Aut etiam partem quamquam concernat, cum qua graves ipsi forte inimicitiae intercedunt.
g) In causis iis, in quibus parti cuiquam patrociniū in iudicio praestiterit.
h) Si ex negotio quopiam seu mediatum, seu immediatum commodum vel damnum capturus esset. In singulis his casibus *Referens* illico ac *Exhibitum* *Referendum* assumptum fuerit, se hoc illove impedimento irretitum esse declarabit, quo nimirum ipsi secessus a senatu tantisper concedatur.

§. 53.

Gdyby Konfyliarz, który swoje zdanie wprzod podał, à potym gruntownieyszemi drugiego Konfyliarza późnief zdanie swe dającego przyczynami przekonany, od pierwszego swego zdania odstąpić postanowił, to do Protokołu natychmiast poda, z którego iego pierwsze zdanie wymazane będzie.

§. 54.

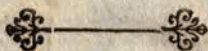
Prezes w wolności dawania zdania (prócz w przypadku postrzeżoney nieprzyzwoitości albo zbytney rościągłości) nikogo przerywać nie będzie. Gdyby iednak iakową większey wagi okoliczność zupełnie opuszczoną, albo narażenie się fame na fałszywych fundamentach wspartę bydź rozumiał, wolno mu będzie, okoliczności uczynkową, nie otwierając iednak zdania swego, względem wyrowadzenia ztąd wnioskow, Konfyliarzom wyłuszczyć, y zdania od nich na nowo zbierać powinien; po nastąpiionych zaś zdaniach: zbieranie ich więcey powtarzać się niema, ale tylko każdemu Konfyllia-

§. 53.

Siquis Confiliarius dato jam prius voto suo, solidioribus forte editi posterius ab alio quodam voti rationibus permotus, opinionem suam revocare apud se constituerit; id ad Protocollum illico notari faciet, ex quo demum datum ab eo votum prius expungendum erit.

§. 54.

Præses in libertate voti edendi, (nisi forte in eo edendo immodestiam quamquam aut nimiam prolixitatem avimadverterit,) neminem turbabit. Si quando tamen aliquam majoris momenti circumstantiam penitus prætermittam, aut deliberationem ipsam e falsis plane fundamentis assumptam, observasse se crederet, liberum ei erit, Facti circumstantias (quin tamen ipsemet mentem suam circa conclusiones inde deducendas operiat) Confiliariis enucleare, vota que denuo petere, deprompta quippe semel Præsidis opinione: vota de novo nequaquam sunt colligenda, sed tantum Confiliario cuivis ad mentem Sphi præcedentis, a voto

fyliarzowi podług wyższego §^{fu}. od zdania swego odstąpić wolno, gdy przez przełożoną od Prezesa gruntowniejsze przyczyny, ó prawdziwie Jego zdania przekonanym się widzi. Nakoniec Prezes będzie w prawdziwie mógł osobne swe zdanie do Protokołu podać, Wyrok iednak z iednostaynych albo licznieyszych zdań ułożony bydź ma.

§. 55,

Gdyby przy naradzeniu się, zdania tak podzielone zdarzyły się, iżby każde zdanie równą miało głosu lidzbę, Prezesowi wolno będzie podług woli do któregokolwiek przychylić się zdania, y wten czas Wyrok podług tego, do którego przystąpi, ułożyć się ma. Zeby iednak przy podzielonych tak zdaniach Prezes na żadną stronę nakłonić się nie sądził, wolno mu będzie do probowania przyjacielskiej ugody, (zachowawszy to wszystko, co w *Zbiorze Sądowym w Rozdziale XXVI.* postanowiono iest), strony przywołać. W przypadku zaś gdyby probowana przyjacielska ugoda doysć nie miała,

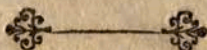
to suo tum recedere incumbit, cum se de veritate opinionis a Præside depromptæ, per solidiores fors adductas ab eo rationes, convictum sentiret. Cæterum Præses separatam suam opinionem dare quidem ad Protocollum poterit, conclusum tamen, aut ex unanimibus votis, aut saltem ex pluribus formare debebit.

§. 55.

Si in deliberatione vota adeo dividi contigerit, ut pro qualibet opinione paria militare videantur, Præsidi liberum erit, cui ipse maluerit opinioni accedere, & tum quidem *Conclusum* juxta eam, cui is accesserit, erit formandum. Si tamen divisis usque adeo opinionibus, Præses nulli earum adstipulari se posse crederet, liberum ei erit partes ad experiendam amicabilem inter eos compositionem, iis tamen quæ de hoc *Codiciis judicariis* Capite XXVI constituta sunt probe observatis, in judicium vocare. secus vero, aut si amicabilis compositio frustra fuisset tentata, vota que ipsa haud satis essent clara, nimiumque a se invicem

Instructio univers. F

dis-

miała, y zdania same nie dość iadne zdawały się, iedne od drugich cale różnemi były, Prezes na nawo zdania od każdego Konfyliarza będzie mógł żądać, iemu iednak wprzod niżeli takowe powtórne odbierze zdania, myśli swoiey odkrywać nie wolno będzie. Gdyby na koniec y powtórzone tę zdania w równey lidzbie zdarzyły się, na ten czas roztrząśnienie rzeczy, powiększonemu lidzbą Konfyliarzow Senatowi, poda.

§. 56.

Gdyby iakie *exhibitum* iuz gotowe aż do referowania było, a tę lub Monarchicznego Fiskusa, lub Sporu między Panem y poddanemi tyczyło się na ten czas *Referent* na pierwszym Sądowym posiedzeniu, ma ó tym Prezesa ustnie uwiadomić, iżby do takowego naradzenia się w Sądzie Szlacheckim, mianowany Kameralny *Representant*, à podług, okoliczności polityczny Konfyliarz, przybrany byź mógł, iednakowoż niepowinni byź obydwu *Representanci* iednegoż dnia, wezwani, będzie oraz Prezes miał w tym przezorność, aby

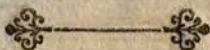
Re.

differentia; Præses vota denuo a quolibet petere poterit, ipsi tamen, antequam iterata isthæc vota desumat, suam ea de re opinionem declarare minime licebit. Si denique iterata etiam isthæc vota paria esse contingat, deliberationem ampliori, per plurium nimirum Consiliariorum accessionem augendo senatui committet.

§. 56.

Si quod ex elaboratis jam, ac proinde ad deliberationem maturis *Exhibitis* seu Principis Fiscum, seu quasdam inter dominum fors & subditos vigentes controversias concerneret; *Referens* id Præsidi ad proximam Sessionem oretenus indicabit, quo nimirum ad consultationem denominatus etiam ad Nobilium forum cameræ Regiæ *Repræsensans*, & respective politicus Consiliarius arcesci possit, neque tamen ambo *Repræsentes* ad eundem erunt diem invitandi, dabitque Præses operam, ne *Repræsentes*, quoad id salva justitiæ admi-

Representanci , ile tylko z sprawowaniem sprawiedliwości stać się będzie mogło, nie zbyt często y do szczególnych, albo mniejszey wagi intereffow, przybierani byli, iżby przez to w swoich innych Urzędowych zabawach, bez potrzeby przeszkody niemieli.

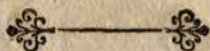
§. 57.

Representant Kamery, albo w Sprawach Poddanych z strony polityczney zasiadający *Konfiliarz*, na tych miał po *Referencie*, iako też bydź mogącym *Korreferencie*, zdanie swoje pierwszy da, którą iednak do ułożenia Wyroku rachować się niema, ale tylko innym głosom do wiadomości służyć będzie; wolno iednak będzie *Representantowi*; gdyby się dowieść spodziewał, iż iednomyslnością lub większością głosow utrzymujące się zdanie, istotną myśl Prawa wywraca, a przez to: w sprawach Fiskalnych szkodliwe iakie od *systematu* odstąpienie, albo też w intereffach Kamery iakową przeszkodę, wprowadza; w Sprawach zaś podanych od powszechnego także *Systematu* odstępuje,

nistratione fieri licebit, ob singula, aut exigui etiam momenti objecta, nimis sæpe invitentur, ne scilicet per hoc a cura cæterorum vi officii sibi incumbentium occupationum, citra necessitatem avocentur.

§. 57.

Camera Repræsentans, seu in subditorum negotio adfidens ex parte politica *Confiliarius*, illico post *Referentem* & respective *Correferentem* votum primus quidem dabit; id tamen quod ad conclusum formandum nequaquam numerabitur, verum reliquis votis pro informatione duntaxat serviet. Liberum tamen erit *Repræsentanti*, si se nimirum probare posse crederet, quod per conclusum genuinus legis cujusdam sensus pervertatur, ac proinde in causis Fiscalibus nociva quædam systematum perversio, seu permutatio, aut aliud quoddam quæstorix ærarii operationi, obstaculum poneretur, in subditorum autem negotiis ab universali systemate recedatur, subditisque ac eorum facultatibus

y Poddanym oraz ich majątkom, co do płacenia podatkow y opatrzenia się w żywność znaczną przynosi szkodę, Wyroku ogłoszenie zatrzymać, y razem żądać, ażeby ta rzecz Naywyższemu C. K. Sprawiedliwości Trybunałowi przelożona, y Naywyższa Rezolucya oczekiwana była. Wprzod zaś pilnie y dokładnie nad roztrząśnieniem interessu załatwić się potrzeba, ażeby bez ważney iakowey przyczyny, takowe czynności wstrzymowane nie były.

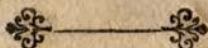
§. 58.

Zdanie przez iednomysłność, albo więk szość głosow utrzymane, iasnie dokładnie w Protokoł ma być wpisane, y gdyby tę z zdaniem *Referenta* zgadzało się, interess zaś sam więk szey był wagi, mają być istotne wyrazy z rozważeniem każdego słowa na nowo przeczytane, iezeliby zaś zdaniu, *Referenta* przeciwnie być zdarzyło się, pierwszy *Konfjliarz*, z którego Powodu toż ułożone zostało, też zdanie w przyzwoitych okryśli wyrazach, y naypoźniey na pierwszym następują-

quoad tributa præstanda, alimenta que sibi paranda, grave damnum inferatur, conclusi expeditionem sistere, simulque petere, ut res Cæso. Regio. *Supremo Justitiæ Tribunali* proponatur, altiorque de ea resolutio expectetur. Ante omnia tamen prospiciendum erit, ut negotium debita cum diligentia atque exactitudine perpendatur, ne nimirum istiusmodi sistendi actus, citra graviorem aliquam rationem suscipiatur.

§. 58.

Conclusum Protocollo clare, perspicue, atque exacte, erit inscribendum, & siquidem id voto *Referentis* conforme, ipsumque negotium majoris momenti fuerit, formalia unoquoque verbo probe perpenso atque trutinato denuo prælegentur. Si vero *conclusum Referentis* opinioni disforme fuisse contingerit, primus, ad cujus nimirum votum id formatum fuerit, *Consiliarius* formalia concipiet, eaque proxima

puiącym , dniu Rady , do ostatecznego
przejrzenia poda.

§. 59.

Żaden z Konfiliarzow Sądowych
czynności nikomu wyiawić nie ma , a to
nietylko pod surową odpowiedzialnością , ale
też y powróceniem mogącey ztąd wy-
nikając fzkody.

ROZDZIAŁ VI.

O Sposobie odvodu w Sprawach Słownych.

§. 60.

Gdyby się kto za Powoda w Sprawie
słowney podał , od Prezesa zawisło
zdania , czyli taż od całej Rady rozpoznana ,
czyli też , gdyby mnogość czynności tego
niedopuszczała , y Prezes słuchaniem
takowey sprawy całej Rady wstrzymować
niechciał , przed dwóma tym końcem
wyznaczonemi Konfiliarzami , y jednym
Sekretarzem trzymającym Protokoł
wpro-

sequenti ad summum Sessionis die, finaliter concludenda proponet.

§. 59.

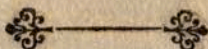
Ex iis, quæ in senatu obvenire, eorum, qui senatum efficiunt, nemo cuiquam vel minimum revelabit, utpotè secus graves omnino rationes daturus & omne, quod inde fors emerfurum esset damnum, præstiturus.

C A P U T VI.

De modo excipiendæ petitionis verbalis.

§. 60.

Si quis se actor pro petitione verbali infinuaverit, a Præsidis pendebit arbitrio, utrum eam ab integro senatu excipi? an vero, si nimirum copia id agendorum haud permetteret, ne Præsides senatum audienda istiusmodi petitione detinere vellet, ad eam excipiendam delectis finem in hunc Consiliariis duobus, & uno, qui Protocolum curet, Secretario, particularem Com-

wprowadzana być ma. W sposobie jednak w niej postępowania przepis *Zbioru Sądowego* nienaruszenie zachowany być musi.

§. 61.

W słownych takich zdarzających się sprawach osobny Regestr trzymany być ma, w którym Imię stron, y dzień, którego ustnie wprowadzona sprawa była, wyrazić, na koniec zaś do Kart Protokołu, które dostateczne y zupełne wszystkiego opisanie zawierają, odwoływać się trzeba będzie.

§. 62.

Gdy ustna proźba zupełnie już wprowadzona będzie. Powod ma ustą pić, po uczynionej zaś relacyi przed całą Radą przez Starzszego z dwóch delegowanych Kommissarzow rzecz na tych miało do roztrząśnienia przedsięwzięta będzie, to jest: co w niej podług Prawnego porządku ustanowić się ma? aby to, co ustanowione będzie, *Expeditorem* do dalszego porządnego przestania, zalecić można.

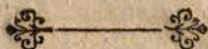
missionem instituire malit. Circa eam tamen quoque demum modo excipiendam, præscripta in *Codice judiciario* norma, ad amissim erit observanda.

§. 61.

Pro verbalibus etiam, quæ obvene- rint petitionibus, peculiarem quendam indicem habere, inque eo nomen partium atque diem, quo *verbalis* hæc illave peti- tio excepta fuerat, probe connotare, cæ- terum autem *Protocolli* paginas, quæ ac- curatam atque plenam cunctorum descrip- tionem continent, citare oportebit.

§. 62.

Petitione verbali plene jam excepta actor secedere jubebitur, quo facto ad præstandum a seniori forte e duobus delega- tis Commissariis coram senatu Referatum, res illico in deliberationem assumatur, quid nimirum circa eam pro *juris* ordine institu- endum sit? quo scilicet id, quod de ea decernere visum fuerit, *Expeditori* pro ulteriori juxta ordinem directione committi possit?

ROZDZIAŁ VII.

O Sposobie wprowadzenia Ustnie Sprawy.

§. 63.

Sprawy słowne wrzeczy sporney, lub innych intereffach, które Szlacheckiego Sędziego Urzędu nie tyczą się, podług przepisu *Poswzechnego Praw Sądowych Zbioru*, y podług pomiarkowania Prezesa, albo na całej zgromadzoney Radzie, lub też w oddzielonym mnieyszym Senacie do którego prócz Prezydującego pięciu Konfyliarzow, y ieden Sekretarz wyznaczeni bydź mają, przedsięwzięte będą. Żeby jednak dzień który do zbyt wielu spraw ułatwienia naznaczony niebył, ma bydź ieden Sekretarz od Prezesa na to mianowany, aby Regestr wszystkich pozwolonych Kommissyi trzymał, y w nim na każdym posiedzeniu Sądowym zapisywał, w iakiey okoliczności, y który dzień na Kommissyą wyznaczony będzie.

§. 64.

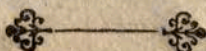
CAPUT VII.

De processu verbalis instituendi modo.

§. 63.

Processus verbales, ad quos agitandos, seu in re aliqua contentiosa, seu vero in judiciali quodam negotio nobile Judicis officium nequaquam concernenti partibus litigantibus ad normam *universalis judiciarii Codicis* dies dictus est; pro eo ac Præsidi visum fuerit, seu in generali sessione, seu in particulari senatu, cui præter Præsidem Consilarii quinque, & secretarius assignandi sunt, pertractabuntur. Ne tamen dies idem nimis multis causis agendis dicatur, a Secretario per Præsidem ad id denominando, omnes ejusmodi concessæ Commissiones in singulari quodam indice erunt consignandæ, in quo juxta quemlibet sessioni destinatum diem, id quoque adnotabitur, in quo nempe negotio hic illeve dies, dictus sit.

§. 64.

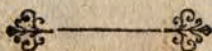

§. 64.

Gdyby jeden dzień dla załatwienia wielu intereffow naznaczony był. uważać. na to fzczególnie potrzeba, aby te intereffa nad inne przyspieszone były, które ftron na Wfi mieszkających tyczą się, potym zaś te przedsięwzięte bydź mają, w których ftrony wcześniefy nad głofity się, à na koniec, w których ftrona nieftawiająca, w Wyrok zaoczny (*Contumaciam*) podpaść może.

§. 65.

W famym czafie Kommissyi, czyli to względem od wodu fłownego, lub fpornego intereffu, albo uczynienia przyiacielskiej ugody, rzecz zachodzić będzie, to iak naydokładniefy zachowano bydź ma, co w *Zbiorze Sądowym* przepifano ief. Jako też y w tym pilność zachowana bydź ma, aby dokumenta od obydwóch ftron podane od Sekretarza w ofobne fpifanie (*rotulum*) wciągnione, w nim *data*, y mianowanie każdego dokumentu, iako też y ftrony, która ię podała, wyrażone, y takowe opifanie po ftwierdzeniu onego

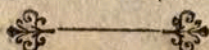

§. 64.

Si idem dies pluribus negotiis agendis distinctus fuerit, id præcipue curabitur, ut ea negotia præ omnibus reliquis accelerentur, quæ partes ruri forte venientes concernunt; post hæc ea assumenda venient, ubi partes tempore priores se se infinuavere; postremo denique ea suscipientur, ubi forte pars non comparens contumaciam incurere possit.

§. 65.

In Ipso actu commissionis, five de excipiendo pro verbali, five alio quodam in contrario versanti negotio, five denique de amicabili partium compositione agatur, id quam exactissime observabitur, quod in *Codice judiciario* eatenus præscriptum est; Id tamen curabitur, ut documenta a parte qualibet adlata atque producta a Secretario in peculiarem quandam conficiendum sine eo Rotulum adjecto cuique dato documenti ejusque denominatione, quemadmodum & partis, quæ idem produxerat, nomine, probe consignentur

onego podpisem przez strony do Protokołu przyłączone było.

§. 66.

Z stron tych, które przed Sądem stać się mają, następującym tylko Prawo mieysca do pozwolenia stołka dla siedzenia dozwala, aby one pod czas sprawy siedzieć na boku mogły.

a) Tym, którzy do Prałatow, Panow y Szlachty Stanu, w Cesarzsko Królewskim Dziedzicznym albo innym Zagranicznym Kraiu należą.

b) Którzy Godność aktualnego C. K. Konfiliarza, lub wyższy Urząd posiadają.

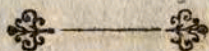
c) Cef. Krol. Officierom.

d) Kanonikom, albo wyższą Duchowną Godnością zaszczyconym.

Inni wszyscy przed Sądem stać powinni; Kobiety zaś podług godności swych Mężow uważane być mają.

§. 67.

Gdyby Protokollista wyłożenia interessu z której strony w jakim Punkcie
nie

tur, hæcque Consignatio, postquam ab ipsis partibus fuerit subsignata, Protocollo adcludetur.

§. 66.

E partibus, quæ coram iudicio comparere debent, sedis sibi petendæ jus, his duntaxat competit.

a) Qui ad Prælatorum, Dominorum aut Equitum seu alicujus e Cæs. hæreditariis Regnis, seu exteræ cujusdam Civitatis, provincialem statum, pertinent.

b) Qui actualis Cæsareo-Regii Consiliarii, aut sublimius etiam aliquod munus gerunt.

c) Cæs. Reg. militum Præfecti.

d) Canonici, sublimiorisque dignitatis, Ecclesiastici.

Omnes reliqui pedes coram iudicio stabunt. Mulierès vero pro maritorum dignitate, æstimabuntur.

§. 67.

Si forte Protocollii partis alicujus expositionem in uno alterove puncto haud sa-

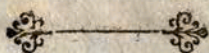
Instructio univers. G tis

nie dość iasnie porozumiał , wolno mu będzie , dalzszego tey okoliczności objaśnienia żądać , jako też y kaźdey stronie nie zbronno będzie , istotne uczynku okoliczności , y gruntownieysze dowody , na których sprawę swoją byź zasądzoną mniema , Protokollisćie co do słowa pod pióro podać , y o przeczytanie tego , na czym iey naywięcey zależy , dopraszać się.

§. 68.

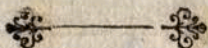
Po skóńczonym Proceście usłnym na to uważać potrzeba , czyli rzecz , o którą idzie takiego iest rodzaju , iżby Wyrok natychmiaś wydany byź mógł? y na ten czas nieodwólcznie naradzenie się ma tym sposobem byź przedsięwzięte , iako podług §. 47. naradzenia się ustanowione są. Jezeli zaś interes był taki , który nieodwólcznego roztrząśnienia niewyciągałby , na ten czas Prezes iednego Konfiliarza mianować będzie , który na naybliższym posiedzeniu Sądowym , na którym Konfiliarze podczas usłnego wprowadzenia sprawy. przytomni stawić się powinni , zwyczajny Referat uczyni , y
zda-

tis clare intellexisset, liberum ei erit ulteriorem sibi circumstantiæ istiusmodi enucleationem expetere, prouti nec parti cuiquam interdictum est, essentielles facti circumstantias, principalesque probationes, quibus se causam suam stabilire atque tueri posse credit, Protocollistæ de verbo ad verbum dictare, eaque e dictatis, quæ ejus scivisse plurimum intererit, prælegi sibi petere.

§. 68.

Excepto processu verbali id respiciendum erit, an scilicet objectum, de quo agebatur, ita sit comparatum? ut sententia de eo illico ferri possit, & tum quidem consultatio in continenti eo erit modo instituenda, quo in conformitate *Sphi* 47. consultationes universim instituendæ sunt. Si vero negotium nequaquam sit ita comparatum, ut de eo deliberatio absque mora institui possit, tum Præses Consiliarium unum denominabit, qui sessione proxime sequenti, cui tamen Consiliarios qui processui verbali dum exciperetur adfuere, interesse oportebit, formalem *Referatum* præstet, & obvenientes in Protocollo in-

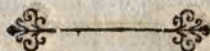
zdarzyć się mogące w Protokole poprawy potrzebujące czynności doniesie, y to względem nich zachowa, co ó wygotowaniu *Referatow* powszechnie przepisano jest.

R O Z D Z I A Ł VIII.

Jak przy zdarzonych przysięgach powinno się postąpić.

§. 69.

Przy zdarzonym odbieraniu przysięgi, tak przysięgający, iako y ucześnicy, którzy przy złożeniu przysięgi osobicie stawić się mają Prawo, przywołanemi zostano, y od pomiarkowania Prezeza zawisło, czyli przysięga przed całą zgromadzoną Radą, lub też przed dwóma Konfyliarzami, Prezydującym y Sekretarzem iednym wypełniona byź ma. Zawzse Konfyliarz przysięgać mającemu nietylko Rotę przysięgi wprzod przeczyta ale też każdą okoliczność rzeczywiście y iaśnie wyłoży, y onegoż czyli istotne słów wzięcie porozumiał?

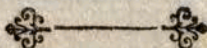
terea fors meliorando actus referat, ea-
que circa hæc observet, quæ de *Referatibus*
elaborandis universim præscripta sunt.

C A P U T VIII.

Quomodo circa juramenta proce- dendum.

§. 69.

Si quando juramentum aliquod excipien-
dum esset, is qui juraturus est, & de-
num ii participes, qui ad juramenti depo-
sitionem jus comparendi habuerint, cita-
buntur, ubi de Præsidis pendeat arbitrio,
an coram generali sessione juramenta ex-
cipere, aut ad ea excipienda Consiliarios
duos, Præsidem unum & secretarium unum
deligere malit. Consiliarius juraturo non
tantum jurisjurandi formulam semper præ-
leget, verum eidem quamlibet etiam cir-
cumstantiam genuine, perspicue atque exa-
cte exponet, eum denique, an cuncta si-
bi dicta probe intellexerit? inque genuino

zapyta, y mieć będzie baczność, aby nic ani w myśli zatrzymane, ani wykręczone, ani w rozumieniu obojętnym wyłożone nie było, ale aby okoliczność, na którą przysięga wykonana byź ma, iako nayiaśniej y naydokładniej określona została.

§. 70.

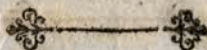
Potym starszy z Konfyliarzow przysięgać mającemu, ile może, nayskuteczniej przełoży: iak ciężkie jest wypełnienie przysięgi przez niego wykonać się mającey, *gdy przez nią BOGA wszystko wiedzącego, wszechmocnego, y nieskończenie sprawiedliwego, za świadka zeznania swego, równie iako y Zemściciela mzywać ma; nade wszystko zaś iak wielkie to jest przestępstwo Boskie przykazanie zgwałcić, y oraz zeznawszy fałszywie poprzysiężone świadectwo, gdyby chciał kiedy tak wielkiego występku otrzymać, odpuszczenie: przysięgę odwoływać, a nawet uczynioną przez to drugiemu szkodę, zupełnie nadgrodzić by musiał.*

§. 71.

verborum sensu acceperit? interrogabit; dabitque operam, ne quidpiam, seu mente retineatur, seu pervertatur, seu denique ambigue atque æquivoce exponatur, sed *circumstantiæ*, super quibus jusjurandum deponendum est, accurate, clare, atque genuine circumscribantur.

§. 70.

Post hæc *Consiliarius senior juraturo*, quam potest efficacissime proponet, quam gravis, quamque arduus sit, quem mox suscepturus est, jurandi actus, utpote: quod per eundem DEUM omniscium, omnipotentem, atque infinite justum, dictorum suorum testem, æque ac vindicem sit invocaturus; inprimis autem, quam grave scelus sit Divinum præceptum violasse, quodque falsum fors ab eo deponendum jusjurandum, si modo veniam tanti sceleris obtinere aliquando velit, omnino revocare, & denique illatum per id alteri damnnum plene resarcire debeat, adhibita qua potest omni eloquentiæ vi, in animum revocabit.

§. 71.

Na koniec przysięgać mającemu ustanowione od Monarchy kryminalne na krzywoprzysięzcow kary naydokładniey opowiedziane, y wyliczone bydź mają, aby tenże roztropną przedsięwzięwszy gorliwość, do krzywoprzysięstwa, czyli fałszywey zeznania przysięgi, wstręt powziął.

§. 72.

Po nastąpionym takowym napomnieniu, y strony względem złożenia przysięgi oświadczeniu się, też przysięga od niey odebrana będzie, przy której prócz tego, co w *Zbiorze przepisu Sądowego* ustanowiono jest, to także ma bydź zachowano: aby Prezes przysięgać mającemu Rotę przysięgi iasnie przepowiedział, wszyscy zaś przytomni z swoich mieysc powstawszy, w głębokim milczeniu Uroczystey tey czynności, winne poszanowanie okazać.

§. 73.

Po której złożeniu, sama wykonaney przysięgi Rota, poprzedzone oraz
względem

§. 71.

Denique juraturo sancitæ a Principe in perjurium criminales pœnæ differte erunt exponendæ, atque enumerandæ, quo nimirum is zelo prudenti interposito, a perjurio, seu falsi juramenti depositione, absterreatur.

§. 72.

Facta tandem isthac admonitione, subsequutaque partis ad idem deponendum sui declaratione, juramentum excipiendum erit, ubi præterea, quæ in *Codice judiciario* præscripta jam habentur, sequentia etiam observanda erunt. Juraturo nimirum jurisjurandi formulam Præses distincte prænunciabit, omnes vero præsentium reliqui, dum juramentum deponitur, sedibus amotis tantisper stabunt, altoque observato silentio solenni huic Religionis actui, debitam reverentiam exhibebunt.

§. 73.

Post hæc juramenti depositio ipsaque jurisjurandi formula & præmissa denique de

względem krzywo przyśięstwa napomnienie, w Protokole Sądowym zapisane zostaną.

§. 74.

Gdy od Żyda przyśięga odbierana będzie, na ten czas wprowadzie przy opowiedzeniu rzeczy, na którą przyśięgać ma, y wyobrażeniu kar od Monarchy na krzywoprzyśięzcow ustanowionych, toż sama zachowa się, co w dopiero wyrażonych §§. 70. y 71. w tey mierze postanowiono jest, sama iednak przyśięga następującym sposobem ma bydź wykonywana.

§. 75.

To jest: trzeba: Prawo Żydowskie po Hebrayku, *Torach* zwane (o którego prawdziwy y ważny Exemplaz Sąd postarać się, y dobrze konserwować ma) w ręce wzięte, Żydowi do przeyrzenia przed oczy podać, Prezes zaś do Żyda tak mówić będzie: *Żydzie! ja cie poprzyśięgam przez iednego BOGA wszechmocnego, y wszystko wiedzącego, Nieba y Ziemi Stworzyciela, podług Torachu y Prawa, które dał stuzce swemu Moyżeszowi na górze Sinay, abys ty Mnie prawdziwie y szczerze powiedział: czyli ta,*

perjurio admonitio, *Protocollo* judicii probe inscribenda erunt.

§. 74.

Si quando autem juramentum a Judæo esset excipiendum, tum circa exponendum quidem atque explicandum jurisjurandi objectum, pœnasque a Principe in perjurium sancitas juraturo in animum revocandas id ipsum observabitur, quod proxime superioribus §§. 70. & 71. eatenus constitutum est; ipse vero deponendi juramenti actus sequenti erit ratione instituendus.

§. 75.

Codicem nimirum legis Judaicæ, *Torach* dictum (cujus sibi genuinum exemplar judicium istud procurare probeque conservare debet) in manus sumere, judæoque ad inspiciendum ante oculos ponere oportebit, Præses vero Judæum ita alloquetur: *Judæe! ego te adjuro, per DEUM unum, omniscium atque omnipotentem, cæli terræque Creatorem, in conformitate Torachi & Legis, quam dederat servo suo Moysi in monte Sinai, ut tu mihi vere atque sincere dicas, an liber hic is revera sit codex? super quo*

ta Księga jest rzeczywiście Zbiorem; na którą Żyd albo Chrześcianinowi, albo Żydowi przysięgę prawdziwą y niezmyśloną wykonać może, y pominiem?

§. 76.

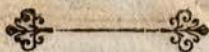
Gdyby Żyd mienit się byź nieumiejętnym Pisma, tedy nakazano byź ma Żydowi, ażeby innego dnia do popierania sprawy wyznaczonego, Żyda z sobą przyprowadził, który by iemu potrzebną wtey mierze wiadomość udzielić mógł. A gdy położoną przed sobą Księgę za rzeczywisty swoy *Torach* uzna, na ten czas Prezes tak, do niego mówić będzie: Żydzie! ja tobie prawdziwie ogłaszam, iż my Chrześcianie iednego tylko BOGA wszystko wiedzącego, y wszechmocnego, Nieba y Ziemi Stworzyciela szanujemy, ani prócz niego BOGA innego uznajemy, lub czcimy, a to tobie ztey przyczyny opowiadam, ażebyś nie spodziemwał się przez to od BOGA twego odpuszczenia grzechu krzymoprzysięstwa, iż przysięgę przed Chrześcianami, których ty może o cześć innych Bogow, y mniey dobrą wiarę potwarzasz, złożyć masz. Wiadomo przeto czy-
nie

quo Judæus seu Christiano, seu Judæo, juramentum verum atque sincerum deponere possit, ac debeat?

§. 76.

Si Judæus legendi ignorantiam intulerit; tum die alio causæ agendæ præstituto, Judæo injungatur, ut ad dictum diem alium quendam, tam religione sua instructum, quam legendi etiam gnarum Judæum secum adducat, qui ei necessariam hac de re informationem impertiatur. Quodsi Codicem sibi propositum genuinum suum *Torach* esse agnoverit; tum Præses eum ita alloquatur: *Judæe!* ego tibi veraciter annuncio, quod nos Christiani, unum duntaxat DEUM, omniscium, atque omnipotentem, cœli terræque Creatorem adoremus, nec præter eum DEUM alium agnoscamus, aut adoremus; & hæc quidem tibi ea ex ratione dico, ne scilicet te perjurii veniam a DEO tuo, vel ideo obtenturum credas, quod nimirum tu jusjurandum coram Christianis, quos tu forte alienos Deos adorare, atque adeo minus rectam religionem sequi ominaris, depositurus sis. No-

tum

nie tobie, iż przed nami Chrześcianami, którzy iednego tylko wszystko wiedzącego y wszechmocnego BOGA szanujemy, przysięgę prawdziwą wykonać powinienes, w czym y własna wiara y Prawo twoie cie utwierdza: iż Nefie, to jest: Xiążęta Ludu Izraelskiego toż zachować obowiązani byli, którzy Mężom Gischon, aczkolwiek cudze Bogi czcącym przysięgali, dla tego pytam się ciebie; czyli, gdybyś fałszywie y zdradliwie przysięgał? względem BOGA wszechmocnego, bluźniercko y niegodziwie postąpił sobie mniemasz?

§. 77.

Jeżeli Żyd na takowe pytanie z potwierdzeniem odpowie, Prezes do niego tak daley mówić będzie: Pytam się ciebie, czyli iednego tego wszechmocnego, y wszystko wiedzącego BOGA, o prawdzie w tym, co dopiero tobie przepowiedziano było, z zastanowieniem się y statecznie bez wszelkiej zdrady y oszukania, za świadka wezwać chcesz?

§. 78.

Jeżeli Żyd y to potwierdzając odpowie, na ten czas położoony Torach w trzeciej Księdze Moyżeszowej Lewitikon zwaney,

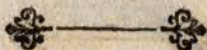
tum itaque tibi facio, quod tu, coram nobis Christianis, qui unum duntaxat omniscium, atque omnipotentem DEUM adoramus, jusjurandum integrum atque verum dicere omnino tenearis, utpote quod & ipsa Religio lexque tua doceat; quod Nefie, id est, Principes populi Israel, id servare obligati fuerint, quod viris Geschon, qui tamen alienos Deos colebant, juravere. Quamobrem quaero ex te, an te adversus DEUM omnipotentem blasphemae atque impie acturum credas? si nunc false atque dolose juraveris;

§. 77.

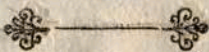
Si Judæus ad quaestionem istam affirmative responderit; Præses eum porro ita alloquetur: Quaero ex te, ultroque, an tu nimirum unum illum omniscium atque omnipotentem DEUM de veritate ejus, quod tibi paulo ante propositum fuerat, firmo deliberatoque animo absque omni dolo atque fraude testem invocare velis?

§. 78.

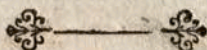
Si Judæus ad hæc quoque affirmative respondeat, tum *Torach* explicite, tertius in eo Moïsis liber, *leviticon* dictus, caputque hujus

Rodziale 26. otworzony bydz ma. Żyd zaś nakrywszy głowę, y prawą Rękę na 14. następującym tegoż Rozdziału wierszu położywszy, za poprzedzającym Prezefem pomienione słowa wymawiać powinien: *Adonay! iedynie wszechmocny Boże Panie nad wszystkich Melachim, Oycow moich wieczny BOŻE, który Torach Święty dałeś! Imienia twego Świętego y wszechmocności twoiey wzywam, Adonay! ażebyś dla potwierdzenia tey którą teraz mam złożyć przysięgi, przybydź mi raczył, y jeżeli fałszywie lub zdradliwie przysięgnę, niechay mi wszelka wiecznego BOGA łaska odjęta będzie, niechay spadną na mnie wszystkie kary, y przekleństwa, które BOG dla przeklętych naznaczył żydom, niechay dusza y ciało moje z obietnic tych, które BOG nam uczynił, żadney nie odnosi części y niechay mi żadne tak z Messiaszem, iako y w obiecanej owey Świętej Ziemi ucześnieństwo nie będzie. Obiecuję także y sżlubuję Przedwiecznemu BOGU Adonay, iż żadnego objaśnienia, tłumaczenia, zmniejszenia, albo odpuszczenia od żyda, lub od kogo innego żądać, prosić, y przyjmować nie zechcę.*

hujus 26. evolvendum erit. Judæus vero Caput suum operire, dextroque pugno, 14. ac sequenti capitis ejusdem versiculo, plene imposito, præeunte ipsi Præside sequentia verba pronunciare jubebitur: *Adonai! Unice omnipotens DEUS, Domine super omnes Melachim, Patrum meorum æterne Deus, qui Torach Sanctum dedisti! Nomen tuum Sanctum, omnipotentiamque tuam invoco, Adonai! ut nimirum ad confirmandum, quod nunc depositurus sum jusjurandum, adesse mihi velis; Et si falsè atque dolosè juravero, omnis a me æterni DEI Gratia auferatur, cadantque in me omnes pænæ atque maledicta, quæ DEUS maledictis Judæis destinaverat, anima mea corpusque meum ex repromissionibus illis, quas DEUS nobis fecerat, nullam capiat portionem, nec mihi ulla seu cum Messia pars, seu in promissa illa Terra Sancta portio esto, spondeo porro, ac voveo, per æternum DEUM, Adonai! quod ego nullam plane declarationem, interpretationem, diminutionem, aut remissionem, seu a Judæo, seu ab alio quocunque homine, desiderare, petere, aut acceptare, unquam velim.*

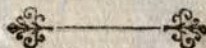
§. 79.

Potym zaś sama Rota przyięgi nastąpi, która do okoliczności, y rzeczy przyięgą potwierdzić się mającey, przystosowana, od Prezesa przepowiedziana, przez Żyda zaś w wyżey opisaney posturze zostaiącego, słowo w słowo wymówiona będzie. Przyięgi zaś takowa ma bydź Rota: *Ja N. N. Żyd przysięgam przez BOGA żywego, Stworzyciela Nieba y Ziemi, iż prawdziwie y rzetelnie, bez żadney przedsięwziętey zdrady, oszukania. lub zmyślenia, bez żadnego na podarunki, zazdrość, nienawiść, przyjaźń, lub nieprzyjaźń, albo iakąkolwiek inną rzecz, która by prawdę y sprawiedliwość tłumić mogła, względu, twierdzić mogę, iż (tu następuje rzecz przyięgą się potwierdzić mająca) jeżeli fałszywie przysięgam, niechay zostanę na wieki potępiony, y przeklęty, y niechay ogień, który na Gomorę y Sodomę padł, wszystkie w Torachu napisane przekleństwa mnie ogarną, y niech prawdziwy ten BOG, który gałęzie y trawę, y inne wszystkie rzeczy stworzył, w żadnym mi interessie y w żadnym umartwieniu nie przybywa, jeżeli*

§. 79.

Post hæc ipsa jurisjurandi formula sequetur. Hæc vero circumstantiis, & ei de quo jurandum est, objecto adaptanda, a Præside recitanda, per Judæum vero in priori suo situ, de verbo da verbum pronuncianda erit. Cæterum juris jurandi sequens esto formula: Ego N. *Judæus juro per DEUM vivum Cæli terræque Creatorem, quod vere, ac sincere, nullo plane adhibito dolo, fraude, aut simulatione, citraque omnem munerum, donorum, invidiæ, odii amicitia, aut inimicitia, aut cujuscunque, demum rei alterius, quæ id, quod verum ac justum, est, opprimere posset, respectum affirmare possim, quod (hic sequitur objectum juramenti) Et siquidem falsè juro, damnatus ego in æternum sim, atque maledictus, ignisque qui super Sodoma Et Gomora ceciderat, cunctaque, quæ in Torach scripta sunt maledicta, me consumant, verusque ille DEUS, qui frondes Et gramen, omnesque res cæteras creavit, in nullo mihi plane negotio, nullaque tribulatione adesse velit; si autem in causa isthac verum*

żeli zaś w sprawie tey prawdę zeznałem, nie-
chay będzie na mnie łaskaw prawdziwy BOG
Adonay!

ROZDZIAŁ IX.

O Sposobie odbierania Zeznania Świadkow.

§. 80.

Zeznania świadkow przed dwóma Kon-
fyliarzami, y iednym Sekretarzem
czynione bydź mają, w ich zaś odbiera-
niu to, co w *Zbiorze Sądowym* przepi-
fano iest, zachować się powinno, oraz
ieden z Konfyliarzew przeczytanie Arty-
kułow dowodzić się mających, drugi zaś
powfzechnych, y szczególnych zapytań
dopilnuie, Sekretarz zaś nastąpione w tym
zeznania w Protokoł wpisze.

§. 81.

Takowy do wpifowania dowodow
przez świadectwa sporządzony Protokoł
z przetamanych na pół Kart składać się
będzie, y na iedney stronie liczba Arty-
kułu

*rectumque dixi, tum mihi propitius sit, verus
DEUS, Adonai!*

C A P U T IX.

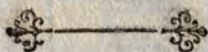
De modo excipiendi depositiones Testium

§. 80.

Depositiones Testium a duobus Confiliariis, unoque Secretario excipiendæ, in iis autem excipiendis, quæ in *Codice judiciario* præscripta sunt observandæ erunt. Cæterum Confiliariorum alter probationis Articulorum, alter vero tam generalium, quam particularium interrogatoriorum prælectionem curabit, Secretarius denique factam ad singula depositionem in Protocollum referet.

§. 81.

Isthoc probationis per testes factæ Protocollum e fractis per medium foliis erit constituendum; alteri ejus Parti *Numerusque Articuli* probationis seu Interrogatorii, quin

kułu dowodzić się mającego, lub pytania, bez ponawiania iego treści, na drugiey zaś nastąpione zeznania wpisać się mają, wszystkie także wyczerpnąć się mogące od świadkow zeznania w tenże Protokoł wciągnięone będą, y Protokoł ten, gdy dowody przez świadkow zupełnie zakończą się, prócz świadkow (z których każdy zeznanie swoje podpisać ma) od wyznaczonych także dwóch Konfiliarzow, y Sekretarza podpisem stwierdzony być powinien, treść także rzeczy, na wierzchniey Protokołu stronie, z wyrażeniem Imienia y Przewiska strony, od której y przeciwko której takowe dowodzenie wprowadzone jest, opisana, y na koniec sama rzecz, o którą spor, wyłożona być ma.

§. 82.

Zakończony tym sposobem Protokoł starszy z wyznaczonych do Kommissyi Konfiliarzow, z sobą na następującą Radę przynieść, y tamże o nim namieni. Takowy zaś Protokoł, któryby w sprawie jakiey do samego Szlacheckiego Sądu należa-

argumentum ejus repetatur; alteri vero data depositio, inscribetur, universæque eliciendæ fors de eadem causa testium depositiones, in unum idemque Protocollum referentur, Protocollumque isthoc, postquam probatio per testes ultro citroque terminata fuerit, præter Testes (quorum unusquisque depositionem suam subscribere debet) ab iis qui delegati fuere, Consiliariis duobus & Secretario subsignandum, *Rubrum* denique inscribendum, huic vero Nomen & Cognomen illius, a qua & adversus quem probatio instituta fuerat, inferendum, ad extremum tandem ipsum etiam litis objectum paucis exponendum erit.

§. 82.

Conclusum ita probationis, Protocollum senior e delegatis ad Commissionem Consiliariis, secum ad proximum Senatam adferet, ibique de eo mentionem faciet. hoc vero Protocollum tum, dum forte probatio in quadam ad ipsum *Nobilium fo-*

leżący spor Sądzony był, w czasie trwającej obrady Sądowej, samemu tylko *Expeditorowi* oddany, wprzód zaś od Prezesa na nim dzień, którego jest podany, wyrażony będzie.

§. 83.

Jeżeli zaś dowody takowe na innego Sędziego żądanie przedsięwzięte były, Protokoł wraz z przyłączonemi dowodzie się mającemi Artykułami, y pytaniami od obydwóch Konfyliarzow podpisany y uczy-nione Sądowe wydatki wyrażone, Sędziemu temu, którego się rzecz tycze, przesłane, y od niego wydatkow powrócenie żądane, być ma.

ROZDZIAŁ X.

O Sposobie zebrania, y spisania (in-rotulationis) *Aktow.*

§. 84.

Akta podług §. 3. podobnie od dwóch Konfyliarzow y Sekretarza
ied-

rum spectanti *Causa* peracta fuerit, durante adhuc *Sessione* ipsi duntaxat *Expeditori* submittendum, a *Præside* tamen prævie dies quo *exhibitum* fuerit, adnotandus erit.

§. 83.

Si vero probatio ad alterius fuerit iudicis requisitionem suscepta, Protocollum simul cum *advolutis* probationis articulis atque Interrogatoriis ab utroque *Consiliario* obsignabitur, factæ eatenus judiciales expensæ consignabuntur, hac vero consignatione præstita, *Sessio* expeditionem ad eum, (quem res concernit) iudicem eo fine curabit, ut nimirum ei Protocollum isthoc submittatur, expensarumque ab eo refusio petatur.

C A P U T X.

De modo inrotulandi Acta.

§. 84.

Inrotulatio Actorum in conformitate
§. 3. æque a duobus *Consiliariis*, & *Secretario*

iednego inrotulowane będą, w czym to, co w *Zbiorze Sądowym* przepisano iest; zachować się powinno, Konfiliarz ieden Pisma z dokumentami y *Allegatami* od Powoda, drugi od obżałowanego podane, przedsięwzie, Sekretarz zaś Rotuł uczyni.

§. 85.

Pozew czyli *libellus* liczbą 1. Odwod czyli *excepcya* liczbą 2. *Replika* 3. *Duplika* 4. y gdyby dalsze Pisma pozwolone były, te liczbą 5. y 6. oznaczone będą.

Dla tego każde Pismo, ma bydź wzięte w ręce, y na każdym przyzwoita liczba napisana będzie, potym zaś przyłączone do każdego Pisma *dokumenta*, tymże porządkiem, y pod tym znakiem, iak mianowane były, przeyrzeć należy, y na wierzchu każdego Konfiliarz, którego się to tycze, tak naprzykład wyrazić ma: *do liczby 1. do liczby 4.* przy tym zaś to szczególniey zachować się powinno, ażeby przyłączone od Powoda *dokumenta*, porządkiem Liter, od Pozwanego zaś ciągiem licz-

tario uno, peragetur, ibique id, quod ea-
tenus in *Codice judiciario* præscriptum est,
observabitur. Confiliariorum alter ab Acto-
re allatas, alter vero a Reo porrectas scri-
pturas, una cum *documentis*, & allegatis,
assumet, Secretarius denique Rotulum
conficiet.

§. 85.

Libellus erit N^{rus} 1^{mus}; *Exceptio* N^{rus}
2^{dus}; *Replica* N^{rus} 3^{tus}; *Duplica* N^{rus} 4^{tus};
& si pro *conclusionem* scripturæ permissæ fue-
rint, illæ N^{rum} 5^{tum} & 6^{tum} efficient. —

Quocirca quælibet Scriptura in manus su-
menda, convenientique suo erit N^{ro} signan-
da; tandem vero advoluta cuilibet Scriptu-
ræ instrumenta, eodem ordine, sub eodem-
que signo, quo citata fuere, percurrenda,
& in singulorum advolutorum dorso, ab eo,
ad quem res spectat, Confiliario hæc *e. g.*
adnotanda erunt:

ad N^{rum} 1^{num} ad N^{rum} 2^{dum}. 4.

Id tamen unum circa hoc observasse
oportebit, ut nimirum *Actoris* advoluta pro
literarum ordine; *Rei* vero advoluta pro
Nu-

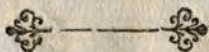
liczby oznaczone były, aby, za pierwszym zaraz spojrzaniem rozpoznać można, które *Powoda*, a które *pozwanego* są dokumenta. Na koniec dokument każdy Sekretarzowi, tym iak idzie porządkiem, (chybaby iaka w tym sprzeczka zachodziła) podawany będzie, ażeby tymże porządkiem w Rotule zapisywać mógł.

§. 86.

Rotuł tak ma bydź czyniony, iżby treść każdego Pisma, mianowanie stron, y *data* każdego *dokumentu* do Pisma inrotulować się mającego y przyłączonego wyrażone były. A gdy nakoniec *dokumentu* wszystkie wciągnione będą, obydwu Konfiliarze, y Sekretarz Rotuł podpiszą.

§. 87.

Gdyby w którym Piśmie *dokument* iaki wzmiankowany, à do inrotulacyi podany niebył, Konfiliarz, do którego ten *Interess* należy, w tym miejscu gdzie *dokument* wspomina się, zaraz przypisze: *Nie podany*. Gdyby zaś wzmiankowany iakowy w Piśmie *dokument* podany w prawdzie był, do inrotulacyi iednakże
weyść

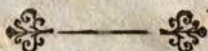
Numerorum serie nominentur, atque adnotentur, ut scilicet: primo quisque obtutu, illico dignoscere possit, quæ *Actoris*, quæve *Rei* sint advoluta? Cæterum advolutum quodvis Secretario, (nisi de ejus depositione controversia orta fuerit) ita ut obvenit, porrigendum erit, quo nimirum id ad Rotulum connotare possit.

§. 86.

Rotulus ita erit instituendus, ut nimirum *Scripturæ* cujusque Rubrum, denominatio denique & datum cujuslibet *documenti* scripturæ occasione Inrotulationis advoluti adonotetur. Postquam tandem cuncta advoluta inserta fuerint, Rotulum Consiliarii uterque & Secretarius subsignabunt.

§. 87.

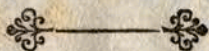
Si in hac, illave *Scriptura*, *documentum* quoddam citatum, idem vero ad Inrotulationem adlatum non fuerit, Consiliarius ad quem negotium spectat, in eo, quo *documentum* citatur loco illico adnotabit; *Non productum*: Si vero citatum quoddam in *Scriptura documentum* adlatum quidem esset, deponi tamen minime posset, eo quod
sci-

weyść nie mógł, iż stronie przeciwney komunikowany iefzcze nie był, na ten czas w tymże mieyscu, gdzie jest wspomniony, wyrazić się ma: *dla opuszczoney komunikacyi nie podany*. Gdyby nakoniec względem złożenia iakowego dokumentu spor zachodził, obie strony słuchane, y zapytane będą: dla czego iedna złożenia chce? druga zaś temu sprzeciwia się? y przywiedzione w prawdzie od Stron przyczyny Sekretarz w osobnym Protokole wpisze, *dokument* iednak do inrotulacyi podany będzie, a Konfyliarz w mieyscu wzmiankowanego *dokumentu* na boku wyrazi: *złożenie sforne*.

§. 88.

Akta inrotulowane wraz z Rotulem dobrze ułożone, y związane będą, na wierzchu zaś treść Sprawy tak ma bydź wyrażona: *Sprawa przez Pisma w Interessie Jerzego N. przeciwko Piotrowi N. względem* *inrotulowana 18. Maia 1784. tak, iżby*

scilicet cum parte adversa nondum fuerit communicatum, tam quoque ad eum scripturæ locum, ad quem illud citatur, hæc illico adnotabuntur: *Ob prætermissam communicationem non depositum.* Si denique de concedenda hujus illiusve documenti depositione controversia quandoque oriatur, pars, utraque audietur, quæreturque, cur altera quidem id deponi velit? altera vero nolit? et adducendæ quidem a partibus ultro citroque probationes, a Secretario ad fingulare quoddam Protocollum referentur, ipsum autem documentum occasione Inrotulationis deponetur. Consiliarius tamen, cujus hoc partium erit, in ipso eo scripturæ loco, ubi documentum illud citatur, hæc ad marginem adnotabit: *Depositio contradicta.*

§. 88.

Acta inrotulata una cum rotulo probe involventur atque colligabuntur Involucro vero Rubrica Processus ita erit inscribenda: *Processus scriptus in causa Georgii N. contra Petrum N. in puncto — — — — Inrotulatus 12. May 1784.* ita nimirum, ut inscri-

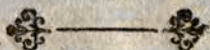
izby napis taki, tak Powoda jako y
 Pozwanego Imie y Przewisko, tudzież
 samą sprawę treść w krótkich słowach
 zawierał. Po czym obydwu wyznaczeni
 Konfiliarze Akta zapieczętują a starszy z
 nich, one na naybliższy dzień Rady z so-
 bą przyniesie, y o nich tym końcem
 wspomni, ażeby uskuteczniiona takowa
 Inrotulacya przez mianowanego na to Se-
 kretarza do Protokołu Inrotulacyi wcią-
 gniona, y Sprawa ta *Referentowi* swemu
 zapisana y odesłana bydź mogła.

ROZDZIAŁ XI.

O Sposobie postępowania z Sądowemi składami.

§. 89.

Aby składy Sądowi Szlacheckiemu po-
 wierzyć się mające ostróżnie y be-
 bezpiecznie zachowane bydź mogły, wy-
 znaczy Prezes w domu Sądowym miejsce
 iakie bezpieczne, y gwałtowney ratar-
 czywości nie podległe, w którym skrzyn-
 ka

scriptio isthæc tam actoris, quam Rei nomen æque ac cognomen, nec non ipsum etiam de quo agitur causæ punctum, paucis in se contineat. Post hæc ambo delegati Consilarii acta obsignabunt; Senior eadem ad proximam Sessionem secum adferret, mentionemque eorum finem in eum faciet, ut peracta isthæc Inrotulatio, curando per quemdam a Præside ad id denominatum Secretarium Inrotulationis *Protocollo inferi, Processusque* ad quem pertinebit, *Referenti* consignari, tradique possit.

C A P U T X I.

*De modo procedendi circa judicialia
Deposita.*

§. 89.

U^t deposita Fori Nobilium fidei committenda omni cum exactitudine atque securitate curari possint, & custodiri, Præsides firmum quendam, atque tutum, violentoque impetui minime obnoxium locum in curia designabit, & in eo arcam ferream sa-

Instructio univers. I

tis

ka żelazna dość obszerna, do przyimowania składow przyśposobiona, wielkemi gwoźdzmi do podłogi mocno przybita, przez pół mocnym zamkiem, nie łatwo przemocy ustępującym, y dwóma także skublami, na któreby dwie także gruutownym oraz różnym od siebie sposobem sporządzone kłótki zakładać się mogły, opatrzona, złożona, y pod troiſtym kluczem chowana będzie.

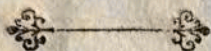
§. 90.

Skrzyni tey do chowania składow wyznaczoney dozor, dwóm Konfyliarzom, y iednemu Sekretarzowi polecony będzie; y dla tego każdemu z nich osobny klucz dany będzie, aby taż skrzynia w przytomności tylko wſzyſtkich trzech otwierana bydź mogła.

§. 91.

Bez rozkazu na Piśmie od Sądu Szlacheckiego wydanego, à przy Aktach Kommiſſyi dobrze zachowywać się mającego, nic do tey skrzyni ani przyięto, ani też z niey co kiedy wydano będzie.

§. 92.

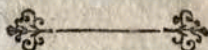
tis amplam, quæ recipienda deposita com-
mode capere possit, eamque clavis cochlea-
riis pavimento firmiter adstrictam, per me-
dium solida quadam sera, cui vis non ita
facile inferri possit, duabus item fibulis,
quibus totidem firmæ diversimode constru-
ctæ pendulæ seræ inferi possint, provisam
collocabit; hæc vero arca sub triplici erit
clavi servanda.

§. 90.

Arcæ hujus, in qua Deposita conden-
da erunt, cura Consiliariis duobus & Se-
cretario uni demandabitur. Ad eam vero
singulis his clavis una dabitur, nec unquam
arca hæc, nisi omnibus tribus præsentibus re-
ferabitur.

§. 91.

Citra scriptum, subinque inter Com-
missionis acta probe conservandum fori
Nobilium mandatum, nec recipietur quid-
quam in hanc arcam, nec quidpiam ex ea
edetur unquam.

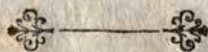

§. 92.

Gdyby się przeto kto względem złożenia iakowego składu nadgłosił, ten do całej Rady (bez której żaden skład przyjmowany nie będzie) ma uczynić zgłoszenie, co gdy nastąpi, Prezesowi wraz z składem Pismo, (w którym Imię depozyt składającego, co ten skład w sobie zawiera? oraz iaki w oddaniu tego Sądowny ma zamiar, dostatecznie y jasno, wyrażono byź ma) w troynasob poda.

§. 93.

Y gdyby nic nie przeszkadzało, aby skład od Sądu przyjętym byź mógł, Pisma takowe końcem przyjęcia onego podane nieodwłóźnie w Protokoł *exhibitorium*, tegoż dnia, którego skład nastąpi, wciągnione, à przez iednego z Sekretarzow tak na wierzchniey stronie zapisane będzie, ażeby Kommissarze składow tenże do skrzyni przyieli, po czym Kommissarze na mieysce, gdzie skrzynia zachowuje się wraz z składającym się udadzą, y tamże na czym właśnie skład zawisł, y czyli wszystko, iak podano, rzeczywiście znayduie

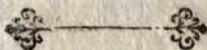

§. 92.

Si quando ergo se quis depositi alicujus in custodiam tradendi causa insinuaverit, hic ad Sessionem generalem (extra eam quippe nullum unquam recipietur Deposito) admittendus erit. Admissus vero Præsidi una cum deposito scriptum etiam *libellum* (in quo nimirum nomen deponentis, & in quo depositum proprie consistat, & quo denique fine idem iudicii fidei committi velit, accurate atque perspicue exposuisse oportebit) in triplo exhibebit.

§. 93.

Et siquidem depositum ita fuerit comparatum, ut a iudicio in custodiam omnino recipi possit, *libellus* ejus deponendi sine porrectus in Protocollum *Exhibitorum* ejusdem diei, quo ipsa depositio fiet, illico referetur, & per unum e Secretariis ita indorsabitur: ut nimirum depositorum Commissarii ejusdem in arcam depositionem omnino acceptent. Post hæc ipsi Depositorum Commissarii ad locum, in quo arca conservatur, una cum deponente illico sese conferent, ibique: in quo præcise depositum consistat, numque omnia circa idem ita, ac

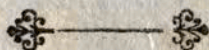

duie się, pilnie przeyrzą, gotowe pieniądze uważnie y dokładnie przerachują, na workach, lub gdzie naybardziey potrzeba będzie, pieczęć składającego przycisnąć każą; a po zakończeniu tego, na wszystkich trzech Exemplarzach *Pisma*, do siebie iako wyżey na wierzchu zapisanego, przyjęcie składu tym sposobem wyrażą, iżby prawdziwa składowa Summa, y iey rzeczywiste zawarcie dostatecznie wyłożone, y razem Karta, na której skład w Płotokole Kommissyi wyrażony iest, wspomniona była, co Konfiliarze obydwu, y Aktuaryusz podpisać mają.

§. 94.

Jeden z trzech tych Exemplarzow zapisaniem przyjętego depozytu opatrzonych, Kommissya u siebie zatrzyma, a drugie dwa, na Radzie tegoż samego dnia, (lub gdyby już zakończona była) na następującą poda, ażeby ieden z nich w Registraturze zachowany, drugi zaś *Expedytorowi* dla wydania stronie żądającej za opłaceniem taxy przesłany został.

§. 95.

exhibetur, revera se habeant, omni cum diligentia perquirent, paratam pecuniam attentius atque exactius numerabunt, marsupiiis, vel ubi id quam maxime opportunum fuerit, sigillum deponentis imprimi facient, hisque probe expeditis ad omnia tria exemplaria *libelli* ad ipsos indorsati Apocham de deposito recepto ita exarabunt, ut vera depositi summa, genuinaque ejus indoles accurate exponatur, simulque folium cui depositum in Commissionis Protocollo inscriptum est, indicetur; istas vero Apochas Consilarii ambo & Actuarius subsignabunt.

§. 94.

Trium istorum *libellorum* editis de deposito recepto *Apochis* instructorum unum Commissio retinebit, reliquos autem duos ad ejusdem diei Senatam (nisi forte jam terminatus fuerit) vel certe ad proxime sequentem exhibebit, quo nimirum unum eorum exemplar in Registraturam asservandum detur, alterum vero ad *Expeditorem* parti petenti erga depositionem Taxae edendum, mittatur.

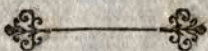

§. 95.

Dla dostatecznego zapisania tych okoliczności, które względem składow pamiętać należy, Sekretarz inny Protokół porządny mieć będzie, w którym Dzień złożonego depozytu, Imię, składającego, przyczynę złożenia, kto prawdziwym tego składu jest Panem? iaka jest składu Summa? w czym się skład zawiera? a na koniec dzień wydanego rozkazu do przyięcia, należycie zapisze; takowy Protokół Sekretarz sam ułoży, Konfylliarze zaś obydwu wszystko pilnie przeyrzawszy, y za dokładnie sporządzone uznawszy: podpiszą.

§. 96.

W Protokół Rady Sądowej Imię tego, który skład pod straż Sądową oddał, y wszystko to: co względem onegoż przyięcia przepisany porządkiem stało się, w krótkich słowach wciągnione będzie, a pod czas obrady Sądowej ieden z Konfylliarzow od Prezesa do tego mianowany, dla wpisowania nadarzających się Depozytow osobny Regestr trzymać bę-

§. 95.

Ad ea omnia, quæ de depositis memoriam prodidisse convenit, probe connotanda, Secretarius accuratum quoddam Protocollum habebit; & in illud datum depositi traditi, nomen deponentis, causam depositionis, quis verus depositi sit dominus? quæ sit depositi summa? in quo illud consistat? & denique datum exarati de eo recipiendo Mandati, probe referet; Hoc vero *Protocollum* Secretarius ipse scribet, Consilarii vero ambo per singula capita, postquam omnia attente pervestigaverint, probaque ac expedita repererint, subscribent.

§. 96.

In *Protocollum* Sessionis nomen ejus, qui depositum in judicii custodiam tradiderat, & omne id: quod circa idem recipiendum ordine præscripto gestum fuerit, paucis referetur; quin & ad Senatum ipsum Consiliariorum aliquis nominatim a Præfide ad hoc constitutus, pro inferendis, quæ obveniunt omnibus depositis, indicem quendam habebit, qui depositorum Proto-

będzie, który niby na przeciw Protokołu składow, dla rozpoznania Jego dostateczności, służyć ma.

§. 97.

Gdy Sądowy skład wydany być ma, proźba ó onegoż wydanie przyzwolicie ułożona, y do Protokołu *exhibitorum* podana, nakształt innych *exhibitow* z potrzebnym naradzeniem się względem wydania przedsięwzięta będzie; to zaś iako najszczegulniey zachowano być ma: ażeby w wychodzącym Wyroku, Summa y gatunek składu wydawać się mającego wyrażony, y na koniec, za czym Kwitem wydany będzie? iasnie mianowano było. Wszystkie zaś takowe do wydania składu wychodzące Wyroki nie tylko od samego Sekretarza podpisowane będą, ale też Prezes na nich swoje *Vidit* przyłączy, y Pieczęć Urzędową na onych przyciśniona będzie. A tak dopiero oryginalna proźba stronie wydana zostanie, aby, taż względem powrócenia sobie składu, do Kommissyi składowey na wyzna-

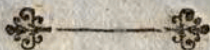
czo-

collo vel, uti oppositus ad fidem ejus atque exactitudinem penitus cognoscendam deservire queat.

§. 97.

Si quando judiciale quoddam depositum extradendum fuerit, ipse quidem pro eo recipiendo rite instruendus, *supplex libellus* ad Protocollum *Exhibitorum* porrigendus, & adinstar reliquorum *Exhibitorum* tractandus, & demum necessaria de eo extradendo *deliberatio* instituenda erit. Id tamen quam cautissime observabitur, ut in edendo deciso, summa atque indoles illius, quod restituendum decernitur depositi, probe exponatur, & denique erga cujus præcise APOCHAM restitutio fieri possit, perspicue indicetur. Singula vero ejusmodi de restituendo hoc illove deposito edenda decisa, non a solo duntaxat Secretario subsignabuntur, verum eisdem a Præsede etiam *Vidit* suum adjungetur, officiique præterea sigillum imprimetur. Atque ita demum plene jam expeditus istiusmodi *supplex libellus*, parti in ipso erit originali extradendus, quo nimirum hæc sine restituendi sibi

De-

czonym Wyrokiem mieyscu, dniu, y godzinie, nadgłosić się mogła.

§. 98.

Kopia wyszłego takowego Wyroku Kommissyi iktadowey tym końcem nie odwłócznie ma być dana, aby taż w czasie sronie do odebrania iktadu wyznaczonym, stawić się mogła. Nakoniec sronie, która przez okazanie oryginalnego Wyroku Prawo swoje dowieść powinna będzie, za Prawnym oryginalnym Kwitem tego, na którego proźbę wydanie nakazane było, wytknięty w Wyroku iktad bez zwłoki wydany, sam zaś w tey mierze wypadły oryginalny Wyrok wraz z Kwitem przy Protokole w osobney do tego wyznaczoney skrzyni, zachowany być ma.

§. 99.

W Protokole depozytow tak nastą pionie wydanie, iako y dzień wypadłego w tey mierze Wyroku, dzień nakoniec którego, y Osoba której właśnie iktad za Kwitem wydany został, obszerniey wpisano będzie, y co nakoniec Sekretarz

wpi-

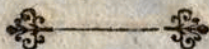
Depositi ad depositorum Commissionem indicandis in deciso loco, die atque hora infinuare sese possit.

§. 98.

Editum hujusmodi *decisi* apographum depositorum, Commissioni eo fine illico erit dandum, quo nimirum hæc tempore parti præfinito, ad restituendum Depositem comparere possit; denique parti, quæ se medio exhibendi originalis *decisi* legitime debet, erga legalem originalem apocham ejus, ad cujus petitum extraditio decreta fuerat, nominatim expressum in deciso depositum, citra moram restituendum, ipsum autem de restitutione editum originale decretum, simul cum Aponcha ad Protocollo in peculiari quadam ad id destinata obserata cista, conservandum erit.

§. 99.

Depositum Protocollo, quemadmodum peracta jam extraditio, ita etiam datum exarati de ea *decisi*, dies denique, quo & persona, cui proprie depositum traditum erat, & quidem Aponchis eatenus receptis, diserte ubique citatis probe inscribetur, & quid-

wpisał, to wszystko Konfiliarze obydwu przy każdym Rozdziale podpisałwszy się, potwierdzą.

§. 100.

Przy końcu każdego Roku Kommissya Prezewowi wierne y dokładne opisanie wszystkich tego Roku, tak przyiętych, iako y wydanych, albo też z Rachunkow Roku przeszłego w Tabelłę następującego wypisanych składow poda, Prezes zaś wiernemu któremu y sposobnemu z Officyalistow zleci, aby ten takowe opisanie tak z Protokołem Rady, iako też z tym, który podług §. 96. trzymany będzie Regestrem zniósł, y gdyby iaka omyłka odkryta była, nayprzyzwoitszych do iey poprawienia środków użył.

§. 101.

Cdyby zaś żadnego nie znalazł błędu, Prezes dzień pewny wyznaczy, którego Kancellaryi Dyrektora, lub innego Konfiliarza wezwawszy, y Rachunki iedne z drugimi porównawszy rzeczywistego Kassy składowey stanu dochodzić będzie,

quidquid demum Secretarius inscriberat, id omne Consilarii ambo, per capita subscripturi confirmabunt.

§. 100.

Sub anni cujuslibet finem Commissio Præsidi exactam ac fidellem omnium eo anno tam receptorum, quam restitutorum, seu denique e rationibus anni prioris in tabulas sequentis transcriptorum depositorum *consignationem* exhibebit; Præsides vero fideli cuidam, atque idoneo viro, demandabit, ut is *consignationem* istiusmodi tam cum Sessionis Protocollo, quam cum illo etiam, qui ad mentem §. 96. habendus erit, indice probe conferet, & si quis in ea error dedectus fuerit, quæ ad eum emendandum quam maxime expedire visa fuerint, remedia procurabit.

§. 101.

Si vero nullus in ea error deprehendetur, diem quendam certum præfinit, eo-que Cancellariæ Directore, aut uno alterove e Consiliariis arcessito, effectivum depositorum Cassæ statum, collatis invicem rationibus investigabit, numque omne id,
quod

y czyli to wszystko, co w podanym sobie Protokołu *extrakcie*, iako rzeczywiście znajdujące się, podane jest, w skutku samym znajdzie się? rozpozna.

§. 102.

Prócz tego zaś Prezesowi wolno jest, a bardziey należy, w przeciągu Roku, czasem, gdy mu się zdawać będzie, dla poznania y wywiedzenia się o stanie składow, niespodzianie nadchodzić, aby, choćby y najmnieysze postrzegł niebezpieczeństwo, środki do jegoż odwrócenia, w cześnie upatrzeć mógł.

R O Z D Z I A Ł XII.

O *Sposobie postępywania w spisowaniu pozostałego majątku.*

§. 103.

Sąd ma wszelką pilność do tego przykładać, ażeby wszystkie śmierci przypadki, których spisowania pozostałego majątku powinność zachodzi: onemu, ile bydź może, nayprędzey wiadome były,

a

quod in *Exhibito* sibi *Protocolli Extracta* tanquam *effestive* existens notatur, *revera* etiam *præsto* sit? *explorabit.*

§. 102.

Præter hæc porro *Præsidi* liberum erit, quin imo & *incumbet*, per *decursum* anni quandoque, cum *nimirum* ipsi *visum* fuerit, ad *depositorum* *statum* *explorandum*, atque *cognoscendum*, repente *supervenire*, quo *nimirum*, si *vel levissimum* *animadverteret* *periculum*, de *remediis* ad *idem* *avertendum* *tempestive* *prospicere* *queat.*

C A P U T XII.

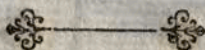
De modo pertractandarum Substantiarum.

§. 103.

Judicium omnem, quam *potest*, *dabit* *operam*, ut *omnes* *ii* *mortis* *casus*, *e* *quibus* *ipsi* *substantiæ* *pertractandæ* *obligatio* *nasci* *suevit*, quam *fieri* *potest*, *citissime* *innotescant.* *Postquam* *vero* *innotuerint*,

Instructio univers. K

id

à iak tylko do wiadomości Jego doyda, nie odwłócznie rozporządzenie do Sądowego zapieczętowania uczyni.

§. 104.

Do dochodzenia na mieyscu Sądu pozostałej substancyi stanu, iako y iey pieczętowania, Prezes dwie Sądowe zaufane Osoby mianować będzie, którą tegoż samego dnia do domu zmarłego udadzą się, y wiadomości potrzebne co do majątku zafiagną. Gdyby zaś takowe pieczętowanie albo Inwentarz na innym nie Sądowym mieyscu, Szlacheckiego iednak Urzędu Zwierzchności podległym zmarłego Dworze, lub Folwarku do czynienia zachodził, od Prezesa zawisło, lub Osoby z swego Sądu do tego mianować, lub kogo bliższego na Urzędzie Sądowym zostającego przez rekwizytoriałne Pismo, lub Mandat, wyznaczyć. Podobnież w przypadku zachodzić mogącey do dóbr nieruchomości exekucyi, Prezesa woli zostawia się, kogo on z Sądowych Osob do tey podług przepisu *Zbioru Sądowego* przedsięwzięcia Sądowej czynności mianować osądzi,

id illico curabit, ut Judicialis etiam obfignatio citra moram peragatur,

§. 104.

Ad eruendum, quæ in Judiciii forte loco fuerit, relictae substantiæ statum, quemadmodum ad obfignationem etiam suscipiendam, Præses duos e Judiciii Personali, fideles denominabit, qui se eodem adhuc die in defuncti domum conferent, ibique investigationem eam instituent. Si vero obfignatio isthæ seu Inventarium in aliquo extra judiciii loco sito, Nobilium fori jurisdictioni subjecto, defuncti prædio, instituenda esset, tum a Præsidis pendebit arbitrio, e judiciine Personali ad hoc quosdam denominare? an vero quendam ex vicinia in officio judiciali constitutum, medio formalium compassualium, aut mandati delegare malit. Non absimiliter in casu quoque ferendæ fors in dominicale quoddam realis executionis, a Præsidis arbitrio pendebit, quos ipse e judiciii Personali, ad hujusmodi juxta *Codiciis judiciarii* normam suscipiendum actum judicialem exmittere velit, ita quidem;

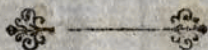

osądzi, tak dalece: iż podług mnieyszey, lub większey wagi interessu, y zachodzących do tego okoliczności, Konfyliarza, Sekretarza, albo kogo kolwiek lub z Registratury albo z Kancellaryi użyć do tey czynności może.

§. 105.

Do takowego tegoż samego dnia majątku dochodzenia mianowani Kommissarze, zawsze dwóch domowych (lub gdyby tych niebyło) tyleż Sąsiadów jako świadków wezwać mają, y prócz przypadków zachodzącego pieczętowania, wysłani Kommissarze, następującym szczególnie sposobem postąpią; to jest:

- 1mo. Imie y Przewiako zmarłego.
- 2do. Pozostały może Jego Małzonki.
- 3^{cio}. Pozostałe dzieci, ich wiek, y mieysce pomieszkania, ile tego doysć będą mogli.
- 4to. Czyli Testament znayduie się?
- 5to. Imie tego, który pozostały Substancyi staranie chce na siebie przyjąć? y którego ręku taż powierzona będzie? dostatecznie wyrażą, y nakoniec:

dem; ut pro minori majorive seu negotii pondere, seu ingredientium in id circumstantiarum confusione, Consilarii, Secretarii, aut cujuscunque alterius seu e Registratura, seu e Cancellaria exmittendi opera, libere uti possit.

§. 105.

Ad istam eodem adhuc die suscipiendam investigationem, Commissarii denominati, duos semper domesticos, (aut si hi desint) totidem vicinos, qua testes adhibebunt, & præter casus obsignationis suscipiendæ exmissi isti Commissarii sequentia duntaxat peracturi sunt, nimirum:

- 1mo. Nomen & Cognomen defuncti,
- 2do. Superfitem forte conjugem ejus,
- 3^{tio}. Relictas fors proles, ætate quoque earum, & domicilii loco, in quantum hæc scilicet resciri poterunt, adnotatis,
- 4to. An Testamentum adsit?
- 5to. Nomen ejus, qui relictæ substantiæ curam suscipere voluerit, cujusque manibus ea confidenda fuerit, probe connotabunt, & denique

6to. Na znak zaszczytnej iuż Sądowej czyrności pieczęć na przyzwoitym iakim mieyscu tak aby (Dziedzić w używaniu spadłego na siebie majątku przeszkody nie miał) przycisnąć.

Y o tym wżyszkim tegoż dnia dokładną relacją uczynią, y onę od siebie podpisaną, dwóm użytym świadkom do podpisu dać, y do Protokołu *exhibitorum* po dać mają.

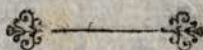
§. 106.

Przy tey okazji: mianowani Konfiliarze od domowych y innych (których rozumieć będą) wywiadywać się mają; czyli Testament nie znayduie się? jako też y Pisma zmarłego pilnie mają być przetrząśnione, y iezeliby Testament był znaleziony, on od innych Pism oddzielić, y do relacyi przyłączyć należy, chybaby ci, których się tycze, onegoż ogłoszenia na tych miast żądali, w którym przypadku znaleziony Testament w Relacyi powinien być wspomniony, y nadewżysztko starać się potrzeba, aby Prezesowi iako naysprzedzey odesłany był. Gdyby zaś Kom-
mis-

6to. In signum interpositæ jam jurisdictionis sigillum in congruo aliquo loco, (ita nimirum: ut hæres in possessione massæ hæreditariæ ne minimum quidem impediatur,) adpriment; super his tandem cunctis eodem adhuc die, formalem relationem conficient, eamque a se subscriptam, ab adhibitis etiam duobus Testibus subsignari facient, & ad *Protocollum Exhibitorum* porrigent.

§. 106.

Occasione isthac Commissari a judicio exmissi e domesticis, aliisque, (quos opportunos judicarent) sollicitè sciscitabuntur, an non fors testamentum adsit? sed & scripta defuncti probe erunt omnia discutienda, atque perquirenda; & siquidem testamentum aliquod repertum fuerit, illud e scriptis cæteris tollendum, Relationique adnectendum erit, nisi forte ii, quorum interest, idem illico publicari peterent; quo in casu repertum Testamentum in Relatione adnotandum, idque præ cæteris erit curandum, ut idem Præsidi quam celerrime consignetur. Si Commissariis e certis qui-

missarze z pewnych iakich dowodow doszli, iż Testament zmarłego w innych znayduie się rękę; to także w swoiey relacyi wyrazić nieopuszczają.

§. 107.

W tych zaś przypadkach, gdy zmarły w Cef. Król. służbie zostawał, za wdaniem się Prezesa Urzędu tego, przy którym był umieszczony, rozporządzenie ma być uczynione, aby Pisma Urzędowe od pozostałego majątku oddzielone, y od własnych delegowanych przyzwoitego Urzędu Kommissarzow, odebrane były.

§. 108.

Gdyby zaś nie znaydował się taki, któremu by majątku pozostałego zadufać można, lub gdyby iakie zachodziło niebezpieczeństwo, ścisleyse ma być przedsięwzięte zapieczętowanie.

§. 109.

Gdy ścisleyse zapieczętowanie nastąpi, na ten czas wszystka pozostała substancya (ile to tylko uczynić się dozwoli) w iedney, albo podług okoliczności w
wię-

busdam indiciis innotesceret, testamentum, defuncti in alterius cujusdam manibus reperiri, id quoque in Relatione indicare, non intermittent.

§. 107.

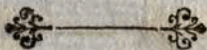
In iis demum casibus; ubi defunctus in Cæs. Reg. olim servitio constitutus fuerit, interveniente fori illius, ad quod serviebat, Præside dispositio fiat oportet; ut si quæ forte in relicta ejus substantia officii scripta reperirentur, ea omnia separentur, & delegatis ad hoc Commissariis, tradantur.

§. 108.

Si curam substantiæ relictæ, nemo (cui fides haberi posset) suscipere vellet, aut aliud etiam quoddam periculum immineret, tum quidem arctior erit obsignatio suscipienda.

§. 109.

Si arctior isthæc obsignatio suscipienda fuerit, tum quidem omnis relicta substantia, in quantum nimirum ejus indoles obsignationem aliquam patitur, in unum,

więcey Izbach zawarta będzie, y drzwi, przez które do nich zewnątrz weyście iest, Urzędową Pieczęcią tak mają bydź stwierdzone, aby nikt bez przełamania Pieczęci weyść niepotrafił; Kommissarze zaś przy tey okkazyi bacność mieć mają; aby żadne inne widoczne, lub ukryte mieysce nie opatrzone dobrze, nie pozostały.

§. 110.

W tym przypadku takowe ściślejsze pieczętowanie w Relacyi ma bydź wyrażone, y razem czyli znacznieysza? lub szczupła, pozostała się *Massa*? krótkimi słowy wspomniawszy iednak pryncypalne Artykuły dodać się powinny: ażeby przez naybliższą do takowych czynności przyzwoitą Kommissyą, lub gdyby względem zachodzącego z przewłoki niebezpieczeństwa, zbyt odległą była, wezwawszy natychmiast tych Konfiliarzow którym sprawowanie tych czynności powierzone iest, y przywoławszy od Sądu wyśtanych Kommissarzow prócz
zwy-

aut pro ratione circumstantiarum in plura etiam cubicula, probe undiquaque includenda erit; januæque, per quas ad cubicula illa aditus secus patet, impresso officii sigillo ita erunt observandæ, ut in dicta cubicula nemini, nisi fracto sigillo pateat. Commissarii autem occasione isthac probe invigilabunt, ne accessus quisquam seu manifestus seu clandestinus oculos eorum effugiat.

§. 110.

Casu in simili arctior istiusmodi obsignatio in Relatione scripta indicabitur, simulque id: pinguis ne sit hæreditas? an exilis? præcipuis duntaxat *massæ* partibus nominatis saltem paucis notabitur, quo nimirum ad proximam pertractationis Commissionem, aut si hæc relate ad subversans in mora periculum nimium foret remota, convocatis illico iis, quibus pertractationum sunt concredita negotia Consiliariis, accitisque iis, qui a iudicio exmissi fuere Commissariis, præter consuetas etiam Sessiones deliberari possit, quid nimirum e relicta *massa* pro funere defuncti, pro sustentatione eorum,

zwykłych dni Rady, uważać można, co z pozostałej Masy na pogrzeb zmarłego? na wyżywienie tych, którym to należy? na zwykłego gospodarstwa utrzymywanie, y rządzenie tym, którzy mieć będą staranie, udzielić? oraz czyli dla bezpieczeństwa majątku, wszystkich ścisleyzemu pieczętowaniu podległych rzeczy, porządny Inwentarz uczynić? lub też który Artykuł pod Sądową fraż oddać? Kuratora nakoniec Masy Dziedzicney ustanowić? albo inne iakie Sądowe rozporządzenie uczynić? *iaka* nie zachodzi potrzeba.

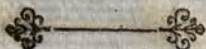
§. III.

Inwentarz w powfzechności wten czas tylko ma być spisowany, jeżeli ó to Dziedzic w swoim za Dziedzica ogłoszeniu się wyraźnie prosi; prócz tego zaś przypadku Inwentarz z Urzędu na tenczas szczególnie sporządzony być powinien; gdy Dziedzice, albo przynajmniey jeden z nich dla innych przyczyn wolnego swoich dóbr zarządzenia, używać nie mogą.

eorum, quos alere debet, pro solita denique œconomiae continuatione, atque directione, iis, quibus unius, alteriusve incumbit cura, tribuendum fit? an non fors pro hæreditatis securitate omnium arctiori illi oblationi subjectarum rerum formale Inventarium conficiendum? vel una altera ex iis sub judicalem custodiam accipienda? Curator denique massæ hæreditariæ præficiendus? aut alia quædam judicialis dispositio esset facienda?

§. III.

Inventarium in regula tum duntaxat erigendum, si videlicet id hæres, dum se pro hærede declarat, diserte petierit. extra hunc autem casum vi officii tum duntaxat erit conficiendum, cum nimirum hæredes, aut saltim unus eorum ob minoritatem, seu ob alias causas libera bonorum suorum dispositione non gaudet.

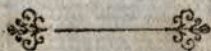

§. 112.

Do spisowania Inwentarza powinien być wprowadzie Dziedzie przypozwany, dla niestawienia się jednak onego, spisowanie wstrzymowane być niema. Wszystkim zaś, którzy pretensye jakie do pozostałego majątku mają, ich Kuratorom, y każdemu, któremu na tym zależy, wstęp pod czas spisowania wolny będzie, zawsze zaś wysłani dway do sporządzenia Inwentarza Sądowi Kommissarze dwóch zaufanych domowników, lub Sąsiadów wezwać powinni.

§. 113.

Wysłani od Sądu do sporządzenia Inwentarza Kommissarze dzieło to ze wszelką pilnością, uwaga, y rzetelnością, uskutecznią, ani tey czynności dłużey, iak potrzeba zachodzi, przeciągać będą, ani cokolwiek z tego, co do pozostałego majątku należy, pod jakimkolwiek bądź pozorem z umysłu opuszczą, à nadewszystko własnego pożytku chęć od siebie oddała, y pod surową odpowiedzialnością, à podług okoliczności, y Prawem

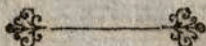

§. 112.

Ad erigendum Inventarium hæres quidem omnino citabitur, hoc tamen emanente, erectio illius nequaquam sistetur. Accessus porro ad ejus erectionem omnibus, qui forte e massa prætendendum quidpiam haberent, horumque Curatoribus, & unicuique, cujus interesset, liber semper erit. Cæterum duo illi a judicio exmissi Commissarii, dum Inventarium erigent, duos semper seu e domesticis familiariores, seu totidem e vicinia viros tanquam testes adhibebunt.

§. 113.

Exmissi a judicio ad Inventarium conficiendum Commissarii opus idem cum omni diligentia, attentione atque probitate prosequentur. Inventario conficiendo plus temporis quam necessarium fuerit, nequaquam impendent, nec quidquam de eo, quod ad massam relictam pertinet, sub quo cumque demum prætextu scientes prætermittent; in primis autem, omne habendi studium procul a se propellent, nec quidquam e massa, quidcunque tandem id fuerit,

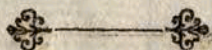
wem opisanemi karami ważyć się niebędą, co z pozostałego majątku (cokolwiek by to było) sobie przywłaszczając, chociażby to za opłaceniem szacunku, lub za innym nadgrodeniem, nabydź chcieli.

§. 114.

Spisowanie zaś Inwentarza iak naydokładniey ma być czynione, y w nim wszystko, co do majątku należy, iasnie wyrażone, to iest: wszystkie ruchome y nieruchome Dobra, wszystkie zmarlemu przeciwko innym służące Prawa, y pretensye, wszystkie, ó których wiadomość powziąć można długi y ciężary bądź zabezpieczone lub ręczne (*hypotecata vel chyrographaria*) iako też y wszystkie rzeczy cudze, które się w pozostałe zawierają *Massie*, oraz wszystkie *dokumenta*, Rachunki, Kwity, y inne Pisma, z których iaki użytek być może.

§. 115.

Przy rzeczach ruchomych, ich także kształt, rodzaj, waga, liczba, y miara wyrażona, y do kaźdey rzeczy iey
sza-

rit, etiamfi id erga illico deponendum æstimationis pretium, aut quamcunque aliam compensationem accepturi essent, proprium sibi reddere præsumunt, utpote graves secus rationes reddituri, aut aliam etiam poenam subituri.

§. 114.

In conscribendo cuncta maxima qua fieri potest exactitudine connotabuntur, consignationique eidem omnia, quæ ad *massam* pertinent, *clare atque perspicue* inferentur, cuncta videlicet tam mobilia quam immobilia bona, omnia quæ forte defuncto adversus alios competebant, jura atque prætensiones, omnia quæ usque eo experiri licuit, debita, atque onera, sive illa *hypothecaria*, sive *chirographaria* sint, sive denique in documentis sint fundata, sive minus, quemadmodum & omnes res alienæ, quæ forte in massa sunt, cuncta denique documenta, rationes, *apochæ*, omniaque non plane inutilia scripta.

§. 115.

Ad mobilia ipsa etiam eorum species, forma, pondus, numerus atque mensura

Instruction univers. L ad-

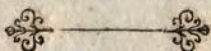
szacunek przez poprzyfiętych *biegłych w Kunszcie*, a do tego dzieła właściwie użytych postanowiony, przypisany bydź ma, względem zaś cudzych znalezionych rzeczy, wszystkie okoliczności dokładnie opisać trzeba.

§. 116.

Inwentarz tak sporządzony od Sądowych Kommissarzow iako y od przybranych do tego *w Kunszcie biegłych*, tudzież od świadków podpisany, y z przyłączoną krótko zebraną relacją do Protokołu *exhibitorum* podany będzie, co potym w Radzie Sądowej między Urzędowemi czynnościami referowano, y do właściwego Protokołu wciągniono, tudzież w Registraturze zachowane bydź ma, Dziedzicowi zaś kopią tego nie odwłócznie przesłać, a innym wszystkim, których się to tycze, Kopią wydać należy.

§. 117.

Gdyby Dziedzic do odbierania majątku dłużey nie przystępował, à z Inwentarza widziećby się dało, iż pod Sąd-

adnotabitur. Unicuique demum rei per juratos ad opus isthoc peculiariter adhibendos *arte peritos* determinandum ejus pretium exacte subjungetur. Circa alienas autem res forte in massa reperiendas omnes etiam ad eas spectantes circumstantiæ probe adnotandæ erunt.

§. 116.

Inventarium jam confectum tam ab exmissis a judicio Commissariis, quam ab adhibitis ad idem *arte peritis* æque ac testibus subsignabitur, & adnexa ei succincta aliqua Relatione ad *Exhibitorum* Protocolum exhibebitur. Post hæc ad Sessiones in officiosis referetur, factaque ejus in Protocollo *Pertractationis* adnotatione in Registratura asservabitur; apographum denique ejusdem hæredi illico submittetur, cæteris, quorum forte interfuerit, æque non denegandum.

§. 117.

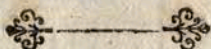
Si forte hæres hæreditatem justo diutius non adiret, e conscriptione autem pateret, sub judicalem obsignationem ejus

Sądową pieczęcią takowe znajduią się rzeczy, które bez szkody albo zepsucia utrzymywane być by niemogły, na ten czas nieczekając zgłoszenia się Dziedzica, powinny też rzeczy być Urzędownie szacowane, y więcey ofiarującym sprzedane, a zebrane ztąd pieniądze do Sądowej straży wzięte.

§. 118.

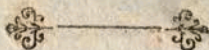
Pod czas licytacji (jeżeli ta z Urzędu przedsięwzięta będzie) podobnież dway od Sądu wyznaczeni Kommissarze przytommi będą, którzy dwóch Domowników, lub tyleż Sąsiadów iako świadków wezwą, y to wszystko, co w *Pomyszechnym Sądowym Zbiorze* w tey mierze przepisano jest, zachowaią, prócz tego zaś obydwaj Sądowi Kommissarze wszystkie rzeczy, tak iak w Inwentarzu po sobie idą, z osobna mianować będą, y przy nich tak z szacunku, iako y z sprzedaży pochodzącą kwotę, wyrażą, pieniądze zaś Sądowy Kommissarz odbierze, y po Skończoney licytacji, wraz z Protokołem od obydwóch Sądowych Kom-

modi etiam res missas esse, quæ citra sui corruptionem aut saltim deteriorationem haud possint conservari, tum, res hæ, quin hæreditatis expectetur aditio, rite æstimandæ, plusque offerentibus vendendæ erunt, pecunia vero ex iisdem colligenda sub judicialem erit custodiam recipienda.

§. 118.

Subhastationibus, siquidem judicialiter instituantur, æque duo a iudicio exmittendi Commissarii assistent, qui demum ad eos duos e domesticis familiariores, aut totidem vicinos, qua testes adhibebunt. Cæterum circa subhastationes, id quod in *Universali iudicario Codice* de iis præscriptum habetur, observandum erit. Præterea vero uterque a iudicio exmittendus Commissarius ea, quæ hastæ submittuntur, eo quo sibi invicem in Inventario succedunt ordine, singillatim cuncta nominabit, juxtaque ea tam æstimationis pretium, quam perceptæ etiam pecuniæ, Summam exponet, pecunias item judicialis Commissarius percipiet, et denique subhastatione finita simul cum

Kommiffarzow, iakoteż y świadkow podpisany pod Sądową straż odda.

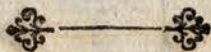
§. 119.

Sąd z mocy Urzędu w czynnościach pozostałego majątku tyczących się, następujący tylko zamiar mieć będzie.

1mo. Jak tylko Testament ogłoszony zostanie, a w nim zapisy (*legata*) okażą się, starać się potrzeba, aby tenże podług Uniwersałow do Ksiąg Tabularnych Kraiowych, do *intabulacyi* podany był.

2do. Zapisy, które pod opieką lub Kuratelą zostających się tyczą, jeżeliby ci Szlacheckiego Urzędu Zwierzchności podlegali, Opiekunom ich lub Kuratorom, jeżeliby zaś pod inną zostawali Zwierzchnością teyże z udzieleniem §su ostatniey Testamentowey woli, do Pupilla ściągającego się doniesiono bydź ma.

3^{tio}. Ten który się za Dziedzica ogłosi, po Roku jednego przeciągu przypozywany będzie.

Protocollo ab ambobus exmissis a iudicio Commissariis, quemadmodum & a testibus subsignando ad iudicalem custodiam tradet.

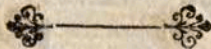
§. 119.

Judicium vi officii in substantiarum *pertractationibus* in sequentia duntaxat sese obiecta ingeret.

1mo. Illico, ac publicatum fuerit testamentum, siquidem legata in eo obvenient, id *curandum erit*, ut idem in conformitate Patentium ad Tabulas Regias, Intabulationisque officia inscribatur.

2do. Legata, quæ Pupillos aut Curandos concernunt, in quantum nimirum hi *Nobilium* fori jurisdictioni subsunt, Tutoribus, aut Curatoribus eorum: Si vero pupilli extranei sint, foro ipsorum illo, qui pupillum, de quo agitur, concernit testamenti §^{pho}. eidem communicato, universalique hærede nominato, notificabuntur.

3^{tio}. Hæres declaratus post anni unius intervallum citabitur:

a) W tymże przypadku, jeżeli Inwentarz sporządzony nie był, do podania rzeczywistego całego majątku spisania z ofiarowaniem przyięgi obowiązany będzie.

b) Jeżeli zmarły prócz swego własnego wolnego majątku także *Fideikommissa* y Lenne dobra posiadał, w którym przypadku: Prawem przepisane rozłączenie, y Prawnych kroków użycie, przedsięwzięte będą.

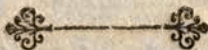
c) Do okazania czyli ostatnią wolę zmarłego dopełnił, *tym końcem* przycisniony byź ma, aby jeżeli iakie zapisy pod opieką lub Kuratelą zostających, Sądowi Szlacheckiemu podległych tyczące się? wypłacone nie są, do ich odzyskania potrzebne rozrządzenie uczynione byź mogło; na koniec odebranie Dziedzictwa, dla wypłacenia zapisow, na ten czas tamowane byź niema, gdy Dziezic albo dostateczną porękoymię poda, albo dowieść będzie mógł, iż wszystkich zapis mających, którym, ieszcze zadość nie uczynił, tym sposobem, iaki
podług

a) casu in eo si scilicet Inventarium confectum non fuerit, ad porrigendam totius substantiæ consignationem, genuine atque sub oblatione juramenti confectam adstringetur:

b) Si defunctus præter liberam suam substantiam *Fideicommissa* etiam aut *Feu- da* forte possederat, ea pro juris ordine separabuntur, legaliterque pertractabuntur.

c) ad id denique demonstrandum, an testamentum executus sit, sine eo compelletur, ut quoad nimirum adhuc legata quædam pupillos aut Curandos *forò Nobilium* subjectos concernentia nondum forent soluta, id quod ad ea rite solvenda necessarium visum fuerit, disponi queat. Cæterum intermissa fors legatorum aliquorum præstatio hæreditatis aditionem tum saltim non impedit, cum hæres cautionem idoneam, uliro præstare vellet, aut vero probare posset, se singulos, quibus nondum satisfecerat legatarios, de obtento legato ea plane ratione, qua in confor-

podług *Zbioru Sądowego* do wydania pierwzey *Załoby* przepisany jest, pozwał, a oni zaś do podania odwodu (*exceptionis*) w wyznaczonym przyzwoitym czasie nie stawili się.

§. 120.

Oplata od otrzymującego *Dziedzictwo* podług wyszłych w tey mierze *Ustaw* wyznaczona być ma; wprzód iednak ułożenie iey do *Kommissyi Dworskiej* tym końcem ustanowionej podane być powinno, aby prócz potwierdzenia, inne także podług okoliczności rozrządzenie, wyiść mogło.

§. 121.

Podobnąż opłatę od pozostałego majątku do *Skarbu* należące *Mortuarium* zwane *Sąd* podług *Przepisu Praw* wymierzyć, y tey w przepisany czasie, y przyzwoitemi środkami dochodzić powinien, y przed uiszczaniem tak od pozostałego majątku, iak y od otrzymującego *Dziedzictwo* opłaty, nic cale komukolwiek wydawano nie będzie.

§. 122.

mitate *Codicis judicarii* libellus Reo intemandus est, certiores fecisse; illos vero intra tempus *exceptionibus* interponendis præfinitum sese nequaquam insinuasse.

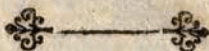
§. 120.

Tributi successorii Quantum pro Legum oportebit ratione metiri, atque determinare. Hæc tamen determinatio *SUCCESSORII TRIBUTI* Aulicæ Commissioni prævie communicabitur, & ab hac denique seu confirmabitur, seu reformabitur.

§. 121.

Mortuarii quantum, Judicium æque pro ratione Legum metietur, deque eo intra legale tempus certe percipiendo, id: quod jura dicant, disponet; quippe hæreditas antequam *Mortuarium & tributum successorium* percipiantur, minime cuiquam tradetur.

§. 122.

§. 122.

Każdego pozostałego majątku porządny Protokoł na kształt Tabelli podług przyłączonego modelu (ma być trzymany, a przeto *Referent* każdy, aby *Tabella* podług zamiaru *Referatu* swego dokładnie lub przez siebie, lub przez *Sekretarza* dopełniona była, pilności przyłoży. W ten zaś Protokoł następujące *Rubryki* wpisane być mają.

1mo. Imię zmarłego, y jegoż *Urząd*, który do czasu *śmierci* sprawował.

2do. Dzień y miejsce jego *śmierci*.

3^{tio}. Imię pozostałej *Małżonki*.

4to. Jako też y *Dzieci* pozostałych *Imiona*, a tu oraz *wiek* każdego *Dziecięcia*, y *miejsce* jego *pomieszkania* wyrażone być ma; względem *małoletnich* zaś y to przydać potrzeba, na której *Karcie* w *Książce Sierot* *Imiona* ich znajduią się.

§. 122.

Super unaquaque hæreditatis massa in forma Tabellæ hic subjunctæ ordinatum quoddam habebitur Protocollum, *Referensque* quilibet de Tabella objectis ad *Referatum* suum pertinentibus, exacte ubique vel per se explenda omnino cavebit, aut ut Secretarius idem accurate exequatur, vigilem semper curam habebit. In hoc vero Protocollum sequentia erunt inscribenda

1mo. Nomen *testatoris*, ejusque character, quem tempore mortis adhuc gerebat,

2do. Dies & locus mortis ejus;

3to. Nomen *superstitis* forte conjugis, & :

4to. Prolium etiam forte *superstitum* nomina. Hic ætas etiam uniuscujusque, & locus, ubi forte morantur, una inscribetur circa minorenes vero id quoque adnotabitur, qua Pagina in *Pupillorum* Albo nomina eorum ponuntur.

5to. O Testamencie ma się wspomnieć, a to: czyli Testament na Piśmie iest sporządzony? lub słowny? (*scriptum vel nuncupativum*) lub *Codicillus*? lub nakoniec inne iakie ostatniey woli rozporządzenie? Dzień także, którego Testament uczyniony, y ogłoszony był, wyrazić potrzeba podobnież postępując; gdyby y więcey znalazło się Testamentow.

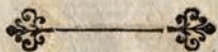
6to. Dzień objętego spadłego majątku, z dodaniem; czyli to na fundamencie ostatniego rozporządzenia, lub też spadku naturalnego za - czyli bez - żadanego Sądowego Inwentarza nastąpiło?

7mo. Dzień spisanege Inwentarza.

8vo. Przyczyny, które Prawne czynności względem pozostalege majątku tamować mogły.

9no. Nakoniec dzień nastąpionego wydania wyrażony będzie.

Nadewszystko zaś co do tego Protokołu zachować należy, aby gdy która Rubryka z iakim dokumentem, lub Sądową

5to. De Testamento dicetur, *scriptumne?* an *nuncupativum?* *codicillus?* an alius quidam ultimus actus? dies denique, quo illud confectum publicatumque fuerit, nominabitur; quod ipsum tum quoque fiet, si plura Testamenta adfuerint;

6to. Dies, quo hæredis declaratio perfecta fuerit, inscribetur, unaque id adnotabitur, ultimæne dispositionis vi? an ex naturali Successione? & denique an erga? aut citra petitam a iudicio conscriptionem facta fuerit?

7mo. Datum erecti Inventarii adnotabitur.

8vo Causæ, quæ substantiæ pertractationem terminari forte impedirent, recensentur:

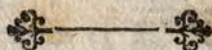
9no denique datum hæreditatis traditæ adnotabitur & circa hoc quidem Protocolum id præcipue observabitur, ut si quando Rubrum aliquod ad unum alterumve documentum, aut iudiciale fors expeditio-

wą expedycją w Registraturze znajdującymi się, związek mieć będzie, zaraz wyrazić: w którym pliku? lub pod którą liczbą też w Registraturze znajdującą się? dla tego Sekretarz któremu trzymanie Protokołu od Prezesa poleczone będzie, w tej mierze z Registratorem się znieśli; y Tabelę swoją dokładnie, y w najlepszym, porzdku trzymać będzie. czynność zaś każdego pozostałego majątku na osobnych wyrażona będzie arkuszach, które porządkiem tym, jak zmarli po sobie następują, liczbą swoją oznaczone będą; do Prezesa zaś końcem ulżenia pracy, iak y zachowania iednostajności w Tabellach, Rubryki takie arkuszę na dość obszernym papierze podrukować kazać, należeć będzie.

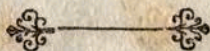
tionem, quæ in Registratura asservaretur, relationem quampiam habiturum esset, id etiam illico adnotetur, quo nimirum in fasciculo, quove sub Nro documentum seu *Expositio* illa inveniri possit. Quamobrem Secretarius, cui Protocolli istius cura a Præside demandata fuerit, rem hanc cum Registratore conferet, Tabellamque suam accurate, & in optimo quo potest ordine servabit. Unicuique demum *Substantiæ Pertractationi* peculiare impendetur folium, Folia vero isthæc ordine eo quo sibi defuncti invicem succedunt, numeris suis rite signabuntur. Præsides autem tam ad laborem sublevandum, quam ad formæ etiam æqualitatem conservandam Rubricæ hujusmodi Foliorum chartæ scriptoriæ satis amplæ typis imprimi curare demandabit.

F O R M U L A R Z.

*Protokołu do czynności pozostalego
majątku ściągającej się.*

1.	2.	3.
Imie zmarłego.	Dzień którego, y mieysce gdzie umarł.	Imie pozostalej Małżonki.
4.	5.	6.
Imiona pozostających Dzieci.	Ostatnie Rozporząd- zenie.	Podane od Dziedzica Oświadcze- nie się
7.	8.	9.
Dzień Sporządzo- nego Inwentarza.	Przyczyny czynności Są- dowe, wzglę- dem pozos- talego ma- jątku tamu- jące.	Wydanie Dziedzic- stwa.

FORMULARE
Substantia Pertractationum *Pro-*
tolli.

1	2	3
Nomen testatoris.	Dies, quo, & locus, ubi mortuus est.	Nomen superstitis conjugis.
4	5	6
Nomen superstitum prolium.	Ultima Dispositio.	Porrecta hæredis declaratio.
7	8	9
Datum erecti Inven- tarii.	Causæ sub- stantiæ per- tractationem impedientes.	Hæredi- tatis traditio.

ROZDZIAŁ XIII.

O sposobie postępowania w Sprawach Pupillarnych.

§. 123.

Z obowiązku Urzędu do całej Rady należeć będzie: w interessach *Pupillow*, którzy tak z Osoby swej, jako y Dóbr, Sądu Szlacheckiego Zwierzchności podlegają, a nawet y już doszłych do lat (*majorenium*) którym rozrządzenia dobrami Prawo albo ieszcze nie pozwoliło, albo pozwolenie odjęto, całości tak ich Osob, jako y majątku, przestrzegać.

§. 124.

Tym końcem zaraz gdy jaki *Pupillus* nadarzy się, Imie y Przewisko jego w osobny Protokół wpisać, y *Pupillow*, którzy powszechny y nierozdzielny posiadają majątek, na jednymże arkuszu wyrazić potrzeba, dla innych zaś osobny arkusz zachowany zostanie.

§. 125.

CAPUT XIII.

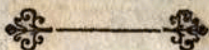
De modo procedendi in Causis Pupillarum,

§. 123.

In negotiis *pupillaribus* Senatui vi officii incumbit, curare tam personam quam bona minorenium eorum, qui *nobilium* Fori jurisdictioni subsunt, quemadmodum & bona illorum ut *ut majorennium*, quibus leges administrationem eorum vel nondum permiserunt, vel permissam ademerunt.

§. 124.

Hunc in finem illico ac *pupillus* aliquis obvenerit, nomen & cognomen ejus peculiari cuidam Protocollo inscribetur; *Pupilli*, qui communem indivisamque possident substantiam, in idem sunt folium inscribendi, pro cæteris vero peculiare quoddam folium adhibebitur.

§ 125.

Po tym zaś nie odwłócznie tego prze-
strzegać należy, ażeby kto roztropnością,
wiernością, y obyczajnością obdarzony,
Opiekunem, lub Kuratorem naznaczony
był. W mianowaniu zaś, to co Prawem
przepisano jest jako naydokładniey zacho-
wano niech będzie.

§. 126.

Po tym majątek małoletniego z grun-
tuma bydź poznany, y do Protokołu wcią-
gniony, uważać także należy: czyli be-
spieczeństwo substancyi onego podług
Praw przepisu opatrzone iest? Karty zaś
y kosztownieysze rzeczy Sądowej na
tych miały straży poleczone będą, gdy ja-
ka zaydzie wątpliwość, Opiekun ma bydź
zaraz przywołany, y rozpoznanie rzeczy
powinno nastąpić, o potrzebnych oraz roz-
rządzeniach naradzać się, y Opiekunowi,
co potrzeba wyciąga, zlecić należy.

§. 127.

Gdyby który *Pupillus* mieysce, w
którym przemieszkiwa, lub też stan swoy
odmienić, albo nakoniec służbę jaką przy-
iać

§. 125.

Post hæc illico curandum, ut prudens quis, conspicuæque fidelitatis atque integritatis vir pupillo Tutor, curando vero Curator constituatur. In his vero denominandis id quod legibus eatenus præscriptum est, quam exactissime observandum erit.

§. 126.

Tandem *pupilli* Substantia ex asse erit cognoscenda, & ad Protocollum referenda, videndum denique, num de Substantiæ ejusdem securitate juxta legum præscripta cautum sit? *chriographa* autem & pretiosa judiciali illico custodiæ committenda; obmoto igitur quocumque dubio Tutor illico vocandus; quomodo se res habeat penitus cognoscendum, de necessariis dispositionibus deliberandum, Tutorique quod necessarium fuerit, demandandum erit.

§. 127.

Si hic, illeve pupillus seu locum, in quo moratur, seu ipsum etiam statum suum mutare, vel denique servitium ali-

iąć zamysłał, Opiekun na to zezwolenia Sądowego dopraszać się mający takową okoliczność natychmiast doniesie; Sąd zaś rzecz tę doskonale rozważywszy, to co do prawdziwego *Pupilla* dobra naybardziej dąży, Oycowską przychylnością zarządzi.

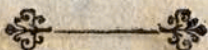
§. 128.

Opiekun przed czasem doyscia do lat Małoletniego, na trzy Miesiące do Sądu przywołany, y zapytany będzie, czyli onemu zarządzanie własney fortuny bezpiecznie powierzone bydz może? co gdyby on summiennie zeznał; takowe Jego zeznanie do Protokołu wciągnione będzie, y *Pupillus* za złożeniem Metryki Chrztu zaświadczalnego Pisma tegoż samego dnia, którego do zupełności lat przychodzi, na żądanie swoje za letniego ogłoszony, Opiekun o wyższym czasie swej opieki uwiadomiony, y do oddania w przyzwoitym czasie ostatecznych rachunkow napomniony, *Pupillus* o zdającym się onemu dóbr własnych zarządzaniu uwiadomiony, y gdy podane od Opiekuna ostateczne rachunki prze-

quod capeffere cogitaret, Tutor judicii ad id confenfum petiturus, rem illico indicabit, ubi demum judicium rem illam accurate investigabit, eaque, quæ ad verum *pupilli* commodum quam maxime expedire viderentur, paterna affectione ordinabit.

§. 128.

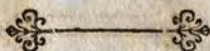
Tutor priusquam tempus illud adveniat, quo *pupillus* majorennitatem adepturus effiet, tribus antea menfibus citabitur, atque an *pupillo* rerum fuarum adminiftratio tute concedi poffit, interrogabitur; & fi quidem is pro confcientia fua dixerit, nil obftare, quin hoc fiat? hæc ejus falfio ad Protocollum referetur, *pupillus*que exhibitis fufcepti baptifmi testibus literis, ipfo illico quo majorennitatem attigerit die, fi quidem petierit, majorennis declarabitur, Tutor mediante Decreto, tempus tutelæ fuæ jam ceffaffe, certior redditur, unaque de reddendis intra congruum temporis intervallum finalibus rationibus admonebitur; *pupillo* majorennitatem adepto committittenda ipfi bono-

przetrząszone będą, jeżeliby więcej było *Pupillow*, majątek między nich podzielony, inaczej zaś albo po nastąpionym podziale, wydany zostanie. W każdym więc podobnym przypadku rzeczywiście nastąpionego wydania substancyi, Pismo do tego sfołowane sporządzone będzie, w którym wszystko to: co Opiekon w gotowych pieniądzech, *Kartach*, szacowniejszych rzeczach, gruntach, sprzętach, lub w innych Artykułach bywшему *Pupillowi* swemu wydał, wpisano; y takowe Pismo od *Pupilla*, *Opiekuna*, y dwóch świadkow podpisane, y Sądowi oddane, byź ma.

§. 129.

Gdyby zaś Opiekon tę przelożył y dowiódł przeszkody, które *Pupilla* do odebrania majątku niesposobnym by czyniły, na ten czas *Pupillus* również ma byź do Sądu przywołany, y w tym, co przeciwko niemu wniesiono, wysłuchany, y gdyby dostatecznych dowodow na usprawiedliwienie swoje nie przywiódł, przez
pu-

rum suorum administratio significabitur; ubi demum a tutore rationes finales semper petentur, hæque examinabuntur, & hoc facto, siquidem plures adfuerint *pupilli*, substantia dividetur, secus vero, aut post factam etiam divisionem tradetur. In singulis autem hujusmodi casibus de traditione revera subsecuta formale *Instrumentum* conficietur, inque illud omne id, quod tutor in ære fors parato, *chirographis*, pretiosis, fundis, ac denique suppellectili vel alia quacunque re pupillo olim suo tradiderat, inscribetur, hoc vero ipsum instrumentum a pupillo, tutore, & duobus præterea testibus subsignandum iudicio exhibebitur.

§. 129.

Si vero Tutor ea interposuerit, probaveritque obstacula, quæ *pupillum* majorennitatis obtinendæ incapacem redderent, *pupillus* tum æque in iudicium vocabitur, deque iis, quæ adversus eum feruntur, exaudietur, & siquidem idonea ad sui justificationem argumenta nequaquam adduxerit, edicto publico mediante pro-

publiczny Edykt ogłoszono byź ma iż *N.* mimo tego, iż do zupełności lat przy-
szedł, wolnego mu jednak zarządzania
swemi dobrami nie pozwala się, a przeto
y na dal Prawom opieki podlegać będzie.
a tym sposobem: opieka podług Praw
zamiaru, daley utrzymywana będzie.

§. 130.

Podług przyłączonego tu Formularza,
osobny dla *Pupillow* Protokół trzymany
będzie, w którym:

1mo. Imie pod opieką albo Kuratelą
zostającego z wyrażeniem jego wieku.

2do. Imie Opiekona, Kuratora, albo
Administratora,

3^{io}. Mieysce, w którym *Pupillus*
przemieszkiwa, y sposob jego wychowa-
nia.

4to Maiątek onegoż z czego się skła-
da? y jakim sposobem do jego nabycia
przyzedł? wspomniawszy wszędzie dowo-
dy, z których dokładnieysze tegoż po-
znanie powziąć można.

5to. Każdego Roku ma się wyrazić
czyli? y którego dnia Opiekon z rachun-
kow

promulgabitur: quod nimirum N. non obstante eo, quod annos majorennitatis jam attigerit, libera bonorum suorum administratio committi nequeat, ac proinde ultro quoque *pupillorum* juribus tractari debeat. Et sic quidem tutela pro legum vigore ultro etiam continuabitur.

§. 130.

Ad exemplum hic subjunctum quoddam etiam Pupillorum erit formandum Protocollum. In hoc

1mo Nomen *pupilli* aut *curandi*, adjecta etiam ætate ejus,

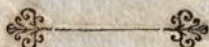
2do. Nomen tutoris, *Curatoris*, aut *Administratores*,

3to. Locus in quo *pupillus* moratur, & modus, quo educatur,

4to. Substantia *Pupilli*, & quomodo ea comparata sit? undeque ad eum pervenerit? citatis ubique documentis, e quibus plenior ejus cognitio haberi posset, inscribetur,

5to. Anno quolibet adnotabitur, an, & quo die Tutor data ipsi de prioris anni rationibus *absolutoria* produxerit,

6to.

kow Roku przeszłego zakwitowanie czyli *absolutorium* otrzymał?

6to. Wszystkie, które pod czas małoletności więkzhey wagi: zezwolenia za-
szły.

7mo. Względem tych *Pupillow*, którzy nierozdzielony posiadają majątek, podział ma być wyrażony.

8vo. Czas skończenia opieki z przyłączeniem dokumentow do wydania majątku stosujących się; Nakoniec.

9no. Względem nieposobności rządzenia własnym majątkiem podeyscie do lat; obwieszczenie wpisane zostanie.

A gdy w Protokole dokument jaki wspomniony będzie, zaraz y mieysce to, w którym go, w Regisztraturze znaleźć można, wyrazić potrzeba, y naznaczony od Prezesa do trzymania takowego Protokołu Sekretarz, czasami z Registratorom w tey rzeczy się zniesie, y starać się będzie, aby Protokół takowy, jako naydokładniey był utrzymywany. Nakoniec Prezes dla ulżenia pracy, y zachowania jednostayności Rubryk Arkusze, na dość

6to. omnes, quotquot durante minorenitate intervenere, majoris momenti consensus inscribentur,

7mo. Circa *pupillos* duos, qui communem possident substantiam divisio ejus adnotabitur,

8vo. Extinctio tutelæ notabitur, huicque traditionis documentum subjungetur, & denique

9no. *Interposita forte de obtinendæ majorennitatis incapacitate declaratio* notabitur.

Sicubi forte in hoc Protocollo documentum aliquod citatum fuerit, locus ille, in quo id in Registratura invenire licet, illico indicabitur, præfectusque a Præsede Protocollo huic curando Secretarius certis temporibus cum Registratore rem hanc conferet, dabitque operam, ut Protocollum idem rite atque exacte teneatur. Cæterum Præsidi ad laborem sublevandum, conservandamque formæ æqualitatem Rubra hujusmodi foliorum chartæ scriptoriæ satis amplæ typis imprimi curare liberum erit. Sub anni cujuslibet finem

obfzernym Papierze wydrukować kazać
może, y przy końcu każdego Roku Tabel-
le takowe Prezesowi oddawane będą,
ażeby ztąd o stanie *Pupillarnych* okolicz-
ności potrzebną powzięt wiadomość, aby
gdy Rada w załatwieniu takowych czyn-
ności jakiego objaśnienia lub na Osoby do
teyże roboty wchodzące baczną wy-
ciągać będzie, stosowane ku temu kroki
przedsięwzięte bydz mogły.

tabellæ istæ Præsidi exhibebuntur, quo nimirum is necessariam pupillarium negotiorum notitiam adquiret, & si *senatus* in negotiorum istorum agitatione aliam quandam instructionem, aut circa personale provisionem aliquam requireret, congrua media adhiberi possunt.

FORMULARZ

Protokołu w Sprawach Pupillarnych.

1.	2.	3.
Imie pod opieką lub Kuratelą zofstającego.	Imie Jego opiekuna, Kuratora, Administratora.	Mieysce prze-mieszkiwania Pupilla, sposob jego wychowania.
4.	5.	6.
Majątek Pupilla.	Rachunki potwierdzone.	Podczas małoletności zasfzłe zezwolenia Sądowe.
7.	8.	9.
Podział majątku.	Zakończenie Opieki.	Zasfzłe może obwiezfzenie nieposobności rządu przy doysciu do lat

FORMULARE
Protocolli in causis Pupillaribus.

1	2	3
Nomen <i>Pupilli</i> aut <i>Curandi</i> ad- jecta etiam ætate ejus.	Nomen ejus Tutoris, Cu- ratoris, Ad- ministrato- ris.	Locus habi- tationis <i>Pupil- li</i> & modus quo educa- tur.
4	5	6
Substantia <i>Pupilli</i> .	Rationes approbatæ.	Tempore minorennita- tis intercessus Consensus judicialis.
7	8	9
Divisio bonorum sive substan- tiæ <i>pupillaris</i> .	Extinctio tutelæ.	Interposita forte de obti- nendæ majo- rennitatis in- capacitate declaratio.

R O Z D Z I A Ł XIV.

O sposobie postępowania w Sprawach Rachunkowych.

§. 131.

Imie składającego Rachunki, y czynność, do którey złożone stosują się, w osobny Protokoł wpisane bydź mają, aby ztąd rozpoznać, czyli te rachunki w przepisanym Prawem czasie podane, ile przewlekający złożenie onych z wyznaczeniem jakiego przyzwoitego terminu, do tego przyciśnieni, a gdyby y to nieskuteczne było, karą pieniężną, y innymi mocnieyszemi środkami przymuszeni zostaną.

§. 132.

Prezes dla każdego, który rachunki zdać obowiązany osobnego *Referenta* wyznaczy, który pilne ma mieć na to oko, aby wszystko tak co do złożenia, jako y potwierdzenia rachunkow porządnie nastąpiło.

CAPUT X.

De modo procedendi Causis Rationum.

§. 131.

Nomen rationes deponentis, & negotia ad quæ repositæ regulantur, ad separatum Protocollum inscribi debent, ut cognosci posset, an in tempore lege statuto mentionatæ rationes reponantur? eo magis moram committens, in deponendis eisdem statuendo quodam termino competententi, ad id præstandum stringatur, vel cessante hujus etiam effectu pœna criminali, & reliquis compulsivis mediis cogatur.

§. 132.

Præses pro quolibet rationes præstandas præberi tenente separatum *Referentem* designabit, qui invigilabit, ut omnia tam in deponendis, quam etiam approbandis rationibus recte procedant.

§. 133.

Gdy zaś rachunki w swoim czasie, lub po nastąpionym przyciśnieniu, do Protokołu *exhibitorum* podane będą, mają być jednemu z ustanowionych Sądowych do rachunkow *Officialistow*, z tym rozkazem oddane, aby w 14. dniach swoje nad temi uczynił uwagi, y jego oraz powinnością będzie: zdane sobie rachunki przez się, (nie porozumiewając się bynajmniej z innym *rachunkowym Urzędnikiem*) rozważnie przetrząsnąć.

§. 134.

Rachunki te, jeżeli pierwsze ich rozpoznanie zachodzi, przy użyciu wszystkich do tego interessu ściągających się Aktow, y dokumentow, z których pod rachunek podpadający majątek pochodzi, inaczej zaś za przejrzeniem dawniejszego rachunku, *Officialista rachunkowy* z wszelką dokładnością y pilnością przepatrzyć ma.

(a) Czyli co z przychodu (*de perceptis*) nie opuszczono?

(b)

§. 133.

Cum itaque memoratæ rationes in tempore, vel subsequente compulsionem ad *Protocollum Exhibitorum* exporrigentur, statim judiciali *Officiali rationum* eo cum injuncto tradentur, ut is intra 14 dies super iisdem suas reflexiones exhibeat, & ejus obligationis erit, ut præcommisissas sibi rationes ipsemet (nullo cum alio *Rationum Officiali* conveniendo) considerate perpendat.

§. 134.

Rationes præmissas, si prima vice cognoscantur (adhibitis omnibus concernentibus actis, & documentis, ex quibus mentionato calculo subjacens substantia provenit, secus autem perspecto anteriori calculo) *rationum Officialis* cum omni exactitudine, ac diligentia easdem perspiciet,

a) An aliquid de perceptis prætermisissum non sit?

(b) Czyli prowizye, y inne Roczne dochody należycie po sobie idą? y czyli co z nich niewciągnięone zostało?

(c) Czyli wydatki dostatecznie do-
wiedzione?

(d) Czyli Opiekon własną swoia nie zarządzał mocą? gdy Sądowego w tym zezwolenia dopraszać się powinien?

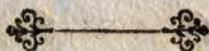
(e) Czyli w rachunkach jakowa niezafła omyłka?

(f) Czyli składający rachunki dostateczne bezpieczeństwo summy z rachunku wynikającej okazał?

Wszystkie nakoniec przeszkody pod osobną wyrazi liczbą, y te swoje uwagi podpisane do Protokołu *exhibitorum* poda.

§. 135.

Officialista rachunkowy jednak w tym ostrożności użyje, by nie nad to, y miarę przechodzącą surowością postępował, y aby *odwodow* szczegulnie dla uszczypliwości drugich nie czynił, y nakoniec aby podawane od niego środki do poprawy nie na samym w myśli ułożeniu zafadzały się, ale aby gruntowne, y tak sporządzo-
ne

b) Utrum *Usuræ*, & alii annui reditus debite sequantur, & aliquid ex iisdem haud inductum exstiterit?

c) An *Expensæ* sufficienter probatæ?

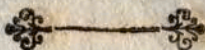
d) An Tutor propria autoritate quidquam non peregerit? cum iudicalem consensum eidem expetere incumbat,

e) Utrum in *rationibus* error aliquis non interveniat?

f) An deponens rationes sufficientem *Cautionem Summæ ex rationibus* eventientis demonstraverit, singula denique obstacula sub separato Numero consignabit, & mentionatas Reflexiones per se subscriptas, ad *Protocollum Exhibitorum* exporriget.

§. 135.

Attamen *Rationum officialis* hac cum cautela peraget: ne nimia ac excedenti severitate procedat, & ne vexandi solius gratia, *Exceptiones* opponat, & ut proponenda per eundem emendandi media, non in sola imaginativa idea sint fixa,

ne były, iżby one do skutku przywieść można

§. 136.

Referent uwagi te, gdy mu wraz zrachunkami oddane będą, uważnie przeczyta, y przejrzałwszy o rzetelności ich się ubespieczę, *Referat* swoy przyłączywszy podług okoliczności swoje uwagi sporządzi, y *Formularz* znalezionych omyłek podług swego zdania ułoży.

§. 137.

Gdyby jaka od *Officialisty* rachunkowego uczyniona uwaga, dalszego objaśnienia wyciągała, na ten czas dla wytłumaczenia się dokładniejszego pod czas naradzenia się przywołany być ma.

§. 138.

Gdyby jakie od *Officialisty* tegoż opuszczone większey wagi okoliczności *Referent* postrzegł, wtedy *Officialista* rachunkowy o zachowanie większey pilności ma być napomniony, a gdyby y ten środek nieskuteczny był, od Prezesa podług miary zawinienia ukarany, y podług okoliczności

sed ita solide comparata, ut ad effectum deduci valeant.

§. 136.

Referens præmentionatas Reflexiones, quando eidem una cum rationibus exhibebuntur perleget, ita ut ex perfectis de realitate illarum securum se reddat, *Referatum* quoque adjectis ad circumstantiam reflexionibus suis conficiet, formulareque repertorum errorum, juxta suam methodum comparabit.

§. 137.

Si *rationarii* officialis exposita observatio, ulteriori indigeret dilucidatione, eo tunc pro danda sufficientiori explicatione sub tempus tenti consilii idem etiam invitabitur.

§. 138.

Si per *Officialium rationum* majoris ponderis circumstantias prætermittas, *Referens* observaverit, pro tunc idem Officialis, de accuratori diligentia adhibenda præmoneatur, & si neque illud medium operaretur, per Præsidentem poena de merita afficiendus & etiam juxta circumstantias concur-

ności nawet od Urzędu oddalony będzie, jednakowoż wszystkich tych *Officialistów*, których przyięcia władza Sądowi Szlacheckiemu udzielona jest, oddalenie od Urzędu nie od samego Prezesa woli zależeć ma, ale rzecz ta podobnie: jak y inne wszystkie sprawy, w całej Radzie referowana, y większą liczbą głosów, ustanowiona być powinna.

§. 139.

Referat takowy na zwykłej *Sessyi* przedsięwziętej będzie, y czyli rachunki bez żadney przeszkody potwierdzone być mogą? czyli też składającemu je w przyszłym tylko rachunku one dopełnić? czyli też zaśłe omyłki porządnie okazać, y na koniec czyli do udzielenia Kwitu (*absolutorii*) albo też do przełożenia omyłek przyjąć, postanowiono być ma.

§. 140.

Do tego, który rachunki zdać obowiązany, y to także należy, aby uczynione względem popełnionych przez siebie błędów odwoły w czasie Prawem przepisany rozwiązał, ta jego odpowiedź na

Sesj-

currentes ab officio amovendus, attamen omnium illorum officialium (quorum in servitium receptio *Foro nobilium* præcommiffa est) eorumque amotio non a folius Præfidis arbitrio dependeat fed casus fimilis (prout cæteræ omnes Cauſæ) in pleno Confilio referendæ, & per majora vota determinandæ fint.

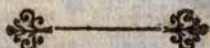
§. 139.

Referatus fimilis in folita feffione affumetur, & an rationes fine quovis obftaculo approbari debeant? vel an per deponentem in futuro calculo fupplendæ? aut interceffi errores emendandi ordinate demonſtrare, & denique an præſtandum *abſolutorium* vel defectus exponendi veniant? decidendum fit.

§. 140.

Rationes deponens etiam obſtringitur, ut intuitu commiſſorum defectuum *exceptiones* in tempore lege præfixo refutet, & fimilis *Replica* in Seffione proxima inter officioſa negotia ad deliberandum aſſummetur,

&

Sessji w Urzędowych intereffach naybliżey do roztrząśnienia przedsięwzięta będzie, y gdyby za gruntowną uznana była, pierwsze omyłki zniezione, lub podług okoliczności odmienione będą.

Gdyby zaś takowe usprawiedliwienie się za niedostateczne uznane było, na ten czas składającemu rachunki do ich dopełnienia takowe rozporządzenie wydane być ma, jakowe jest Prawem w tey mierze postanowione. Do uskutecznienia każdego rozkazu ma być przyzwoity czas udzielony, y ten w *Protokoł* wpisany, ażeby dla dalszego przynaglenia wiadomość zachowana była, y w tym wszelkiej pilności przykładać należy, ażeby Sądowe rozkazy uskutecznione być mogły.

§. 141.

Gdy składający rachunki w zażłych omyłkach zupełne poprawienie okaże, na ten czas onemu Kwit uwolnienia *Absolutorium* zwany wydany będzie, do tego zaś czasu rachunki na Radzie Sądowej w Urzędowych intereffach zachowane, a potym do *Registratury* oddane będą.

§. 142.

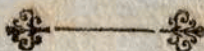

& si pro legali recenseretur, primi errores sufferendi, & pro circumstantiarum ratione immutandi, sin autem prædicta justificatio pro insufficienti observaretur, pro tunc *rationes* deponenti ad eas supplendas, illa ordinanda, quæ hac in re de lege statuta sunt.

Ad quale adimplendum quodvis mandatum, consuetum tempus designetur, illudque in Protocollo adnotetur, ut notitia pateat ad ulteriora coactiva media adhibenda, eoque omne studium dirigatur, quatenus judicialia mandata in effectum omnino deducantur.

§. 142.

Quando *rationes* deponens intuitu intercessorum errorum emendationem legalem demonstrare possit, eo tum *Absolutorium* eidem extradetur, ad illud autem tempus *rationes* in Consilio judiciali inter negotia officiosa asservabuntur, & dein *Registraturæ* tradentur.

§. 142.

Jak tylko opieka, *Kuratela*, albo *administracya* ustanie, wolno jest temu, względem którego majątku rachunki złożone, lub jego *Dziedzicom* rachunki do siebie wziąć, które bez trudności z zachowaną iednak przezornością, wydane będą, iżby dokładnie przepisane, należące do nich dokumenta porządnie spisane, y na odebrane *Kwit* wydany był.

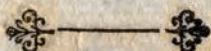
§. 143.

Dla zachodzących zaś rachunkow osobny *Protokoł* do wszelkich okoliczności stosujący się, podług przyłączonego modelu trzymany będzie, w którym wpisać się ma.

Po pierwsze: Imię składającego rachunki, y zamiar rachunkow.

Po drugie: *Zasze* może względem onych złożenia przynaglenie, y użyte środki do tego.

Po trzecie: *Dzień* podanych rachunkow.

§. 142.

Illico ac tutela, curatela, seu administratio cessaverit, ei cujus, antea substantia *rationibus* supputandis fuerat obnoxia, vel etiam hæredibus ejus liberum erit *rationes* istas ad se recipere, quas etiam citra ambages edere oportebit. Prævie tamen *rationes* istæ exacte describentur, pertinentiaque ad eas documenta probe consignabuntur, & denique a percipiente de iis perceptis apocha formalis edetur.

§. 143.

Pro obvenientibus istiusmodi *rationibus* ad formam subjungendi isthic exempli quoddam omnes circumstantias exhibens Protocollum habebitur, ei vero inscribetur

Primo: Nomen rationes reddere debentis, rationumque objectum,

Secundo: Interposita fors ad eas reddendas compulsio & adhibita ad hanc media,

Tertio: Dies redditarum rationum;

Instructio univers.

O

Quar-

Po czwarte: Imię *Officialisty* rachunkowego, y dzień którego onemu rachunki do przejrzenia oddane.

Po piąte: Dzień, którego tenże rachunkowy *Officialista* swoje uwagi podał.

Po szóste: Dzień którego składającemu rachunki, uczynione *odwody* względem zaślzłych omyłek komunikowane były.

Po siódme: Dzień podaney od niego na takowy *odwod* odpowiedzi.

Po ósme: Szczegulne jakowe zachodzące okoliczności wydania Kwitu czyli *absolutorium* wstrzymujące.

Po dziewiąte: Dzień wydanego *absolutorium*.

Po dziesiąte: Dzień, którego rachunki sronom wydane.

Dla każdego rachunku osobny arkusz użyty będzie, y Protokoł ten z końcem każdego Roku swoy także koniec wezmie, a na następujący Rok inny przedsięwzięty będzie. Gdyby w tym Protokole jakowy dokument wspomniony był, zaraz dołożyć trzeba, w którym pliku? y pod którą liczbą? tenże w *Registraturze* znay-

Quarto: Nomen *Rationarii*, cui, & dies, quo ipsi *rationes* perpendendæ traditæ fuere,

Quinto: Dies, quo idem *Rationarius* observationes suas exhibuit,

Sexto: Dies, quo *rationes* reddere debenti factæ de erratis ejus *exceptiones* consignatæ fuere,

Septimo: Dies, quo hic ad *expeditiones* istas dilucidandas responsum suum exhibuerat,

Octavo: *Peculiares* quædam intervenientes forte circumstantiæ, quæ *absolutiorum* ei edi prohibent,

Nono: Dies editi *absolutorii*, & denique

Decimo: Dies *rationum* partibus *extradatarum*.

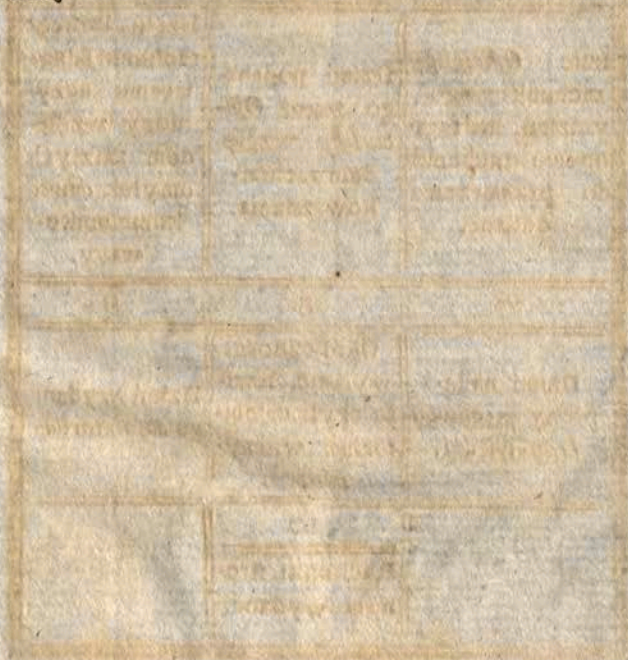
Singulis *rationibus* peculiare folium impendendum, Protocollumque isthoc cum anni cujuslibet fine claudendum, & pro anno sequenti alterum formandum erit. Sicubi in hoc Protocollo *documentum* aliquod citatum fuerit, una id quoque adnotandum erit, in quo fasciculo, quove sub Numero? idem in Registratura re-

znayduie się; Sekretarz zaś, któremu
trzymanie Protokołu tego poleczone będzie,
wspólnie z Registratorem przyłoży
starania, aby Protokół ten porządnie
trzymany był. Nakoniec wolno b dzie
Prezefowi tak dla oszczędzenia Pisma,
jako y dla zachowania jednolystności Ru-
bryki tych arkuszy na dość obszernym
Papierze wydrukować rozkazać.

periat. Secretarius autem, cui cura Protocolli hujus commissa fuerit, communem cum Registratore dabit operam, ut Protocollum isthoc rite ac ordinate teneatur. Cæterum Præsidi tam ad scriptitationem compendii faciendam, quam formæ etiam æqualitatem conservandam *Rubra* hujusmodi foliorum chartæ scriptoriæ satis ampla typis imprimi curare liberum erit.

FORMULARZ

Protokołu w rachunkowych Interessach.

1	2	3
Imię Składającego ra- chunki, y zamiar rachunkow.:	Zaszcze przyna- glenie do ich złożenia.	Dzień którego poda- ne rachunki.
4	5	6
Imię <i>Officialisty</i> rachunkowego, y dzień, którego onemu rachunki do przeyrzania oddane.	Dzień podane- go tegoż <i>Offi- cialisty</i> wzglę- dem rachun- kow zdania.	Dzień, którego rachunki składa- jącemu uczy- niony wzglę- dem zaszczyt- nym omyłek <i>odvod</i> kommuniko- wany.
7	8	9
Dzień nastą- piony na <i>odvod</i> <i>Odpowiedzi</i> .	Okoliczności wydania Kwi- tu czyli <i>absolu- torium</i> wstrzy- mujące.	Dzień wydane- go <i>absolutorium</i> .
	10	
	Rachunki stro- nom wydane.	

F O R M U L A R E
Protocolli in Causis Rationum.

1	2	3
Nomen rationes depo- nentis & Ob- jectum ratio- num.	Compulsio ad eas reddend- as adhibita.	Dies exhibitarum rationum.
4	5	6
Nomen Ratio- narii cui ratio- nes, & dies, quo signata tæ sunt.	Dies datæ a Ra- tionario super rationibus opi- nionis.	Dies, quo ra- tiones reddere debenti factæ de- erratis ejus ex- ceptiones con- signatæ fuere.
7	8	9
Dies dati ad Excep- tiones Respon- si.	Circumstantiæ Absolutorium dari prohibentes	Datum Absolutorium.
	10	
	Rationes parti- bus extraditæ.	

ROZDZIAŁ XV.

O trzymaniu Protokołu.

§. 144.

Na wszystko, co w Radzie Sądowej zaszło, porządky z przełamanych na pół arkuszy Protokołu trzymany będzie, którego istota wyciąga, ażeby:

a) Zamiar względem którego naradzenie się przedsięwzięte.

b) Strony, których ta okoliczność się tycze.

c) Zdanie Konfiliarzow, y tych przyczyny, nakoniec:

d) Ułożenie ostateczne (*conclusum*) dokładnie y iaśnie wpifane były.

§. 145.

Zamiar naradzenia się, dokładnie wprawdzie, ale ile można nayzwiezley wpifany będzie, osobliwie zaś w tych przypadkach, gdzie zdanie *Referenta* podług §. 35. treść *exhibiti* w sobie zawiera, y dość będzie, gdy z Protokołu widzieć

CAPUT XV.

De curando Protocollo.

§. 144.

Pro cunctis, quæ in Consilii sessionibus obvenire, accuratum quoddam atque ordinatum e fractis per medium foliis conficiendum Protocollum. Hujus autem essentialia id erit, ut in idem

a) *Objectum*, de quo deliberatio instituta,

b) *Partes*, quas objectum id concernebat,

c) *Consiliariorum opiniones* atque *motiva*, & denique

d) *Conclusum* accurate, & perspicue inscribatur.

§. 145.

Objectum deliberationis exacte quidem, sed quam potest succinctissime inscribetur, præsertim vero in iis Casibus, ubi votum *Referentis* juxta §. 35. ipsum etiam *Exhibiti extractum* jam continet, satisque erit, si e Protocollo videre liceat, quid Ex-

dzieć się da, o co podający właśnie profi? albo w czym spor prowadzony był. Nakoniec Protokollista liczbę tę, którą *Exhibitum* podług Protokołu *Exhibitorum* oznaczone jest, y strony, do których interes sfofuie się, na boku wyrazi.

§. 146.

Zdanie *Referenta*, którą w Protokole wyrażoną będzie, tak daleko ma być opisane, iżby poznać można, do czego one dąży, *Votum* jednak jego żadnego podziału, czyli rozbierania na części nie wyciąga, ale w tym szczególnie do danego od *Referenta* na Piśmie *votum* odwołać się należy, które w Registraturze w tym porządku liczby, iak *exhibita* w Protokole *exhibitorum* oznaczone są, zachowane będzie. Protokollista zaś na każdym takowym *votum* liczbę Karty Protokołu *Rady* wyrazi, na której zaszło w tey mierze naradzenie się znaleźć można.

§. 147.

O tych Konfilyarzach, którzy na poprzedzającym czyim zdaniu przestali, y nic nowego nie wniesli, to tylko namie-
nić

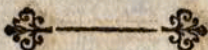
hibens proprie petierit, aut de quo proprie lis mota agitataque fuerit. Cæterum Protocollista *Numerum* illum, quo *Exhibitum* in conformitate Protocolli *Exhibitorum* signatum est, partesque quas negotium concernebat, ad latus adnotabit.

§. 146.

Opinio *Referentis* probe in Protocollo adnotanda, sine quidem eo etiam erit adducenda, ut nimirum sciri possit, quo ea tenderit? *Votum* tamen ejus fusius deducere neutiquam oportebit. *Votum* quippe a *Referente* scripto datum, atque in *Registratura*, pro serie *Numerorum*, ita ut & *Exhibita* in *Exhibitorum* Protocollo aservandum citasse sufficiet: Protocollista tamen juxta quodlibet hujusmodi voti folium, quo in Sessionis Protocollo habitata eatenus consultatio reperitur, probe adnotabit.

§. 147.

De iis *Confiliariis*, qui præcedenti aliqujus opinioni accessere, nec novi quidpiam protulere, id solum erit adnotandum,

nić trzeba: iż podobnegoż zdania byli, gdyby zaś którzy Konfyliarze nowe iakie gruntowne przełożyli przyczyny, te krótko wpifane bydź mają, iezeliby zaś którzy z Konfyliarzow cale różnego był zdania, to wraz z przyczynami dokładnie y iaśnie wciągnione bydź ma.

§. 148.

Ostatnie ułożenie (*Conclusum*) w Protokole słowo w słowo wpifać trzeba.

§. 149.

Protokoł *Rady*, ile może bydź, nayprędzey sporządzony bydź ma, y dla tego *vota Referentow* Protokollisce nie odwłócznie oddane będą. Jednakowoż nie wolno będzie Protokollisce cokolwiek z *Aktow* do domu wziąć, ale gdyby co do przeyrzenia potrzebnego sądził, to koniecznie w Kancellaryi albo Registraturze tegoż samego dnia ukuteczni, y potrzebne do ułożenia Protokołu wiadomości z onych powezmie.

§. 150.

dum, quod nimirum & ipsi idem senserint, si qui vero Consiliarii nova forte in medium tulerint motiva, hæc paucis erunt connotanda: quodsi denique unus alterve Consiliarius diversæ plane fuisset opinionis, hæc una cum motivis ejus accurate atque perspicue inscribenda erit.

§. 148.

Conclusum Protocollo de verbo ad verbum inscribere oportebit.

§. 149.

Sessiois Protocollum quam fieri potest citissime conficiendum erit. *Vota* proinde *Referentium* Protocollistæ illico exhibenda erunt. Nec tamen fas erit Protocollistæ quidpiam ex actis domum suam apportare; sed siquidem sibi hoc, illudve fragmentum omnino inspiciendum esse judicaverit, id omnino in Cancellaria aut Registratura, & quidem eodem adhuc die faciet, ibique sibi necessarias ad Protocollum conficiendum observationes ex iisdem excerpt.

§. 150.

§. 150.

Takowy Protokoł codziennie zakończony, y z fczególnych na każde posiedzenie Sądowe arkuszy złożony nakoniec każdego Miesiąca od oboysga Senatow ziednoczony, y razem podług biegu dni zebrany gdy zupełnie sporządzony będzie, Prezesowi, który na tey Radzie zasiadał, nieodwłócznie odesłany być ma, jednakowż Prezydującym obydwom na przemiany, aby zawzse interessow wszytskich wiadomość mieć mogli, Protokoły Senatow, na których się *nie* znaydowali, przyśłane, y po nastąpionym przez nich przeyrzeniu przez wyrażenie *vidit* potwierdzone być powinny.

ROZDZIAŁ XVI.

O Expedycyi *ostatecznego ułożenia*
(*Conclusi.*)

§. 151.

Gdyby *Conclusum* do dania może Appellacyinemu Sądowi informacyi, albo podług §fu 251. Zbioru Sądowego do wyda-

§ 150.

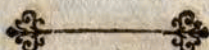
Isthoc die quolibet concludendum, ac proinde e singularibus pro qualibet Sessione philyris efformandum; sub finem tandem cujuslibet mensis ab utroque Senatu simul juxta seriem dierum colligandum Protocollum, postquam plene confectum fuerit, Præsidi, qui Sessioni eidem præerat, illico submittetur. Subin tamen Præsidi utrique illius etiam Senatus, cui hic illeve non interfuerat, Protocolla per vices submittentur, quo nimirum ambo plenam semper negotiorum notitiam habere possint, hi vero Protocollo inspecto *Vidit* suum addere non intermittent.

 C A P U T XVI.

De Expeditione Conclusi.

§. 151.

Siquidem Conclusum ad dandam forte *Appellatori Fori* informationem sive in conformitate 251. §. *Codicis judicarii*
ad

dania stronie prosiącej przyczyn nastąpio-
nego *Wyroku* dążyło, *Expedycyą* sam
Referent, w innym zaś przypadku Sekre-
tarz wygotować powinien.

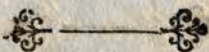
§. 152.

Tym końcem *Conclusum* iak nastąpi
natychmiast Sekretarzowi na Piśmie odda-
ne będzie aby one tym kształtem ułożył,
jakiego zamiar onego wyciąga. *Expedy-
cyę* tę Sekretarz na wpół przełamany
arkuszu sporządzi, à na początku arkusza
liczbę *exhibitu*, do którego też *expedycya*
należy, wyrazi.

§. 153.

Sekretarze ile możności *expedycye*
na Sądowym posiedzeniu (jeżeli dalsze za-
chodzące interessa ich niewyciągają uwagi)
wygotują, pozostałe zaś z tegoż posiedze-
nia po południu na miejscu Urzędowym
sporządzą; *Aktom* zaś bez ważney przy-
czyny do domu brać im niema być wolno.

Jeżeli by zaś wielość interessów za-
chodziła, y zdarzyło się, iżby same tylko
Referatow Koncepta na *expedycye* prze-
kształ-

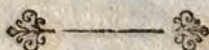
ad edenda parti petenti sententiæ alicujus motiva vergat, Expeditionem *Referens* ipse curabit; secus vero Expeditionem concipere Secretarii erit officium.

§. 152.

Finem in eum illico ac *Conclusum* pronunciatum fuerit, Secretario *Formale* ipsum scripto tradendum erit, quod demum is ea vestiet forma, quam ipsa *conclusi* indoles atque natura poscere videtur. Expeditionem isthanc in fracto per medium folio concipiet, sub initium autem folii hujus *N^{rum} Exhibiti*, ad quod *Expositio* isthæc pertinet, semper adnotabit.

§. 153.

Secretarii, quoad fieri potest, *Expositiones* in ipsa plane Sessione, quatenus ab ipsis ad ulteriora negotia attentio nulla desideratur, concipient; reliquas vero a Sessione eadem superrestantes post meridiem in loco officii conficient, acta quippe ipsis citra gravem omnino causam domum secum appor- tare nequaquam licebit. Si quando tamen negotia nimium accumulari contingeret, casus- que emergerent, ubi ipsi duntaxat *Refere-*

kształcane bydź miały, na ten czas ieden lub dwóch z Registratury dla przyśpieszenia roboty przydani będą, iednakowoż Sekretarze takowey wolności w tym tylko razie używać mogą, gdy żadną miarą tegoż samego dnia wżysftkich *expedycyi* dokończyć niezdolają. Nakoniec gdyby y przy tey pomocy *expedycyi* wżysftkich wygotować niemogli, na ten czas dopiero *Referentow vota* a gdyby tego rzecz koniecznie wyciągała, y *Akta* same do domu wezma, y tamże *expedycye* ile można nayprędzey sporządza.

§. 154.

Ułożona takowa *expedycya Referentowi* zapieczętowana przesłana będzie, do czego y arkusz ten, na którym *Referat* wypisany iest, przyłączony bydź ma, aby Konfyliarz natychmiast doysć mógł, czyli *expedycya z Conclusum* zupełnie zgadza się.

§. 155.

Konfyliarz *expedycye* uważnie przeczyta, słowo każde, czyli z *Conclusum* zgadza się? przetrząśnie, wyrazy
wżysft-

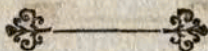
rentium Conceptus in *Expeditiones* essent transformandi, unus alterve ipsis e Registratura ad laborem accellerandum ea lege adjungendus erit, ut Secretarii facultate isthac tum nonnisi utantur, cum ob nimiam *Expeditionum* copiam die eodem omnes ipsimet absolvere nullo modo valuissent; Cæterum si nec isthoc subsidio adhibito *Expeditiones* omnes perficere possent tum demum Secretarii *Referentium* vota (& si plane alias fieri nequeat) ipsa etiam *acta* domum suam accipient, ibique incumbentes sibi *Expeditiones* maxima, qua valebunt celeritate, absolvent.

§. 154.

Conceptus istiusmodi *Expeditionis Referenti* obsignatus transmittetur, ei vero illud etiam folium, in quo *Referatus* scriptus est, accludetur, ut scilicet Consiliarius perspicere illico possit, num *Expeditio* concluso ad amissim conformis sit.

§. 155.

Consiliarius *expeditionem* reflexe perleget, verbum quodlibet conforme ne sit Concluso? accurate perpendet, dictiones

wszystkie, czyli iasne y przyzwoite są? pilnie przeyrzy, obojętne poprawi, nakoniec Imie swoie na boku *expedycyi* wyrazi.

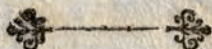
§. 156.

Od *Referenta* expedycye Prezesowi przesłane bydź mają, którą on ieszcze raz przeyrzy, y gdy jakowe zażanawiające mnieyszey wagi iednak wyrazy upatrzy, one poprawiwszy zwyczajne *Expediatur* zapisze. Gdyby iednak względem teyże *expedycyi* ważnieysze iakowe zachodziły wątpliwości, *expedycyą* tę wstrzyma, y na pierwszey Sessyi swoie uwagi przedłoży, aby na zgromadzoney Radzie względem *Formularza* expedycyi (nienaruszając iednak by naymniey istoty pierwszego *Conclusum*) naradzić się, y *expedycyę* poprawić można. A tak bez nastąpionego nowego *Conclusum* na boku expedycyi przypisze: *na całej Radzie potwierdzona*; Prezes zaś ieszcze pod czas Sessyi *expediatur* przyłączy.

nes omnes, satisne perspicuæ sint? ac convenientes? diligenter considerabit, minus probata emendabit, nomen denique suum ad latus expeditionis adnotabit.

§. 156.

Referens Expeditiones Præsidi submittet, hic vero eas denuo perleget, quæ forte ipsi minoris ponderis haud satis probata viderentur, statim emendabit, iisque consuetum illud: Expediatur adscribet. Si quando tamen ipsi circa hanc illamve Expeditionem graviora quædam suborirentur dubia, expeditionem illam detinebit, & ad proximam Sessionem, propositis, quæ ipsi suborta sunt, dubiis referet, quo nimirum formale Expeditionis illius in pleno senatu, (quin tamen intrinsecum prioris Conclusi, vel in minimo mutetur) in deliberationem assumi, & post hæc Expeditio emendari possit. Atque ita demum Secretarius citra instituendam denuo conclusionem ad latus hæc adnotabit: In pleno Consilio approbata. Præsides vero Expediatur durante adhuc Sessione subjunget.

§. 157.

Co od Sądow Szlacheckich do *Appelacyinego* lub *Revizorialnego* Sądu wychodzi, to ma bydź na wzór porządney *relacyi* ułożone, na wierzchu imie stron y treść interessu krótko wspomniona. *Relacye* zaś takowe nie tylko Prezes y *Referent* podpisze, ale y wżyskich, przy naradzeniu przytomnych *Konfysiarzow* Imiona wpisać się mają.

§. 158.

Co zaś do C. K. Nadwornych y Sądowych Urzędow tych, którym by Sąd Szlachecki niepodlegał, wychodzić trafiło by się, to przez *Prezydialną Noty* od samego Prezesa podpisane expedyowane będzie.

§. 159.

Cokolwiek do Zwierzchności, ani Cef. Królewickiemu, ani Szlacheckiemu Sądowi podległych, przesyłane będzie, to sposobem *Rekwizycyi* od Prezesa, y jednego Sekretarza podpisane expediować się ma.

Przy-

§. 157.

Quod a *Nobilium Foro* ad *Appellationis* forte aut *Revisionis* Tribunal exarandum quandoque veniet, id omne per modum formalis *Relationis* fiet. In horum superficie nomen *Partium* & causæ argumentum paucis erit adnotandum. *Relationesque* denique hujusmodi, quibus etiam *Consiliariorum*, qui deliberationi interfuere, nomina inscribenda erunt, *Præses* æque ac *Referens* subsignabit.

§. 158.

Quod ad *Cæs. Reg. Aulica* & *Juridica* dicasteria, quibus *Forum Nobilium* nequaquam est subordinatum, exarandum subinde fuerit, id per *Præsidiales Notas* ab ipso *Præsidente* exarandas fiet.

§. 159.

Quod ad *Instantias*, quæ nequaquam *Cæs. Regiæ*, nec *Nobilium* sunt *Foro* subordinatæ, transmittendum quandoque foret, id per modum *Insinuati* a *Præsidente* & *Secretario* uno subsignandi exarandum erit. competensque *Foro Nobilium* immediata

Przyzwoita zaś Sądowi Szlacheckiemu prosto korespondencya z *Urzędami Cyrkularnemi* nie tylko utrzymana zostaje, ale nadto tymże Urzędom przez właściwą i h Instancyą nakazano będzie, aby *Sądowi Szlacheckiemu* na poparcie sprawiedliwości z wszelką ufilnością y pospiechem pomocy dodawali, y w tych intereffach, w których od *Sądu Szlacheckiego* rekwirowane będą, potrzebne *Informacye* dawali. Co się zaś *Korrespondencyi* z *Urzędami Cyrkularnemi* *Magistratami*, y *Juryzdykcyami* tycze, tę sposobem *Insinuati* czynione bydź mają.

§. 160.

To zaś co stronom, albo Urzędom *Sądowi Szlacheckiemu* podległym *intymowane* będzie, to przez *Dekreta* od Prezesa y Sekretarza jednego podpisane, *expediować* się będzie.

§. 161.

Dekretacye, które nie są żadnym zwycaynym *Wyrokiem*, na wierzchu *Exhibitu* słowo w słowo tak, jak *expedycya* ułożona jest, wypisane, y od jednego *Sekre-*

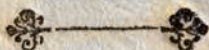
correspondentia cum *officiis Circularibus*, non solum manuteneretur, verum etiam eisdem *Officiis* per propriam *Instantiam* demandabitur, ut *Foro Nobilium* in Subsidium iustitiæ omni cum zelo ac promptitudine assistant, & in negotiis, in quibus a *Foro Nobilium* requisita essent, necessarias informationes præstent. Quod denique correspondentiam cum *Officiis circularibus*, tum etiam *Magistratibus* atque *Jurisdictionibus* concernit, ea forma *Insinuati* perficienda erit.

§. 160.

Quod partibus forte aut *officiis Foro Nobilium* subordinatis intimandum esset, id omne per modum *Decreti* a Præside & Secretario uno subsignandum expedietur.

§. 161.

Deliberata, (utpote quæ formales non sunt *sententiæ*) dorso *Exhibiti* de verbo ad verbum, ita nimirum, uti *expeditio* concepta est, inscribentur, & a Secretario

kretarza podpisane bydź mają, na to iednak w tym razie pamiętać należy, co w §. 352. *Powſzechnego Sądowego Zbioru* względem przyciśnienia Urzędowey pieczęci ostrzeżono iest.

§. 162.

Same zaś *Sentencye* od Prezesa y Sekretarza iednego podpisowane będą, y zawsze czyli w Kategorii *przepowiedniey* jakowego sporu, lub sprawie pryncypalney, albo w *Processie* słownym, lub pisanim, czyli nakoniec po wysłuchanych podług porządku Prawa stronach, lub zaocznie wypadać będą, *jednymże kształtem* ułożone bydź mają, a przeto wielokrotnie te Wyrokow na *Process* słownie lub przez Pisnia prowadzony mianowanie, y w podobnych razach dotąd zachodząca różnica zupełnie odtąd ustanie, a na to miał powſzechny ten wyraz: *Sentencya* użyty będzie; do układania zaś tych przyłączona tu *Formuła* służyć ma:

FORMUŁA SENTENCYI.

Przez C. K. Szlachecki Sąd w Sprawie
Jerzego N. Powoda z jedney, na przeciwko
Uro-

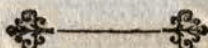
uno subsignabuntur. Id tamen circa ea probe observabitur, quod §^{pho} 352. *universalis judicarii Codicis* de imprimendo officii sigillo cautum est.

§. 162.

Ipsæ autem *Sententiæ* a Præfide & Secretario uno subsignabuntur, sive eæ de litis alicujus *incidenti*, sive de causa principali, super *processum* sive verbalem, sive scriptum, sive denique partibus in juris ordine auditis, sive in contumaciam decidendæ sint, æquali semper forma ferentur. multiformis ergo illa, quæ hætenus obtinebat, *sententiarum* in scriptum verbalemve *processum* latarum denominatio, atque similibus differentia penitus in posterum cessabit, horumque loco universalis hic terminus *Sententia* adhibebitur. Erunt vero *Sententiæ* subjuncto isthic formulari adaptandæ.

FORMULARE SENTENTIÆ.

Per Cæs. Reg. Nobilium Forum in causa Georgii N. Actoris una, adversus Generosum
Pe-

Urodzonego Piotra de N. obżałowanego z drugiej strony względem domaganych przez Jęzowego 1000. zł. po zakończonym pod dniem 20. Kwietnia 1784. Roku słownym Proceście (lub po inrotulacyi Aktow) nastąpioney sądzono iest: iż Urodzony Piotr de N. Jęzemu N. domagane przez niego w połowie 12. Marca 1784. R. wydany 1000. złotych na ten czas zapłacić obowiązany będzie, jeżeli podług ofiarowanego przez siebie w odwodzie przez świadki dokazu dowieść nie potrafi, iż te 1000. złt. już w rzeczy samey zapłacił, na który koniec zwykły przez świadki dowaz wprowadzać, y toż mianowanych w odwodzie swym świadkow (wyjąwszy tylko jednego Wacława N.) z Michała N. Szczepana N., y Piotra N., z podanych zaś przez siebie do dokazu Artykułow (3. y 5. odrzuciwszy,) na 1. 2. 4. y 6. stawiać wolno mu iest; do Urodz. Piotra de N. jednak uależeć będzie dowaz ten, gdyby żadna strona od tego Wyroku nie appellowała, przed upłynieniem 18. dnia do czasu intymacyi niniejszego Wyroku rachując tym pewnie wprowadzać, ile że inaczey pozwolony iemu ten dowaz za upadły poczytanym zostanie.

Tu

Petrum de N. Reum, altera ex parte, in pun-
 cto prætenforum per Georgium N. 1000
 florenorum super terminatum sub 20. Aprilis.
 1784 Anni (verbalem processum) seu (super
 inrotulata sub 20. Aprilis 1784. Anni acta)
 judicatur: Generosum Petrum de N. Georgio
 N. prætenfos in libello suo 12. Martii
 1784 Anno exhibito 1000 florenostum dunta-
 xat solvere teneri, si scilicet is medio oblata
 ab ipso in exceptione sua Probationis per Te-
 stes ostendere nequiverit, se 1000 illos
 florenos revera jam solvisse; quem in finem
 ordinariam ei probationem per testes instituire,
 & quidem ex nominatis in exceptione sua
 testibus (Venceslao N. duntaxat arcendo), Mi-
 chaelem N. Stephanum N. & Petrum N.,
 e propositis vero a se probationis articulis (3to
 & 5to. rejectis), super 1um, 2^{dum}, 4^{tum},
 & 6^{tum}. articulum producere liberum esse;
 Generoso tamen Petro de N. incumbere, pro-
 bationem istam, siquidem a Sententia hac
 neutra pars appellasset, antequam a die inti-
 matae ipsi præsentis sententiæ 18us dies præ-
 terlabatur, eo certius instituire, quod nimi-
 rum

Tu nakoniec względem kosztów Prawnych, czyli tę od której strony powrócone, lub wzajemnie między sobą nadgrozone bydź mają? wzmiankę uczynić należy.

§. 163.

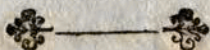
Wychodzące podług Zbioru Sądowego Edykta są:

1mo. Zwotywania Edykt względem otwartego dla Wierzycielów zbiegu.

2do. Edykt do *subhastacyi*.

3^{tio}. Edykt przypozywający, którym obżałowany, (którego za C. K. Dziedzicznemi Kraiami bawiącego pomieszkanie nie wiadome jest) pozywa się.

Gdy zaś zwotywania y pozwania *Edykta* w tychże samych prawie słowach ułożyć się dadzą, y! w tamtych tylko dłużnika, w tych zaś obżałowanego y powoda Imie, tudzież zamiar sprawy y *Kuratora* przydanego Imie odmienić przychodzi, przeto aby niepotrzebnego oszczędzić pisania, Formularze podług przyłączonego tu *modelu* wydrukowane będą,

rum secus concessa ipsi probatio isthac omnino pro perempta habenda sit.

Hic denique sub finem, litis etiam expensarum utrum nimirum eæ ab altera sint parte refundendæ? aut compensandæ? mentionem facere oportebit.

§. 163.

Exaranda in *codicis judicarii* conformitate *Edicta* sunt,

1mo *Convocationis Edictum* occasione aperti *Creditorum concursus*,

2do *Subhastationis Edictum*,

3^{tio} *Citationis Edictum*, quo nimirum *Reus*, cujus extra *Cæs. Reg. hæreditarias terras* degentis domicilium ignoratur, citandus est. Cum autem *convocationis & citationis edicta* iisdem fere semper verbis concipi possint, & in illis quidem obæratiduntaxat, in his autem *citati & actoris nomen*, *actionis* denique *objectum*, & *Curatoris* dati nomen mutandum veniat, ideo, ut superfluxæ parcatur scriptitationi, *formularia* ad subjunctum hic exemplum typis impressa comparare, iisque ea, quæ ad obvenientem particularem quemque *Casum* apta

at-

w których to co do zdarzonego jakowego przypadku stosowane y przyzwoite zdawać się będzie, w swoim miejscu wyrazić należy. Sekretarz przeto *expedycyą* takową mający czynić, jeden z drukowanych tych Exemplarzow przedsięwzięmie, y podług skonkludowanych przydatkow *expedycyą* ułoży, y one do przepisanego porządku innych *expedycyi* przystosuje.

FORMULARZ

Edyktu zwoływania.

Przez C. K. Szlachecki Sąd mocą niniejszego Edyktu wszystkim tym, do których należy, wiadomo się czyni: Od Sądu pozwolono jest, aby do ogólnie wszystkich w Cyrkule N. leżących tak ruchomych, jako y nieruchomych dobr N. zbieg Wierzycielom był otwarty, Niniejszemi przeto wszyscy, którzykolwiek y jakiegokolwiek na przeciw zadłużonego Prawo mieć rozumieją, obwieszczają się, ażeby aż do .. pretensye swoje przez wydanie zwykłego pozwu na przeciw postanowionego w Osobie .. Kuratora Masy Konkursowey do tutejsze-

atque congrua videbuntur, suis passim locis inferere oportebit. Secretarius proinde *Expeditionem* antiquam peracturus unum ex impressis istis exemplaribus sumet, opeque *conclusorum* additamentorum expeditionem concipiet, eamque ordine cæteris *expeditionibus* præscripto adaptabit.

F O R M U L A R E

Convocationis Edicti.

Per Cæs. Reg. Nobilium Forum medio Edicti præsentis omnibus iis, quorum interest, notum redditur: A Judicio concessum esse, quatenus circa universa in Circulo N. sita tam mobilia, quam immobilia bona N. Concursum Creditorum aperiatur. His proinde quemlibet, qui ad formandam quampiam adversus obæratum prætensionem jus se habere crederet, admoneri, ut usque prætensionem suam medio porrigendi adversus constitutum in persona . . . Curatorem Massæ concursualis, qualem processus ordinarii forma requirit, libelli ad Cæs. Reg. isthoc Nobilium
Instructio univers. Q Fo-

go Sądu Szlacheckiego tym pewniey podawali, y w tym nietylko rzetelność swoiey pretenfyi, ale też y Prawo, mocą którego w tey lub owey Klaffie umieszczonemi bydź żądaić okazali, ile że po upłynieniu przepisanego czasu nikt więcey słuchany nie będzie, y ci którzy do tego czasu z pretenfjami swemi do Sądu nie nadgłoszą się od wszystkich rzeczowego dłużnika w Cyrkule N. znaydujących się dobr, bez żadnego wyjęcia oddaleni zostaną, chociażby im lub Prawo do wspólnego porachunku służyło, lub rzeczy iakiey Prawem własności z Massy domagać się mogli, lub gdyby ich pretenfya na rzeczy iakiey nieruchomey do dłużnika należącey zabezpieczona była tak dalece, iż takowi Wierzyciele, gdyby co Massie winni byli, mimo tego iż im Prawo do nadgrodzienia sobie, własności, lub zapifu służyć mogło, dług zapłacić powinni będą. Podług tego więc każdy ma sobie postąpić y szkody uniknąć, gdyż w tym na C. K. Dziedziczne Kraie ustanowionych Praw przepis zachodzi.

Dan w Lwowie

MO-

Forum eo certius profitentur, inque libello isthoc non solum de liquiditate actionis suæ, sed etiam de jure, vi cuius in hac vel illa Classe collocari petat, valide doceat, quod nimirum secus post lapsum termini præfixi tempus nemo sit amplius audiendus, Et ii, qui eoufque prætensiones suas in Judicio non denunciaverint, quantum ad universa proxime nominati obærat in Provincia N. sita bona sine exceptione tum quoque sint præcludendi, si ipsis revera compensationis etiam jus compe-teret, vel etiam rem jure dominii e massa vindicandam haberent, vel denique actioni suæ per hypothecam rei immobilis ad obæratum spectantis cautum esset, adeo, ut hujusmodi Creditores, si forte massæ aliquid debeant non obstante quod ipsis alioquin competiisset, compensationis, proprietatis vel hypothecæ jure debitum solvere teneantur. His igitur quilibet conformiter agito, sibi que a damno caveto. Hæc enim dictant sancitæ pro Cæs. Reg. hæreditariis terris leges.

Datum Leopoli.

MODEL EDYKTU

Którym się obżałowany przypozywa podług §. 391. Zbioru Sądowego.

Od C. K. Szlacheckiego Sądu mocą niniejszego Edyktu N. do wiadomości się podaje: iż do tegoż Sądu N. względem - - - żałobę podał, y o pomoc Sądową podług wymiaru sprawiedliwości dopraszał się

Gdy zaś Sąd niniejszy dla niewiadomego jego miejsca pomieszkania, a może y w C. K. Dziedzicznych Kraiach niebytności, jemuż N. tutejszego Adwokata N. do zastąpienia na jegoż niebezpieczeństwo y koszta iako Kuratora wyznaczył, z którym podana żałoba podług przepisu na C. K. Kraie ustanowionego Sądowego Zbioru wprowadzona y rozrządzona będzie, przeto tenże N. tym końcem niniejszym Edyktem napomina się, aby lub sam w czasie jeszcze przyzwoitym stawił się, albo Kuratorowi postanowionemu, jeżeliby iakie miał prawa swego wsparcia, w należytych czasie przestał, albowież nakoniec innego Mandataryusza postanowił, y Sądowi temuż mianował, y wszelakich przyzwoitych prawnych użył środków,

które-

FORMULARE EDICTI,

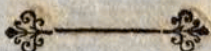
quo Reus citatur, conformiter ad 391.

§. Codicis judicarii.

Nomine Cæs. Reg. Nobilium Fori N. medio præsentis Edicti hisce insinuat, quod nimirum

ad Forum hocce N. adversus eum in Causa - - - libellum porrexerit, judicii que operam, quoad id justitia exigit, imploraverit.

Cum autem Forum hocce ob ignotum ejus habitationis locum, vel plane a Cæs. Reg. hæreditariis terris absentiam ipsi N. hic loci degentem Advocatum N. ipsius periculo & impendio qua Curatorem constituerit, quocum etiam lis contestata in conformitate præscripti pro Cæs. Reg. hæreditariis terris Judiciarii Codicis agitabitur, atque etiam terminabitur, ideo is hisce finem in eum admonetur, ut tempore adhuc opportuno ipse compareat, vel Curatori dato, si quæ forte haberet, juris sui adminicula tempestive transmittat, vel denique alium quempiam Mandatarium constituat, Foroque huic denominet, & pro ordine præscripto ea juris adhibeat media, quæ ad sui defensionem

które by dla swoiey obrony nayskuteczniysze bydź rozumiał, inaczey następujące z swego ociągania się skutki, sam sobie przypisać będzie powinien, gdyż tak przepisane na C. K. Dziedziczne Kraie Prawa mieć chcą. Dan w Lwowie - - -

§. 164.

W Edyktach zaś do subhastacyi, ponieważ zamiar subhastacyi obzerniey ma bydź wypisany, stosując się zupełnie do Przepisu Zbiornu Sądowego zachodzące okoliczności wyrażone bydź mają, y zawsze od Sekretarza takowe Edykta w zupełnym swym ciągu ułożone, y aczkolwiek Pisane zawsze iednak kształtem Edyktom właściwym w Kancellaryi expedyowane będą.

§. 165.

Edykta Prezes y dwóch Konfiliarzow podpisywać mają, które w tych mieyscach, gdzie dotąd był zwyczaj wywieszane będą, y tylekroć expediować się powinny, ile razy one wywieszać potrzeba, powinien także takowy Edykt trzema osobnemi razami w Gazetach publicznych bydź ogłoszony.

§. 166.

maxime efficacia esse judicaverit, utpote quod secus adversa fors cunctationis suæ sequelæ sibiinet ipsi sint imputandæ.

Ita enim sanciunt præscriptæ pro Cas. Reg. hæreditariis terris leges. Datum Leopoli - -

§. 164.

Subhastationis econtra *Edicta*, siquidem in his *subhastationis* quidem objectum prolixius sit describendum, in *Codici* vero *Judicarii* circa eadem quam exactissime observandi conformitate iisdem plures etiam circumstantiæ inserendæ sint, singulis in casibus a Secretario per extensum erunt concipiendæ, manuque scribendæ, semper tamen in forma *Edicti* congrua, in ipsa erunt Cancellaria expediendæ.

§. 165.

Edicta a Præfide & duobus sunt Consiliariis subsignanda, in iisdem locis, quibus hætenus usus vigeat, in posterum quoque affigendæ, atque adeo toties expediendæ, quoties erunt affigendæ. *Edictum* porro quodlibet tribus separatis vicibus in publicis Novellis promulgandum erit.

§. 166.

Expedycya zupełnie gotowa *Expedytowi* ile można nayprędzey odsyłana będzie.

ROZDZIAŁ XVII.

O wygotowaniu y intymowaniu *Expedycyi*.

§. 167.

Jak tylko *approbowana* od Prezesa *expedycya* rąk *Expedytora* doydzie, natychmiast dzień, którego do *expedycyi* przyszła, na boku wyrazi, y z *Taxatorem* w tey mierze tym końcem porozumi się, aby y ow ilkość *taxy* Sądowej podług *Porządku-tax* należącey, także na boku wyznaczył.

§. 168.

Gdyby *Expedytor* z okoliczności napisanej przez *taxtora* *taxy* iakową znajdował wątpliwość, ma się z tym *Taxatorowi* otworzyć, y z nim wraz zgodnie zachodzić mogącą omyłkę stosując się do *Porządku*

§. 166.

Expeditio plene jam approbata *Expeditori*, quam fieri potest, citissime tradetur.

CAPUT XVII.

De exarandis atque consignandis Expeditionibus.

§. 167.

Quamprimum approbata a Præside *Expeditio* quædam in manus *Expeditoris* pervenerit, hic diem, quo ea in *Expedituram* venerat, ad latus illico adnotabit, remque cum *Taxatore* eum in finem conferet, ut quantum judicialis *Taxæ* pro ea juxta *Ordinem Taxarum* deponendæ ad latus ejus adscribat.

§. 168.

Si forte *Expeditor* circa adscriptam a *Taxatore* *Taxam* quidpiam animadvertendum haberet, de eo *Taxatorem* illico monebit, uterque autem operam dabit, ut erratum forte juxta præscriptum *Ordinem*

rzędku tax poprawić, jeżeliby zaś w swoim zdaniu zgodzić się niemogli, rzecz ta do rozwiązania *Kamerze* podana będzie, do której wszystkie względem *tax* nadarzające się wątpliwości należą.

§. 169.

Do *Expedytora* także należy przepisywania *expedycyi* w Kancellaryi pilnować. Dla czego *Kancelliści* codziennie zrana od 8. aż do 12., po południu zaś od 3. aż do 6. godziny w Kancellaryi bawić, y zleczone sobie od *Expedytora* robotę bez ociągania się sprawować będą. W dni jedna k świąteczne dość będzie, gdy trzech tylko w Kancellaryi zostaną się, których *Expedytor* Koleją podług swego zdania wyznaczać ma.

Podobnież iak długo posiedzenie *Sądowe* trwa dwóch zawsze *Kancellistów*, a gdy wielość roboty zachodzi, tyle ile potrzeba będzie, nad przepisane nawet wyżej godziny w *Kancellaryi* zostaną, y przydłuższe roboty podobnież koleino podług umiarkowania *Expedytora* załatwiać będą.

§. 170.

Taxarum de plano emendetur. Quodsi vero inter eos nequaquam bene conveniet, res decidenda ad *Cameram* deferretur, utpote quod omnia circa *Taxas* quomodocunque obvenientia dubia ad eandem spectent.

§. 169.

Expedito denique curabit, ut *expeditionum* exaratio in Cancellaria omnino peragatur. Hunc in finem Cancellistæ quotidie mane quidem ab hora 8va usque ad 12^{mam}, a meridie autem a 3^{tia} usque ad 6^{tam} horam in Cancellaria aderunt, demandandasque sibi ab *Expeditore* operas citra cunctationem conficient. Ferialibus tamen diebus tres eorum in Cancellaria adesse sufficiet, eos nimirum, quos *Expedito* per vices æquales pro arbitrio delegerit.

Pari ratione dum *Senatus* durat duo semper Cancellistæ, negotiorum vero copia nimium subinde excrecente, tot, quot necessarii fuerint, ultra præfinitas etiam superius horas in Cancellaria manebunt, operasque istas paulo longiores itidem per
æqua-

§. 170.

Expedycye już przepisane, iezeli te podług §fu 151. od samego są Referenta ułożone, albo są zwyczajne *Sentencye*, sam, który pisał *Kancellista* z *Expedytorem*, inne zaś mnieyszey wagi z *Registrantem* z oryginalnym *Konceptem* uważnie zkonfrontują, zaśle iakowe w pisaniu omyłki poprawią, y ku końcowi każdego pisma na boku na znak nastąpnego *Kollacyonowania* literę C. przyłącza.

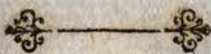
§. 171.

Ma się także starać *Expedytor* aby *expedycyi* podpis podług przepisu §fu 157. y następujących był uskutkowany.

§. 172.

Koncept expedycyi natychmiast po nastąpnym *Kollacionowaniu* w *Registraturze* będzie zatrzymany, a gdy dzień położenia teyże *expedycyi* od *Kancellaryi* sługi doniesiony, y od *Registratora* zapisany zostanie, do *Aktow* złożony byź ma.

§. 173.

æquales pro *Expeditoris* arbitrio constituen-
das vices conficient.

§. 170.

Ex *expeditionibus* jam descriptis illas
quidem, quæ ad mentem §. 151. ab ipso
sunt *Referente* conceptæ, aut formales
plane sunt *sententiæ*, ipse, qui eam scripsit
Cancellista, & *Expeditor*, reliquas vero
minoris momenti idem *Cancellista* & unus
Registrans cum originali eorum concepto at-
tente conferent, si quæ forte subrepissent
calami errores, emendabunt, & in signum
Collationis revera factæ ad cujuslibet apo-
graphi marginem litterarum C) adjungent.

§. 171.

Curabit denique *Expeditor*, ut *Expe-
ditionum* subsignatio ad præscriptum §^{ph}
157^{mi} & sequentes omnino absolvatur.

§. 172.

Conceptus *Expeditionis* illico post factam
Collationem in *Registratura* erit detinendus,
& postquam ei indicatus fuerit ab Appari-
tore intimationis factæ dies, eundemque
etiam *Registrans* inscripserit, reponendus
erit.

§. 173.

§. 173.

Intymacia *expedycyi*, do których należy Sądow y sron, przez jednego przy sięgłego sługę Kancellaryi (któremu codziennie *Expedytor* wypis wżysfkich danych do intymowania *expedycyi* do rąk odda, y w tymże tak mianowanie *expedycyi*, iako y gdzie ma bydź intymowana, wyrazić powinien) następującym sposobem uskutecznioma bydź ma.

a) Co do którego Kraiowego Urzędu należeć będzie, do Protokołu *exhibitorum* tegoż oddane zostanie.

b) Co za *Prowincye* przez Poczte przesłano będzie? sługa Kancellaryi w tym razie o świadectwo Urzędowe u Poczty dopomni się.

c) Nakoniec, co się sron tycze, tym w prawdzie sługa Kancellaryi podług przepisu XXXVI. Rozdziału *Zbioru Sądowego* intymować będzie, starać się iednak ma, aby w dziennym iego arkuszu przy liczbie *expedycyi*, którą intymuje, odbierający na dowod tegoż: własnym Imienia podpisem nastąpione sobie oddanie potwierdził.

§. 174.

§. 173.

Expeditionum intimatio ad ea, quo spectant, *Fora*, aut partes per juratum quendam *Apparitorem* (cui quotidie in folio per medium fracto, consignatio omnium ei pro intimatione traditarum *expeditionum* ab *Expeditore* in manus danda, atque in hac consignatione *Expeditionis* denominatio, & quo ea intimanda sit? adnotandum erit) & quidem sequenti ratione peragetur:

a) quod ad hujas quoddam *Forum* spectabit, ad *Exhibitorum* ejusdem *fori* *Protocollum* exhibebitur,

b) quod extra fines *Provinciae*, atque adeo publici cursus medio exarandum est, de eo rite tradito *Apparitor* sibi officii *Postarum* *Reversales* edi faciet,

c) denique quod partibus intimandum veniet, id quidem *Apparitor* ad *Normam Codicis judicarii Capite XXXVI.* praescriptam intimabit; curabit tamen, ut ad diurnum suum folium juxta Numerum ejus, de qua agitur *Expeditionis*, is ipse, cui *Expeditio* traditur, in signum factae intimationis nomen suum propria manu adscribat.

§. 174.

§. 174.

Na zaiutrz każdy sługa Kancellaryi powinien *Expedytorowi* z nastąpiionych *intymacyi* zdać sprawę, a gdyby co *intymować* opuścił z tego usprawiedliwić się; *Expedytor* zaś to, co pozostało, do następującego dnia arkusza wciągnie, dzień nastąpioney *intymacyi Registrantom* zapisać, y oddane od sługi kancellaryi dzienne Arkusze w *Registraturze* zachować zaleci.

§. 175.

Między postanowionemi sługami kancellaryi *Expeditor* z taką równością y na przemiany pracę dzielić ma, izby y Sądowe obrady, iak długo trwają, zawsze w sługę Kancellaryi za Izbą Sądową opatrzone, y przesyłania do Prezydentow, y *Expedytury*, tudzież oddawanie, y odbieranie z Poczty, na koniec *intymacye* podług możności dopełniane byź mogły.

§. 174.

Die altero *Apparitor* quilibet *Expedito-ri* de peractis a se consignationibus rationes reddet ; si quid intimare neglexisset, justam neglecti causam adferet ; *Expeditor* vero id, quod emanfit, ad sequentis diei folium referet : diem peractæ intimationis ad consignatas jam *Expeditiones* per *Registrantes* adscribi, reddita vero ab *Apparitore* diurna folia in Registratura recondi faciet.

§. 175.

Expeditor inter plures, qui constituti sunt *Apparitores*, operas per vices, & quidem æqua lance ita distribuet, ut scilicet unus eorum dum senatus durat, propter ipsum *senaculum* continuo præsto sit : ad *Præsidem* & *Consiliarios*, nec non in *Expedituram* rite omnia perferantur, alia quidem ad publicum cursum deferantur, alia vero inde adferantur, & denique intimationes omnes quam fieri potest citissime peragantur.

R O Z D Z I A Ł XVIII.
O zachowywaniu Aktow, y właściwym
Registratury Ustanowieniu.

§. 176.

*A*кта w Registraturze w oddzielonych arkuszowych plikach zachowywane będą, *fascykuly* podług materyi układać, każdą sztukę zaś z wierzchu liczbą tego pliku, do którego należy, y podług której w tymże pliku umieszczona jest, oznaczać należy. Jeżeli złożone *exhibitum* więcej *Allegatow* w sobie zamyka, każde *Allegatum* też sama liczbą oznaczone bydź ma, która *exhibitowi* właściwa jest, a prócz tego na pryncypalnym *Exhibitum* wyrażono będzie, ile *exhibitow* w nim się zawiera.

§. 177.

Vota Referentow y *expedycye* takową liczbą oznaczać trzeba, iakową same *exhibita* w Protokole *exhibitorum* są oznaczone, y do każdego *votum* należący do

C A P U T XVIII.

De Conservatione Actorum, & de genuina Registraturæ constitutione.

§. 176.

*A*cta in Registratura per separatos in folio fasciculos asservabuntur. Fasciculi pro materiarum diversitate separabuntur. Unum quodque autem asservandum documentum *in tergo*, primum fasciculi illius ad quem pertinet, deinde vero eo etiam N^{ro}, quo in fasciculum concernentem conditur, signandum erit. Si depositum in Registratura *Exhibitum* quoddam plura in se contineat allegata, quodlibet allegatum eo N^{ro}, quo *Exhibitum* consignabatur, signandum, præterea vero *Exhibito* principali adnotandum erit, quotnam cum allegatis repositum fuerit.

§. 177.

Vota *Referentium*, & *Expeditiones* iisduntaxat N^{ris}. signare oportebit, quibus ipsa *Exhibita* in Protocollo *Exhibitorum* sunt notata. Cuilibet autem Votum aliquod

do niego arkusz *expedycyi* przyłączony byź ma; Wszystkie inne *Registratury Akta* w pliki, porządkiem tym, iak nadeszły układane będą.

§. 178.

Strzedz się potrzeba, aby *pliki* do takiej nie dochodziły wielkości, iżby prawie nieporuszonymi się stały. Dla czego *Akta* na więcej iednąż liczbą oznaczonych *plikow* rozłożyć, a na wierzchu wyrazić potrzeba, od której, y do której liczby *Akta*, plik *ten, lub ów*, w sobie zamyka.

§. 179.

Na powszechne ogłoszenia, y przepisy (*Generalia & Normalia*) właściwa Książka z dokładnym *Regestrem* trzymana będzie, w Książce wszystkie wyższe powszechne *Praw* przepisy wpisywać, w *Regestr* zaś zamiar onych porządkiem *Alfabetu* wciągać należy. Dla innych wszystkich *Registratury Aktow* iedna powszechna trzymana Książka *Repertorium* zwana, w które *Akta* nietylko, podług imienia
Stron

continenti philuræ ipsa etiam ad eam spectans *Expeditio* adcludenda erit. Omnia reliqua Registratualia acta in fasciculos ordine chronologico, prouti nimirum alia post alia obvenere, erunt componenda.

§. 178.

Cavendum, ne fasciculi in immobilem plane molem excrescant, ne itaque hoc fiat, *acta* in plures eodem omnes N^{ro}. signatos fasciculos disponere oportebit, foris autem probe adnotare, a quo nimirum N^{ro}. & ad quem usque, *acta* fasciculus hic illeve contineat.

§. 179.

Pro *generalibus* atque *Nomalibus* peculiaris quidam *Codex* cum Indice accurato habebitur. *Codici* omnia *Normalia* inscribentur; in Indicem vero argumenta seu objecta eorum ordine alphabetico inserentur. *Omnibus* reliquis Registratualibus actis idem atque commune erit *Repertorium*, idque non tantum pro nomine partium, quas acta concernunt, sed pro negotiorum etiam objecto, alphabetico æque ordine

Stron do których stosują się, ale także podług zamiaru interessow porządkiem *Alfabetu* wciągane będą. Gdyby zaś do iedney strony, albo do iednego interessu więcey *Aktow* ściągało się, na ten czas albo przy tychże stronach, lub przy tym interessie liczby *Aktow* wszystkich *Registratury* do tegoż zamiaru dążących ciągłym porządkiem zapisane będą. Y przy każdej *Rubryce* mieysce dość obszernie zostawiać potrzeba, ażeby takowe wszystkie liczby pomieścić można. Ażeby zaś *Repertorium* przez swoją wielkość do używania trudnym nie stawało się, na każdę litterę dwa osobne *terniony* oddzielić, y w iednym z tych *Rubryki* podług imion stron, w drugim zaś podług zamiaru sprawy zapisywać należy.

§. 180.

Akta z *Registratury* Prezesowi tylko y *Konfyliarzom*, gdyby onych żądali (y to ieszcze *Konfyliarzom* na ten czas, gdy albo powszechny przepis w sobie zawierają, albo z zleconym im *Referatem* związek iaki mają) wydawane będą: inaczey

instituéndum. Quodsi ad unam eandemque partem, vel ad unum idemque negotium plura simul Registratualia acta relationem habeant, tum seu juxta partes easdem, seu juxta id, de quo agitur, causæ objectum, omnes illuc pertinentes Registratualium actorum N^{ri}. in serie continua adscribentur. Ad unamquamque proinde *Rubricam* spatium sat amplum reliquisse oportebit, quo nimirum iis omnes sensim N^{ri}. adjici possint. Ne autem *Repertorium* isthoc in immensam plane molem excrescat, literæ cuilibet duos separatos Terniones destinare, & in horum unum Rubricas pro nomine Partium, in alterum autem pro causæ objecto inscribere oportebit.

§. 180.

Acta e Registratura Præsidi duntaxat & Consiliariis, si nimirum ea petierint, & Consiliariis quidem ea tantum, quæ vel *Normale* aliquod continent, vel cum aliquo sibi olim demandato *Referatu* connexionem habent, exhibe-

czey bez otrzymanego pozwolenia ani
 najmnieysza sztuka z Registratury wyda-
 na bydź ma.

§. 181.

Gdy Prezesowi albo któremu z Kon-
 fyljarzow co z Registratury wydano bę-
 dzie, natychmiast do *pliku*, z którego co
 wydano jeden arkusz przydany bydź ma,
 na którym zapisano będzie, komu, y
 którego dnia wydanie *Aktow* nastąpić?
 po których powróceni takowy arkusz
 zniszczony bydź ma. Prezes zaś albo
 Konfyljarz na wydane w szczególności
 sobie *Akta Revers* da; inna także Książ-
 ka trzymana będzie, a to dla wpisowania
 wiernego wydawanych z Registratury
Aktow, które Registrator od czasu do
 czasu przeyrzeć, y po wyśściu każdego
 Miesiąca względem znajdujących się u
 Konfyljarza Registratury *Aktow* wypis z
 wyrażeniem dnia, którego wydanie na-
 stąpiło, Prezesowi podać powinien, aby
 tenże na pierwszey obradzie Sądowej przy-
 czyny zatrzymania dochodził, y gdyby
 żadna

buntur. Secus vero citra obtentam ad id facultatem ne minimum quidem Registraturæ fragmentum cuiquam extradendum.

§. 181.

Siquidem Præsidi aut e Consiliariis alicui, quidpiam e Registratura traditum fuerit, in fasciculum illum, ex quo illud excerptum est, peculiaris quædam philura immittenda, huicque inscribendum erit, ad quem? & quo sub dato quidpiam traditum fuerit? Hæc demum philura, postquam edita fragmenta iterum fuerint restituta, tollenda erit, atque abroganda. Porro Præses aut Consiliarius de actis iis, quæ quilibet peculiariter desumpserit, *Reversales* dabit. *Album* etiam quoddam peculiare servabitur, in quo illud, si quid extraditum fuerit, fideliter referetur. Idem vero *Album* Registrator statis temporibus peruestigabit, & post mensis cujuslibet decursum Præsidi editorum huic illive Consiliario Registratualium actorum scriptam (quæ diem editi hujus illiusve fragmenti contineat) exhibebit consignationem, quo nimirum Præses ad proximam Sessionem detentionis causas

żadna nie zachodziła do nie ódwtócznego powróceniá przycisnąć.

§. 182.

Podobnież y Sekretarzom do ich *expedycyi* stołujące się *Akta* bez wiadomości Prezesa za zachowaniem wyżej wyrażoney ostrożności wydać wolno, prócz tych zaś żadney inney Sądowey Osobie, a tym bardziej komu obcemu bez wiadomości y zezwolenia Prezesa *Akta* nawet *przezierać* pozwolono nie będzie.

§. 183.

Sądy Szlacheckie na końcu każdego Roku stan wszystkiey przez cały bieg Roku załatwioney roboty, w porządku na to sporządzoney *Tabelli* ułożą, w której.

a) Wielość liczb podług różnych intereffow zaszytych.

b) Wiele *Referent* każdy spraw wygotował? y na koniec

c)

cognoscere, & si nulla gravior subversaretur ratio, quam celerrimam eorum restitutionem, adurgere possit.

§. 182.

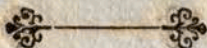
Pari ratione ipsis etiam Secretariis ad *Expeditiones* ipsorum quoquomodo spectantia *acta* etiam infcio Præsidi, (adhibita tamen, quæ superius exposita est, cautela) e Registratura edentur. Præterea vero nulli *alii fori Individuo*, multoque minus peregrino cuiquam, (quin Præsides id sciat, diserteque admittat), *acta* hujusmodi vel inspicere permittetur.

§. 183.

Forum Nobilium sub anni cujuslibet finem omnium ad se per decursum anni elaboratorum genuinum statum medio conficiendæ finem in eum formalis Tabellæ conspiciendum proponet. In eam vero Tabellam

a) Quot nam pro diversis negotiorum objectis in quolibet negotio N^{ri}. obvenierint?

b) Quot nam *Referens* quilibet causas elaboraverit? & denique

c) Pozostałe ieszczę *exhibita* wpisać, y przy nich *Referentom* u których pozostały, wyrazić, przyczynę oraz opóźnienia wiernie opisać trzeba; Takowy wypis Prezes do C. K. *Appellacyjnego* Sądu przesła, y razem lub o szczególnieyszch każdey z subordynowanych sobie Osob załugach, albo też iakich ważnieyszey wagi zachodzących utomnościach oddaliwszy swoy umysł od wszelkiey przychylności, lub nienawiści wiernie, y sumienie tak, iakby przed Bogiem y Monarchą w ten moment stawił się, przeloży.

§. 184.

Prócz tego co Kwartał zaległych u *Referentom* inrotulowanych *Processow* wypis do C. K. *Appellacyi* przesłany będzie, w którym Imię *Referenta*, y przyczyny zatrzymanego *Referatu* wyrażone być mają.

§. 185.

Prezes iednemu z *Konfiliarzow* dozor nad *Registraturą* y *Kancellaryą* zaleci, który w nie pewnych czasach tamże nadchodzić

c) Nondum adhuc fors decisa quædam *Exhibita* inscribentur. Circa hæc autem posteriora *Referentis* quoque illius, apud quem hærent, nomen una & causa detenti *Exhibiti* indicabitur. Statum istum Præses ad Cæs. Reg. *Appellationis Forum* submittet, unaque seu singularia hujus illiusve e subordinatis sibi *Individuis* merita, seu vero, siqui forte huic illive jure imputari possent gravioris momenti defectus, semoto omni seu favoris, seu odii affectu fideliter ac pro conscientia, (ita nimirum, ut id coram Deo & Principe tuto se sustinere posse crediderit,) exponet.

§. 184.

Trimestri porro quolibet, apud *Referentes* forte hærentium inrotulatorum *Processuum* genuina consignatio ad Cæs. Reg. *Appellationis Forum* submittetur, unaque nomen *Referentis*, & rationes detenti *Processus* ubique adjicientur.

§. 185.

Præses inspectionem *Registraturæ* atque *Concellariæ* uni alterive *Consiliario* speciatim demandabit, isque temporibus

in

dzic, y czyli rowność w wydzieleniu Robot, y należyta co do przepisanej *manipulacyi* dokładność zachowuie się? dochodzić, odkryte iakie przeszkody donosić, y środki do ich zniesienia podawać będzie.

K O N I E C .

Objaśnienie omyłki na Karcie 12. pod §. 5.

Słowa: *do takowey zaś Sessyi 8. Konfilyliarzow, y Sekretarzow delegowani bydź mają,* (jako przez szczerą omyłkę pióra przepisującego popełnioną, napisaną) wcale uważaną bydź nie mają, gdy zawsze do osądzenia finalnego spraw wszystkich na 4. Konfilyliarzach, y iednym Prezesie dofyć bydź ma.

incertis tam in unam, quam in alteram irumpet; atque num æqualitas in operis distribuendis, debitaque in observatione præscriptæ manipulationis exactitudo adhibeatur? explorabit, detegendosque forte defectus formaliter referet, & media denique ad eos tollendos proponet.

F I N I S.

Dilucidatio erroris ad Fol. 13. §. 5.

Verba: *Ad hujusmodi tamen Sessionem Consiliiarii 8 & Secretarii 2 delegentur*; plane pro nullis habenda, ac minime (tanquam ex irrupto mundantis errore calami apposita) sint reflectenda, cum semper pro decidendis finaliter causis 4 Consiliiarii, & unus Præses sufficient.

Z e b r a n i e :

	Pag.
Rozdział I. O właściwym Sądzie Szlacheckiego ustanowieniu.....	4
Rozdział II. O podawaniu <i>Exhibitow</i> , y o Protokole <i>Exhibitorum</i>	16
Rozdział III. O wydzieleniu <i>Exhibitow</i> na <i>Referentow</i>	34
Rozdział IV. O wygotowaniu <i>exhibitow</i> do przyszłego <i>Referatu</i>	46
Rozdział V. O <i>Referacie exhibitow</i> roztrząśnieniu, y sądzeniu.....	66
Rozdział VI. O sposobie <i>Odwodu</i> w sprawach Stównych.....	88
Rozdział VII. O sposobie wprowadzania uſtnie sprawy.....	92
Rozdział VIII. Jak przy zdarzonych przyſięgach powinno ſię poſtąpić?.....	100
Rozdział IX. O sposobie odbierania zeznania ſwiadkow.....	116
Rozdział X. O sposobie <i>Inrotulacyi Aktow</i>	120
Rozdział XI. O sposobie poſtępowania z Sądowemi ſkładami.....	128
Rozdział XII. O sposobie poſtępowania w ſpiſaniu pozostałego majątku.....	144
Rozdział XIII. O sposobie poſtępowania w sprawach <i>Pupillarnych</i>	180
Rozdział XIV. O sposobie poſtępowania w sprawach rachunkowych.....	196
Roz-	

	Pag.
Rozdział XV. O trzymaniu Protokołu.....	216
Rozdział XVI. O <i>expedycyi</i> ostatecznego ulożenia <i>Conclusi.</i>	222
Rozdział XVII. O wygotowaniu, y Inty- mowaniu <i>Expedycyi.</i>	248
Rozdział XVIII. O zachowaniu <i>Aktow</i> , y właściwym <i>Registratury</i> ustanowieniu.....	258

	Pag.
CAPUT XV. de curando Protocollo.	217
CAPUT XVI. de Expeditione <i>conclusi</i>	223
CAPUT XVII. de exarandis atque consignandis <i>expeditionibus</i>	249
CAPUT XVIII. de conservatione actorum & de genuina Registraturarum constitutione. .	259

258

257

... de quando ...

... de ...

... de ...

... de ...

... de ...

... de ...

